

สภาพและความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ยุวดี ทรงโกล

GRAD VRU

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

พ.ศ. 2558

STATE AND PARENTS' EXPECTATIONS TOWARDS THE EDUCATIONAL
MANAGEMENT OF CHILD DEVELOPMENT CENTER,
PHRA NAKHON SI AYUTTHAYA PROVINCE

YUWADEE SONGPOK

GRAD VRU

AN INDEPENDENT STUDY SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF MASTER OF EDUCATION
IN EDUCATIONAL ADMINISTRATION
GRADUATE SCHOOL
VALAYA ALONGKORN RAJABHAT UNIVERSITY
UNDER THE ROYAL PATRONAGE PATHUM THANI

2015

ใบรับรองการค้นคว้าอิสระ
บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

ชื่อเรื่องการค้นคว้าอิสระ สภาพและความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษา
ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
ชื่อนักศึกษา ยูวดี ทรงโภาค
รหัสประจำตัว 54B54650306
ปริญญา ครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา การบริหารการศึกษา

คณะกรรมการที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

คณะกรรมการสอบการค้นคว้าอิสระ

 ประธาน ..... ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณา โชติสุกานต์) (อาจารย์ ดร.ศักดิ์ สถาพรจนา)

 กรรมการ ..... กรรมการ

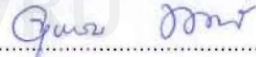
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ช่อเพชร เบ้าเงิน) (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ช่อเพชร เบ้าเงิน)

 กรรมการ

(อาจารย์ ดร.ชาญชัย วงศ์สิริสวัสดิ์)

 กรรมการและเลขานุการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณา โชติสุกานต์)

 ผู้ทรงคุณวุฒิ

(อาจารย์จ้าวรรณ พลอยดวงรัตน์)

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรธนิษฐ์ ศิริโวหาร)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ 19 เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2578

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

ชื่อเรื่องการค้นคว้าอิสระ	สภาพและความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษา ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
ชื่อนักศึกษา	ยุวดี ทรงโกศ
รหัสประจำตัว	54B54650306
ปริญญา	ครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา	การบริหารการศึกษา
ประธานที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณา โชติสุกานต์
กรรมการที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ช่อเพชร เป้าเงิน

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 2) ศึกษาความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 3) เปรียบเทียบสภาพและความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามระดับการศึกษา และ 4) เปรียบเทียบสภาพกับความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ คือ ผู้ปกครองของนักเรียน กำหนดกลุ่มตัวอย่างใช้สูตรของยามานะ จำนวน 384 คน วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม โดยมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .90 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติสำหรับทดสอบคือค่าที

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้ปกครองเห็นว่าการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก โดยที่ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากชุมชนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

2. ความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก โดยที่ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากชุมชนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

3. ผลการเปรียบเทียบสภาพเป็นจริงและความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามระดับการศึกษา พบว่า ผู้ปกครองที่ระดับการศึกษาต่างกัน เห็นว่าการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดพระนครศรีอยุธยาโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่ผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับมัธยมปลาย/ปวช. เห็นว่าการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการดำเนินการมากกว่าผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับอนุปริญญา/ปวส.ขึ้นไป และเมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่า ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากชุมชนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้ปกครองที่ระดับการศึกษาต่างกัน มีความคาดหวังการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัด

พระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่ผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับมัธยมปลาย/ปวช. มีความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสูงกว่าผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับอนุปริญญา/ปวส. ขึ้นไป

4. ผลการเปรียบเทียบสภาพกับความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่า มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่ความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าสภาพการจริงของการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

Independent Study Title	State and Parents' Expectations towards the Educational Management of Child Development Center, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province
Student	Yuwadee Songpok
Student ID	54B54650306
Degree	Master of Education
Field of Study	Educational Administration
Independent Study Advisor	Assistant Professor Dr.Suwanna Chotisukan
Independent Study Co-Advisor	Assistant Professor Dr.Chopetch Boungean

ABSTRACT

This research aimed to 1) study the states of the educational management of Child Development Center 2) study the parents' expectations towards educational management of the child development center and 3) compare the state and the parents' expectations towards educational management of Child Development Center classified by educational levels and 4) compare the state and the parents' expectations towards the educational management of Child Development Center. The sample consisted of 384 student parents and was done using the Taro Yamane formula and Multistage Random Sampling. The instrument used in the study was a questionnaire with a reliability level of .90. The statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation and t-test.

The research results showed that:

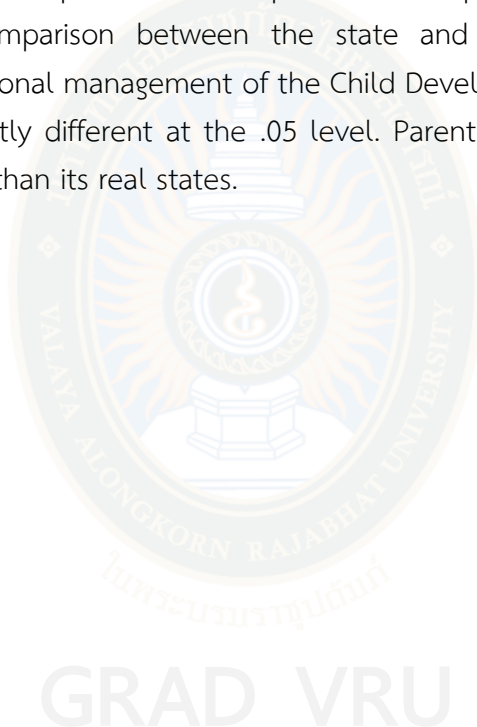
1. As a whole, the state of the educational management of Child Development Center, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province was at a high level. The staff and the administration of the Child Development Center were the highest, followed by the building, the environment and the safety of the Child Development Center. The involvement and the support of the community to the Child Development Center were the lowest.

2. As a whole, the parents' expectations concerning the educational management of Child Development Center, were at a high level. The building, the environment and the safety of the Child Development Center were the highest, followed by the staff and the administration. The involvement and the support of the community to the Child Development Center were the lowest.

3. The comparison of the state and the parents' expectations towards the education of the Child Development Center, classified by educational levels, revealed that the expectations of the parents, given different levels of education, as

a whole, were significantly different at the .05 level. The parents who finished secondary school and diploma certificate thought that the Child Development Center was more developed. When considering each aspect individually, the staff and the administration, the building, the environment, the safety, the involvement and the support of the community to the Child Development Center were all significantly different at the .05 level. The expectations regarding educational management of the parents with different educational levels were, overall and for each aspect, significantly different at the .05 level. Parents with higher secondary school certificates had higher expectations than parents with diploma.

4. The comparison between the state and the parents' expectations towards the educational management of the Child Development Center showed that they were significantly different at the .05 level. Parents' expectations towards the Center were higher than its real states.

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าอิสระนี้สำเร็จด้วย ความกรุณาจากบุคคลหลายท่าน ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณทุกท่านไว้ ณ ที่นี้เป็นอย่างสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณา โชติสุกานต์ ประธานที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ช่อเพชร เบ้าเงิน กรรมการที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ ซึ่งได้ให้คำปรึกษาแนะนำในการแก้ไขการค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ด้วยความเอาใจใส่ตลอดมา

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่กรุณาใช้เวลาตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือสำหรับการวิจัยครั้งนี้ และคณาจารย์ทุกท่านที่ให้ความรู้ในทุกวิชา คุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับจากการค้นคว้าอิสระเล่มนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นกตัญญูตราบูชาแต่ บิดา มารดา ครู อาจารย์ ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่าน

ยุวดี ทรงโภาค

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
1.3 กรอบแนวคิดในการวิจัย	5
1.4 สมมติฐานของการวิจัย.....	5
1.5 ขอบเขตของการวิจัย.....	6
1.6 คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	6
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	7
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับองค์กรบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่น.....	8
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการศึกษา ส่วนท้องถิ่น.....	21
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย	23
2.4 การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.....	29
2.5 การจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก.....	39
2.6 แนวคิดเกี่ยวกับความคาดหวัง.....	52
2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	55
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	60
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	60
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	62
3.3 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	62
3.4 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	63
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	63
3.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	64
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	65
4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	65
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	79

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	79
5.2 อภิปรายผล.....	80
5.3 ข้อเสนอแนะ.....	83
บรรณานุกรม.....	84
ภาคผนวก	89
ภาคผนวก ก แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	90
ภาคผนวก ข ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) และค่าความเชื่อมั่น Reliability Statistics.....	95
ประวัติผู้วิจัย.....	98

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
3.1	จำนวนประชากร 61
3.2	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง จากศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 62
4.1	จำนวนและร้อยละข้อมูลลักษณะทั่วไปของผู้ปกครองผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ระดับการศึกษา 65
4.2	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพเป็นจริงของผู้ปกครองการจัดการศึกษา ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวม 66
4.3	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคาดหวังของผู้ปกครองการจัดการศึกษา ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวม 67
4.4	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพเป็นจริงของผู้ปกครองการจัดการศึกษา ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านบุคลากร และการบริหารจัดการ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 67
4.5	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพเป็นจริงของผู้ปกครองการจัดการศึกษา ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 69
4.6	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพเป็นจริงของผู้ปกครองการจัดการศึกษา ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านวิชาการและกิจกรรม ตามหลักสูตร ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 70
4.7	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพเป็นจริงของผู้ปกครองการจัดการศึกษา ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการมีส่วนร่วม และสนับสนุนจากชุมชน ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 71
4.8	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคาดหวังของผู้ปกครองการจัดการศึกษา การศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านบุคลากร และการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 72
4.9	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคาดหวังของผู้ปกครองการจัดการศึกษา ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 73
4.10	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคาดหวังของผู้ปกครองการจัดการศึกษา ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านวิชาการและกิจกรรม ตามหลักสูตร ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 74
4.11	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคาดหวังของผู้ปกครองการจัดการศึกษา ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการมีส่วนร่วมและ สนับสนุนจากชุมชน ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 75
4.12	สภาพเป็นจริงของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามระดับการศึกษา 76

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
4.13	ความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามระดับการศึกษา.....	77
4.14	เปรียบเทียบสภาพกับความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษา ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก.....	78

GRAD VRU

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1.1	กรอบแนวคิดในการวิจัย	5
2.1	การจัดการศึกษาท้องถิ่นตามที่กฎหมายกำหนด.....	36
2.2	หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.....	37
2.3	โครงสร้างการบริหารจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.....	38

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตรา 18 ได้กำหนดให้สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย อันได้แก่ ศูนย์เด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ของสถาบันศาสนา ศูนย์บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มของเด็กพิการและเด็ก ซึ่งมีความต้องการพิเศษ หรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่เรียกชื่ออย่างอื่น เป็นผู้จัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย ลักษณะการจัดการศึกษาปฐมวัยเป็น Educare คือ เน้นภารกิจด้านการดูแลควบคู่ไปกับการให้การศึกษา Educare เป็นศัพท์มาจาก Education คือ การให้การศึกษา และ Care คือ การเลี้ยงดู Education ในสถานศึกษาปฐมวัย จึงหมายถึง การให้ประสบการณ์การเรียนรู้อย่างมีแบบแผนแก่เด็กเป็นการให้การดูแลและการศึกษาแก่เด็กก่อนวัยเรียนโดยมิได้เป็นการศึกษาภาคบังคับ (กุลยา ตันติผลาชีวะ, 2543) ได้จำแนกการจัดการศึกษาสำหรับเด็กวัยนี้ออกเป็น 3 ระดับ คือ การศึกษาสำหรับเด็กอายุแรกเกิด ถึง 1 ปี การศึกษาเด็ก 1 ปีครึ่ง ถึง 3 ปี และการศึกษาอนุบาล 3-6 ปี มีสถาบันพัฒนาเด็ก คือ สถานเลี้ยงเด็ก (Nursery) โรงเรียนเด็กเล็ก (Nursery School) และโรงเรียนอนุบาล (Kindergarten) เป็นผู้ดูแลและจัดการศึกษาสำหรับเด็กวัยนี้ การศึกษาปฐมวัยเป็นการจัดการศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการได้จัดเป็นหลักสูตรครอบคลุมตั้งแต่อายุ 0-6 ขวบ โดยพัฒนาเป็นหลักสูตร 3 ระดับ ดังนี้ 1) หลักสูตรก่อนประถมศึกษา อายุแรกเกิด ถึง 1 ปี 2) หลักสูตรก่อนประถมศึกษา อายุ 1-3 ปี และ 3) หลักสูตรก่อนประถมศึกษา อายุ 3-6 ปี ซึ่งลักษณะของการจัดการศึกษาตามหลักสูตรจะต้องครอบคลุมการดูแล และการส่งเสริมพัฒนาการเด็กตั้งแต่แรกเกิด ซึ่งไม่เน้นเฉพาะการอนุบาล แต่หมายถึง การให้การศึกษาและดูแลแก่เด็กเล็กด้วย (กุลยา ตันติผลาชีวะ, 2542)

การศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์ก้าวนำทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากสภาพแวดล้อม สังคมการเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542) กระบวนการเรียนรู้ของบุคคลจะประสบผลสำเร็จได้ เมื่อการเรียนรู้นั้นเป็นเรื่องของการคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ การจัดการเรียนรู้ให้บังเกิดแก่ผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนได้รู้จักตนเองเกิดความเชื่อมั่น สนใจ ใฝ่รู้ สามารถคิดวิเคราะห์หาเหตุผล สืบค้นหาความจริงของชีวิตเจริญเติบโตเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นทรัพยากรที่สำคัญของชาติ ฉลาดรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลก (สำนักงานสภาการศึกษา, 2546) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดสาระสำคัญส่วนหนึ่งเพื่อตอบสนองสังคมไทยในปัจจุบันโดยมุ่งเน้นความรู้ คุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมการดำเนินชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข และสามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสม การศึกษาจึงมีบทบาทอย่างมากต่อการพัฒนาประชากรของประเทศ ให้มีลักษณะอันพึงประสงค์ ซึ่งการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพเท่านั้น จึงสามารถบรรลุเป้าหมายการพัฒนาประชากรของประเทศได้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545)

การจัดการศึกษาเป็นการบริการสาธารณะประเภทหนึ่ง ที่จะต้องถ่ายโอนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้บริหารจัดการ ภายใต้หลักการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ โดยรัฐให้การสนับสนุนและช่วยเหลือเฉพาะในภารกิจที่ท้องถิ่นไม่สามารถดำเนินการได้ โดยมีกฎหมายรับรองสิทธิขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 43 กำหนดว่าการจัดการศึกษาต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของท้องถิ่น มาตรา 78 รัฐต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเองและตัดสินใจในกิจการของท้องถิ่น มาตรา 282 รัฐต้องให้ความเป็นอิสระแก่ท้องถิ่นตามหลักการปกครองตนเองและเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น มาตรา 284 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีอิสระในการกำหนดนโยบายและมีอำนาจหน้าที่ของตนเอง โดยเฉพาะ มาตรา 289 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีสิทธิที่จะจัดการศึกษาอบรมและการฝึกอาชีพ การจัดการศึกษาอบรมต้องคำนึงถึงการบำรุงรักษาศิลปจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น อีกทั้งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 41 กำหนดว่าท้องถิ่นมีสิทธิกำหนดจัดการศึกษาระดับหนึ่งหรือทุกระดับตามความพร้อม ความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่น มาตรา 42 กระทรวงศึกษาธิการ มีหน้าที่ประเมินความพร้อมของท้องถิ่นในการจัดการศึกษา และมีหน้าที่ให้ท้องถิ่นจัดการศึกษาให้ได้มาตรฐาน โดยต้องประเมินมาตรฐานคุณภาพและช่วยให้เข้าสู่คุณภาพ นอกจากนี้พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 หมวด 2 กำหนดว่า ในการกระจายอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะ ในมาตรา 16 (9) ในเรื่องของการจัดการศึกษา และมาตรา 30 ให้รัฐถ่ายโอนภารกิจบริหารสาธารณะท้องถิ่น ช่วยเหลือท้องถิ่นตามความจำเป็นและความต้องการ (กรมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2543)

“ปฐมวัย” เป็นช่วงของการวางรากฐานสำคัญของบุคคล ทั้งด้านสติปัญญา ความสามารถ ความฉลาดทางอารมณ์บุคลิกภาพ และพฤติกรรม โดยหลายประเทศต่างให้ความสำคัญกับการวางรากฐานเด็กวัย สำหรับประเทศไทยมีหน่วยงานรับผิดชอบการศึกษาปฐมวัยหลายหน่วยงาน (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2551) นโยบายการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติกำหนดและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 กำหนดให้องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล เมืองพัทยาและกรุงเทพมหานคร มีอำนาจและหน้าที่ส่งเสริมการศึกษา ส่งเสริมการพัฒนาเด็ก เยาวชน พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546 ปีงบประมาณ 2544 รัฐบาลได้เริ่มนโยบายการถ่ายโอนการศึกษาให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงเป็นสถานที่ดูแลเด็กที่มีอายุระหว่าง 3-5 ปี มีฐานะเทียบเท่ากับสถานศึกษา ซึ่งเป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งขึ้นเองตามความต้องการของประชาชน

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นสถานที่ดูแลและให้การศึกษาเด็ก อายุระหว่าง 3-5 ปี มีฐานะเทียบเท่าสถานศึกษา เป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งเอง และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของส่วนราชการต่าง ๆ ที่ถ่ายโอนให้อยู่ในความดูแลรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด/มัสยิด กรมการศาสนา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกรมการพัฒนาชุมชน และศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (เด็ก 3 ขวบ) รับถ่ายโอนจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ฯลฯ

ซึ่งต่อไปนี้ เรียกว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เด็กเป็นทรัพยากร ที่ทรงคุณค่า และมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศชาติในอนาคต การพัฒนาเด็กให้ได้รับความพร้อม ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญาจึงนับเป็นภารกิจสำคัญที่หน่วยงาน ซึ่งรับผิดชอบ จะต้องตระหนัก และให้ความสนใจ เพื่อให้การพัฒนาเด็กเป็นไปอย่างมีคุณภาพและได้มาตรฐาน เหมาะสมกับวัย

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในฐานะหน่วยงานซึ่งมีภารกิจหน้าที่รับผิดชอบด้านการพัฒนาเด็ก ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญและกฎหมายว่าด้วยแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ ไม่ว่าจะเป็น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบใดก็ตาม ทั้งองค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล หรือเมืองพัทยา ก็ดี ล้วนแต่มีบทบาทที่สำคัญในการบริหารจัดการเกี่ยวกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้งสิ้น ปัจจุบันองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นได้จัดตั้ง และจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กพร้อมทั้งรับถ่ายโอนศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งเดิมอยู่ในความดูแลรับผิดชอบของส่วนราชการต่าง ๆ โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีหน้าที่ รับผิดชอบในการส่งเสริมและพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในทุก ๆ ด้าน เพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนา อย่างเต็มตามศักยภาพ และได้มาตรฐานกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้เล็งเห็นความสำคัญ ในการจัดทำมาตรฐานการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สามารถ ดำเนินงานเพื่อพัฒนาเด็กได้อย่างมีคุณภาพและเหมาะสม ซึ่งจะเป็นแนวทางให้องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นถือปฏิบัติในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

นอกจากนั้นผู้ปกครองยังเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอีกประการหนึ่ง เพราะสิ่งสำคัญที่สุดใน ชีวิตเด็กคือบ้าน และโรงเรียน ถ้าหากเด็กได้รับการพัฒนาด้วยวิธีการที่ถูกต้องจากโรงเรียน เมื่อได้รับการส่งเสริมสนับสนุนเป็นการเสริมแรงจากผู้ปกครอง เด็กจะเกิดความพร้อมในการเรียนรู้ และเกิดการพัฒนาในทุก ๆ ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์-จิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา ดังนั้นผู้ปกครองควรเข้ามามีบทบาทในการสนับสนุนส่งเสริมการจัดการศึกษาในโรงเรียน โดยเข้ามา มีส่วนรับรู้การดำเนินงาน และเสนอแนวทางในการจัดการศึกษา เนื่องจากจุดมุ่งหมายของโรงเรียน และจุดมุ่งหมายของผู้ปกครองต่างก็มุ่งที่จะพัฒนาตัวเด็กเป็นสำคัญ กล่าวได้ว่า สิ่งที่สำคัญที่สุดในชีวิต ของเด็กก็คือ บ้าน และโรงเรียน ผู้ปกครองและครูเปรียบเสมือนผู้นำทางของเด็ก หากต่างคนต่างนำ กันไปคนละทิศละทางก็จะเป็นเส้นขนานสองเส้นที่ไม่พบกัน ดังนั้นผู้ปกครองและครูจะต้องจับมือกัน ปกป้องหรือกัน รับทราบปัญหาของกันและกัน และหาทางร่วมมือกันทำให้เด็กได้พัฒนาทั้งด้าน ร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา ตามแนวทาง ที่ถูกต้อง ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทั้งต่อตนเอง และส่วนรวม (ราศี ทองสวัสดิ์, 2528)

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้งหมด 303 ศูนย์ มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่สังกัดเทศบาลตำบลอยู่ 85 ศูนย์ และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ 218 ศูนย์ มีเด็กในความดูแลรวมทั้งหมด 9,747 คน โดยมีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ถ่ายโอนจากสำนักงาน การประถมศึกษาแห่งชาติ (สปช.) และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้รับการถ่ายโอนจากกรมศาสนา (สำนักงานการปกครองท้องถิ่นจังหวัดพระนครศรีอยุธยา, 2556) ดังนั้น การดำเนินงานเพื่อ การบริหารการศึกษา จึงเป็นภารกิจที่สำคัญ ในการที่จะพัฒนาการศึกษาให้เป็นไปตามทิศทาง ที่กำหนด ได้ด้วยดีและมีประสิทธิภาพ การให้ความสนใจ และสนับสนุนการเตรียมความพร้อม ความเหมาะสม และความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย

(3-5 ปี) ให้มีโอกาสดำเนินงานได้รับการพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคมและสติปัญญาอย่างเต็มศักยภาพ มีคุณธรรม จริยธรรม และให้เด็กมีความพร้อมสำหรับการเข้าเรียนระดับประถมศึกษา บริบทพื้นที่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้ปกครองต้องไปประกอบอาชีพนอกบ้านเพื่อหารายได้ให้กับครอบครัว ทำให้ไม่ค่อยมีเวลาเลี้ยงลูก จึงส่งบุตรหลานเข้ารับการเตรียมความพร้อมที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และอีกทั้ง เทศบาลตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล ที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดอยู่บางแห่งยังไม่เคยมีประสบการณ์ในการจัดการศึกษามาก่อน ทำให้เทศบาลตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ต้องเตรียมความพร้อมในการจัดการศึกษา เพื่อให้ผู้ปกครองมีความเชื่อถือ ศรัทธา ไว้วางใจ และมั่นใจในการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพให้กับเด็ก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

จากการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่ผ่านมาทุกปีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจะดำเนินโครงการจัดประชุมผู้ปกครองและโครงการเยี่ยมบ้าน เพื่อให้ผู้ปกครองได้ทราบนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กเล็กและแนวทางการจัดการเรียนการสอน นอกจากนี้ยังเป็นการเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและผู้ปกครอง โดยเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้แสดงความคิดเห็นต่อการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านการมีส่วนร่วมจากชุมชน ซึ่งเป็นการดำเนินการตามความมุ่งหมาย และหลักการของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 9(6) ที่กล่าวว่า การจัดระบบโครงสร้าง และกระบวนการจัดการศึกษา ได้ยึดหลักการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่จากการดำเนินการโครงการดังกล่าว พบว่า ผู้ปกครองยังไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควรในการมาเข้าร่วมการประชุม และแสดงความคิดเห็นต่อการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้านต่าง ๆ อาจมีสาเหตุมาจากหลายปัจจัย เช่น การไม่กล้าแสดงความคิดเห็นในที่สาธารณะ ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง เป็นต้น ทำให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไม่มีข้อมูลจากผู้ปกครองในการวางแผนพัฒนา และแผนการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้วยเหตุผลและความจำเป็นดังกล่าว ผู้วิจัยเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่เป็นครูผู้ดูแลเด็ก ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพและความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อให้ผู้ปกครองแสดงความคิดเห็นต่อการจัดการศึกษาก่อนและหลังจากการนำบุตรหลานมาเข้าเรียน จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบุคลากร และการบริหารจัดการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อนำผลที่ได้ไปปรับปรุงและพัฒนาการเด็กเล็กให้เป็นไปตามความคาดหวังของผู้ปกครอง และใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพเกิดประสิทธิผลและสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นต่อไป

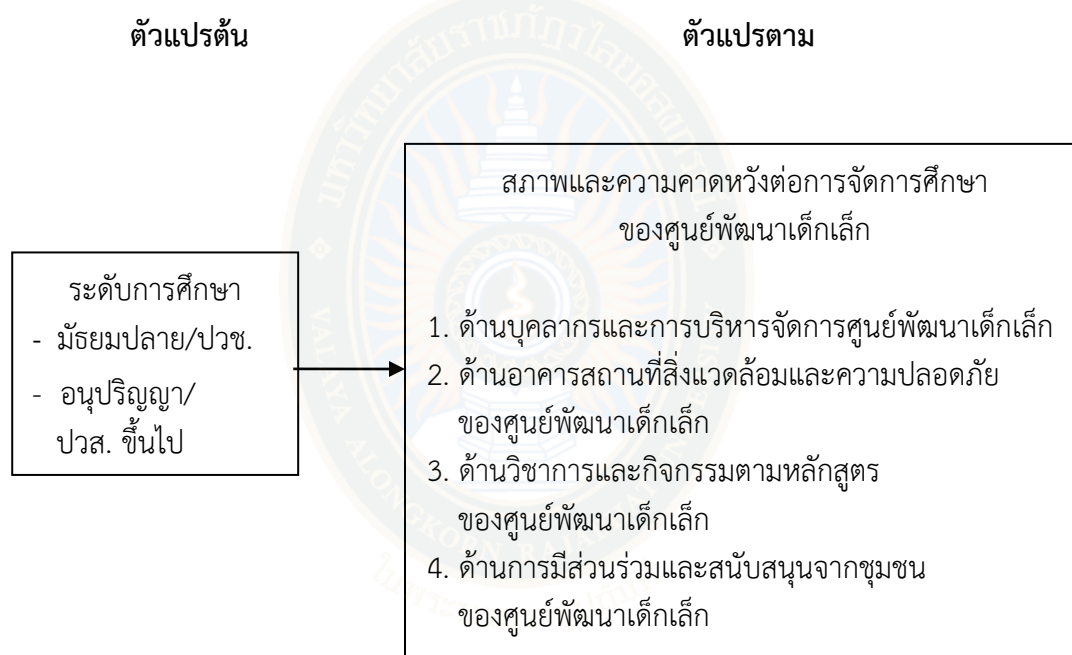
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1.2.1 เพื่อศึกษาสภาพการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- 1.2.2 เพื่อศึกษาความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- 1.2.3 เพื่อเปรียบเทียบสภาพและความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามระดับการศึกษา

1.2.4 เพื่อเปรียบเทียบสภาพกับความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาของ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.3 กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้นำหลักการมาตรฐานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น มาใช้เป็นแนวทางศึกษาสภาพและความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการจัดการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยกำหนดกรอบแนวคิด ดังนี้ (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2549)

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

1.4 สมมติฐานการวิจัย

1.4.1 ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต่างกัน

1.4.2 ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต่างกัน

1.4.3 สภาพและความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแตกต่างกัน

1.5 ขอบเขตของการวิจัย

1.5.1 ขอบเขตประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นผู้ปกครองของนักเรียน ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มี 303 ศูนย์ จำนวน 9,747 คน

1.5.2 กลุ่มตัวอย่าง

ผู้ปกครองของนักเรียนศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตร ของ ยามาเน่ (Yamane) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 384 คน วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling)

1.5.3 ขอบเขตเนื้อหา

ผู้ศึกษาได้กำหนดตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ดังนี้

1. ตัวแปรต้น คือ ระดับการศึกษา
2. ตัวแปรตาม คือ สภาพและความคาดหวังการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2549) ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้ ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร และด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากชุมชน

1.6 คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง สถานที่อบรมเลี้ยงดูเด็กให้เจริญเติบโต และให้การศึกษาเด็ก อายุระหว่าง 3-5 ปี และเทียบเท่าสถานศึกษา ที่ตั้งอยู่ในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ผู้ปกครอง หมายถึง ผู้ปกครองของนักเรียนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ระดับการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา แบ่งออกเป็น 2 ระดับ มัธยมปลาย/ปวช. และอนุปริญญา/ปวส. ขึ้นไป

ความคาดหวัง หมายถึง สิ่งที่ผู้ปกครองคิดไว้ล่วงหน้าหรือสิ่งที่ต้องการให้เกิดขึ้นเมื่อส่งลูกมาเรียนในศูนย์พัฒนาเด็ก

สภาพเป็นจริง หมายถึง สภาพที่ผู้ปกครองได้รับรู้มาพบเห็นเมื่อส่งลูกมาเรียนที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง การดำเนินงานจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น) ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้ ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร และด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากชุมชน

ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีครูผู้ดูแลเด็กมีความเพียงพอและเหมาะสม มีคุณวุฒิการศึกษาที่ตรงตามมาตรฐาน มีความรู้ ประสบการณ์ในการสอน มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีการจัดทำนโยบายศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ชัดเจนมีการจัดทำข้อมูลอย่างเป็นระบบ มีแนวทางการเลือกสรรบุคคลเข้ามาทำงานโดยคัดเลือกจากคุณสมบัติ ระดับ

การศึกษา วุฒิภาวะ และประสบการณ์ในการทำงานที่เหมาะสมกับคุณวุฒิที่ต้องการ รวมถึงการบรรจุ แต่งตั้งให้เหมาะสมกับหน้าที่ที่ปฏิบัติ รวมถึงมีการประเมินผลการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็กอย่างต่อเนื่อง และมีการนำผลการประเมินการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็กมาปรับปรุงการทำงาน

ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีพื้นที่และบริเวณรอบอาคารสะอาด ร่มรื่น สวยงามและปลอดภัย มีห้องเรียน อากาศถ่ายเทได้สะดวก อาคารเรียนมีความมั่นคง แข็งแรง ห้องน้ำ ห้องส้วม สะอาดถูกสุขลักษณะเพียงพอสำหรับเด็ก มีบริเวณอาคารสถานที่ที่มีความปลอดภัย มีการจัดภูมิทัศน์สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกอาคารให้มีความมั่นคง แข็งแรง ถูกสุขลักษณะมีความเหมาะสม และปลอดภัยแก่เด็ก มีสถานที่ที่มีพื้นที่ขนาดที่เหมาะสม บริเวณรอบอาคาร มีการปลูกต้นไม้ให้ความร่มรื่น อาคารมีความมั่นคงแข็งแรงและปลอดภัย

ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เสริมสร้างทักษะให้กับเด็ก จัดกิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม เช่น การไหว้พระ มีการจัดมุมการเรียนรู้ต่าง ๆ ในห้องเรียนอย่างเหมาะสม เช่น มุมหนังสือ เป็นต้น มีการประเมินผลพัฒนาการ และแจ้งผลการประเมินให้ผู้ปกครองทราบ มีการนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง มีการจัดทำสื่อการเรียนการสอนครอบคลุมเนื้อหาสาระ มีการจัดหาสื่อเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน มีการส่งเสริมพัฒนาทางด้านร่างกายและอารมณ์ และมีการส่งเสริมจินตนาการและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ให้กับเด็ก

ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากชุมชนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการประชาสัมพันธ์ข่าวสารให้ผู้ปกครองและชุมชนทราบ มีการประชุมผู้ปกครอง จัดกิจกรรมปฐมนิเทศเพื่อสร้างความเข้าใจในการจัดการศึกษาสำหรับเด็ก มีการจัดกิจกรรมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในกิจกรรมวันสำคัญ ๆ มีการประสานงานกับหน่วยงานอื่นเพื่อร่วมกิจกรรมการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก และเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รวมถึงการจัดกิจกรรมเยี่ยมบ้านเด็กเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกับผู้ปกครอง

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

1.7.1 เป็นข้อมูลให้ผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา นำมาปรับปรุงการจัดการศึกษาและนำมากำหนดแนวทางการพัฒนาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในด้านต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับความคาดหวังของผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม

1.7.2 เป็นแนวทางในการวางแผน การดำเนินงาน การประเมินคุณภาพ และการเสนอแนวทางปรับปรุงแก้ไขได้อย่างมีคุณภาพยิ่งขึ้น

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง สภาพและความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดพระนครศรีอยุธยาผู้ศึกษาได้ศึกษาทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- 2.1 แนวคิดเกี่ยวกับองค์การบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่น
- 2.2 แนวคิดเกี่ยวกับมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการศึกษาส่วนท้องถิ่น
- 2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย
- 2.4 การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 2.5 การจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- 2.6 แนวคิดเกี่ยวกับความคาดหวัง
- 2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับองค์การบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่น

2.1.1 ความเป็นมาขององค์การบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่น

พัฒนาการของการปกครองท้องถิ่นของไทย เริ่มเกิดขึ้นตั้งแต่การปฏิรูประบอบราชการ ในสมัยรัชกาลที่ 5 กล่าวคือ ได้มีกฎหมายว่าด้วยการจัดกิจการท้องถิ่นฉบับแรก คือ พระราชกำหนด สุขาภิบาลกรุงเทพฯ ร.ศ. 116 โดยกำหนดให้ สุขาภิบาลกรุงเทพฯ มีหน้าที่ดำเนินการรักษาความสะอาด และป้องกันโรค ทำลายขยะมูลฝอย จัดสถานที่ถ่ายอุจจาระปัสสาวะ สำหรับราษฎรทั่วไป ห้ามการปลูกสร้าง หรือซ่อมแซมโรงเรือน ที่จะเป็นเหตุให้เกิดโรค รวมทั้งการขนย้ายสิ่งโสโครก ที่ทำควมรำคาญให้กับราษฎรไปทิ้ง เป็นต้น ต่อมาได้จัดตั้ง สุขาภิบาลท่าฉลอม เมืองสมุทรสาครขึ้น ในต่างจังหวัด เป็นแห่งแรก

ในสมัยรัชกาลที่ 6 ก็ได้ตราธรรมนูญการปกครองคณะนคราภิบาลดุสิตธานี พ.ศ. 2461 เพื่อทดลองรูปแบบเมืองจำลอง “ดุสิตธานี” นับเป็นการปกครองในรูปเทศบาลครั้งแรก อันเป็นรูปแบบการปกครองอย่างประเทศอังกฤษ โดยกำหนดให้เป็นนิติบุคคล แยกจากส่วนกลาง มีรายได้ของตนเอง ดูแลการคมนาคม การดับเพลิง สวนสาธารณะ โรงพยาบาล สุสาน โรงฆ่าสัตว์ ดูแลโรงเรียนราษฎร การรักษาความสะอาด และการป้องกันโรค ทำบริการสาธารณะที่มีกำไร เช่น ตั้งโรงรับจำนำ ตลาด รถราง เป็นต้น ออกใบอนุญาต และเก็บค่าธรรมเนียมสำหรับยานพาหนะ ร้านจำหน่ายสุรา โรงละคร โรงหนัง สถานเริงรมย์ และอื่น ๆ

ต่อมาเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองของประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2475 จากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ มาเป็นระบอบประชาธิปไตย ที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข ภายใต้กฎหมายรัฐธรรมนูญ ประเทศไทยได้จัดระเบียบการบริหารราชการ เป็นราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยระเบียบราชการ บริหารแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2476 โดยในส่วนของราชการส่วนท้องถิ่น ได้มีการจัดตั้ง เทศบาล ขึ้นตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2476 (ปัจจุบันใช้ พรบ. เทศบาล พ.ศ. 2496) แต่ต่อมาปรากฏว่าการดำเนินงานของเทศบาล ไม่ได้ผลเต็มที่ ตามที่มุ่งหมายไว้ จึงไม่อาจขยายการตั้งเทศบาลออกไปทุกท้องถิ่น ที่พระราชอาณาจักรได้

คงตั้งขึ้นได้เพียง 120 แห่ง ก็ระงับการจัดตั้งเทศบาลขึ้นใหม่ เป็นเวลานานหลายสิบปี และได้มีการตั้ง สุขาภิบาล ขึ้น แทนเทศบาลในท้องที่ที่ยังไม่มีฐานะ เป็นเทศบาลตามพระราชบัญญัติสุขาภิบาล พ.ศ. 2495 จนกระทั่งถึงปี พ.ศ. 2500 จึงได้มีการยกฐานะสุขาภิบาลบางแห่ง ขึ้นเป็นเทศบาลตำบล คือ เทศบาลตำบลกระบี่นทร์ เทศบาลโคกสำโรง เทศบาลตำบลบัวใหญ่ เป็นต้น และกรณีที่มีการจัดตั้ง จังหวัดใหม่ ก็ให้จัดตั้งเทศบาลเมืองขึ้น ในท้องถิ่นที่เป็นที่ตั้งศาลากลางจังหวัด ตามบทบัญญัติมาตรา 10 แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 อย่างไรก็ตาม การจัดตั้งเทศบาล และสุขาภิบาลก็ยังไม่เป็นไปโดยทั่วถึง ส่วนใหญ่จึงคงอยู่ ภายใต้การปกครองส่วนภูมิภาค ดังนั้น เพื่อแก้ความเหลื่อมล้ำ ในการปกครองท้องถิ่น ในเขตเทศบาล และสุขาภิบาล กับท้องถิ่นที่อยู่นอกเขตดังกล่าว จึงได้มีการจัดตั้ง องค์การบริหารส่วนตำบลขึ้น โดยตราพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการ ส่วนจังหวัด พ.ศ. 2498 ให้เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีอำนาจหน้าที่ดำเนินกิจการส่วนจังหวัด ภายในเขตพื้นที่จังหวัดนอกเขตเทศบาล และเขตสุขาภิบาล

นับแต่นั้นมา การปกครองส่วนท้องถิ่นจึงครอบคลุมทั่วทั้งราชอาณาจักรไทย กล่าวคือ ทุกพื้นที่ของประเทศไทย จะอยู่ในความรับผิดชอบของ องค์การปกครองท้องถิ่น ไม่รูปใดก็รูปหนึ่ง ซึ่งต่อมาได้มีการประกาศใช้กฎหมายการปกครองท้องถิ่น รูปพิเศษ ได้แก่ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2518 และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ. 2521 ทั้งนี้เนื่องจาก กรุงเทพมหานครเป็นเมืองขนาดใหญ่ มีประชากรมากที่สุด ส่วนเมืองพัทยา เป็นเมืองท่องเที่ยว ที่มีลักษณะพิเศษ และใช้รูปแบบการบริหาร โดยการจ้างผู้บริหาร ซึ่งปรากฏว่า ไม่ประสบผลสำเร็จมากนัก ปัจจุบันจึงมีแนวโน้มที่เปลี่ยนแปลง ให้เป็นเทศบาลนคร

ในปี พ.ศ. 2537 ก็ได้มีการปรับปรุงการบริหารส่วนท้องถิ่นในส่วนพื้นที่ ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ให้มีการบริหารส่วนตำบลขึ้น เป็น องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ตามพระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ปัจจุบันกระทรวงมหาดไทย ได้ประกาศจัดตั้งแล้วทั่วประเทศ 6,397 แห่ง ซึ่งนับว่า เป็นองค์กรปกครองท้องถิ่นรูปแบบใหม่ที่เล็ก และใกล้ชิดประชาชนในท้องถิ่นมากที่สุด

อย่างไรก็ตาม ขณะนี้ได้มีการปรับปรุง พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 โดยกำหนดให้มีพื้นที่รับผิดชอบครอบคลุมพื้นที่รับผิดชอบของ อบต. ด้วย แต่ให้มีอำนาจ มีหน้าที่ดำเนินการในกิจการ ที่ อบต. ดำเนินการไม่ได้ หรือต้องประสานงานร่วมกัน ระหว่าง อบต. หลายแห่ง เป็นต้น

ดังนั้น ปัจจุบันประเทศไทยจึงมีรูปแบบการปกครองท้องถิ่น ทั้งหมด 5 รูปแบบ คือ

1. กรุงเทพมหานคร
2. เมืองพัทยา
3. เทศบาล (แยกเป็นเทศบาลนคร เทศบาลเมือง และเทศบาลตำบล)
4. องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.)
5. องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)

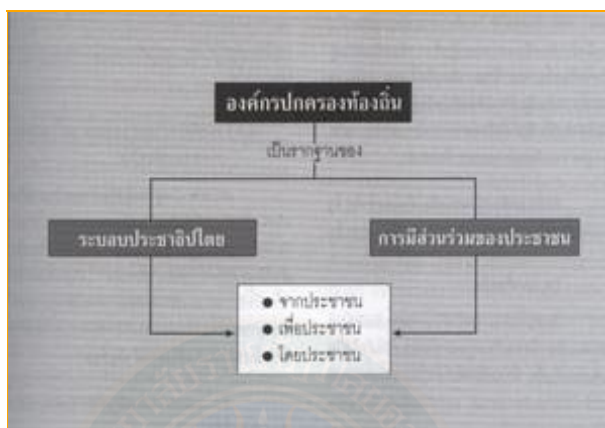
ปรัชญา แนวคิด ขององค์กรปกครองท้องถิ่น

โดยที่ “กฎหมายการปกครองท้องถิ่น แสดงให้เห็นจุดมุ่งหมายสำคัญ 2 ประการ คือ ต้องการให้การจัดทำบริการสาธารณะมีประสิทธิภาพ นั่นคือ จัดทำบริการสาธารณะให้ทั่วถึงและตรงกับความต้องการของราษฎร ในท้องถิ่น ตามความจำเป็นในแต่ละท้องถิ่น ซึ่งจุดมุ่งหมายนี้จะสำเร็จลงได้ ก็ด้วยวิธีการให้ราษฎรในท้องถิ่นนั่นเอง เข้าไปมีส่วนร่วม ในการจัดการด้วย และต้องการให้การปกครองท้องถิ่น เป็นสถาบันสอนการปกครองประเทศ ในระบอบประชาธิปไตย โดยผู้ที่เข้าไปมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่น จะต้องมาจากการเลือกตั้ง ของราษฎรในท้องถิ่นนั้น” ดังนั้น “กฎหมายการปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นกฎหมายที่บัญญัติขึ้น เพื่อจัดตั้งองค์การปกครองท้องถิ่น จึงมีวัตถุประสงค์ กระจายอำนาจบริหารไปสู่ท้องถิ่น โดยกำหนดความสัมพันธ์ระหว่าง ท้องถิ่น กับส่วนกลาง ในขอบเขตการกำกับดูแล” นั่นคือ จะไม่กำหนดให้ราชการส่วนกลาง มีอำนาจบังคับบัญชา เหนือคณะผู้บริหารของท้องถิ่น เพื่อให้ผู้บริหารส่วนท้องถิ่น มีความเป็นอิสระ ในการบริหารจัดการ แต่จะให้มีอำนาจในการกำกับดูแล เพื่อป้องกันมิให้ราษฎร ได้รับความเดือดร้อน จากการกระทำของราชการส่วนท้องถิ่น และเพื่อเป็นหลักประกันแก่ราษฎร ในท้องถิ่นว่าจะได้รับการบริการสาธารณะอย่างทั่วถึง และมีประสิทธิภาพ กล่าวคือ จะกำกับดูแลและตรวจสอบให้ราชการส่วนท้องถิ่น กระทำการโดยชอบด้วยกฎหมาย หากมีการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายเกิดขึ้น ก็จะมีอำนาจในการเพิกถอน หรือยับยั้งการกระทำนั้นได้ ทั้งนี้ ต้องเป็นไปตามที่มีกฎหมายบัญญัติให้อำนาจแก่ราชการส่วนกลาง ให้กระทำได้ ไว้อย่างชัดเจนด้วย แม้ในบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 หมวด 9 การปกครองส่วนท้องถิ่นมาตรา 282 ยังบัญญัติไว้ว่า “ภายใต้บังคับมาตรา 1 รัฐจะต้องให้ความเป็นอิสระ แก่ท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเอง ตามเจตนารมณ์ของประชาชน ในท้องถิ่น” และมาตรา 283 วรรค 2 “การกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องทำเท่าที่จำเป็น ตามที่กฎหมายบัญญัติ แต่ต้องเป็นไป เพื่อการคุ้มครองประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น หรือประโยชน์ของประเทศโดยส่วนรวม ทั้งนี้ จะกระทบถึงสาระสำคัญ แห่งหลักการปกครองตนเอง ตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น หรือนอกเหนือจากที่กฎหมายบัญญัติไว้มิได้”

ดังนั้น แนวคิดพื้นฐาน ของระบบการปกครองท้องถิ่น จึงพอสรุปได้ว่า

1. เป็นระบบของการกระจายอำนาจทางการปกครอง ไปสู่ท้องถิ่น
2. เพื่อจัดทำบริการสาธารณะ ได้อย่างทั่วถึง ตรงกับความต้องการของราษฎร และเหมาะสมกับสภาพของแต่ละท้องถิ่น
3. โดยให้ประชาชนในท้องถิ่นนั้น ได้มีส่วนร่วมอย่างเต็มที่
4. เพื่อเป็นกระบวนการให้การเรียนรู้ในระบบประชาธิปไตย แก่ประชาชนในระดับท้องถิ่น
5. ราชการส่วนกลางต้องไม่มีอำนาจเหนือคณะผู้บริหารส่วนท้องถิ่น แต่มีบทบาทในการกำกับดูแล และให้ความช่วยเหลือ
6. ท้องถิ่นต้องมีอิสระในการตัดสินใจ กำหนดทิศทาง นโยบาย และการบริหารจัดการ เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองได้ ในระดับหนึ่ง

องค์กรปกครองท้องถิ่น รากฐานระบบประชาธิปไตย

จากเจตนารมณ์ของกฎหมายการปกครองท้องถิ่นไทยดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า องค์กรปกครองท้องถิ่นไทย หรือกล่าวในอีกนัยหนึ่ง ก็คือ “ราชการส่วนท้องถิ่น” จึงถูกจัดตั้งขึ้น บนพื้นฐานของแนวความคิดในการ พัฒนาระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย ที่ต้องการให้ ประชาชนได้มีส่วนร่วม และเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น จึงถือได้ว่าองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นรากฐานของระบอบประชาธิปไตย และการมีส่วนร่วมของประชาชน ในท้องถิ่น และเป็นกลไกการปกครองที่จะ “บำบัดทุกข์ บำรุงสุข” ให้แก่ประชาชนในท้องถิ่นของตน ได้อย่างแท้จริง ทั้งนี้เพราะ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมาจากประชาชน ดำเนินกิจการเพื่อ ประชาชน และโดยการกำกับดูแลของประชาชน

องค์กรปกครองท้องถิ่น จึงเป็นกลไกของการมีส่วนร่วมในเชิงปกครอง หรือในเชิง โครงสร้างของชุมชนท้องถิ่น (สำนักที่ปริกษากรมอนามัย, 2557)

2.1.2 การจัดตั้งองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น

เทียนชัย ศศิศาสตร์ (2554) ได้กล่าวว่า การจัดตั้งสุขาภิบาลกรุงเทพฯ ในป พ.ศ. 2440 ถือได้ว่าเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์การเมืองการปกครองของไทย ที่มีการจัดตั้งองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นขึ้นในประเทศนี้ การปกครองท้องถิ่นไทยเกิดขึ้นครั้งแรกในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุล จอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อพระองค์ทรงปฏิรูประบบบริหารราชการแผ่นดินที่มีมาแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา ซึ่งเป็นการนำประเทศไปสู่ระบบการปกครองที่มีความเจริญทัดเทียมกับประเทศตะวันตกที่กำลังแผ่ อิทธิพลเขยียดครองประเทศในภูมิภาคนี้ และเป็นผลจากการที่พระองค์ทรงเสด็จประพาสยุโรป และ ประเทศเพื่อนบ้านที่เป็นเมืองขึ้นของอังกฤษ ไตทรงทอดพระเนตรบทบาทของหน่วยงานท้องถิ่น ในการดูแลท้องถิ่นของตนเองในประเทศเหล่านั้น จึงได้ทรงมีพระราชดำริให้ทดลองจัดตั้งหน่วยการ ปกครองท้องถิ่นที่มีชื่อเรียกว่า “สุขาภิบาลกรุงเทพฯ” โดยตราพระราชกำหนดสุขาภิบาลกรุงเทพฯ ร.ศ. 116 (พุทธศักราช 2440) แต่ถึงอย่างไรก็ดี การจัดองค์กรบริหารสุขาภิบาลกรุงเทพฯ ยังไม่มี ลักษณะเป็นการปกครองตนเองอย่างสมบูรณ์ เนื่องจากผู้บริหารได้รับการแต่งตั้งจาก ข้าราชการ ทั้งสิ้น ได้แก่ เสนาบดีกระทรวงนครบาล เปนประธานคณะกรรมการ นายช่างและนายแพทย์เปนกรรมการ

โดยมีหน้าที่เกี่ยวกับการสุขอนามัยของชุมชน ต่อมาในปี พ.ศ. 2448 ภายหลังจากที่ประชาชนชาวท่าฉลอม จังหวัดสมุทรสาคร ได้รวมกันพัฒนาปรับปรุงตลาด ถนนหนทาง และทำความสะอาด จัดระเบียบ ในตำบลท่าฉลอม จากสภาพบ้านเมืองที่สกปรก และได้ทูลเชิญพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงเปิดถนนที่ประชาชนรวมแรงรวมใจกันจัดสร้างขึ้น จึงได้ทรงมีพระราชดำริที่จะขยายการสุขาภิบาล ให้แพร่หลายไปยังหัวเมืองต่าง ๆ จนนำไปสู่การจัดตั้ง “สุขาภิบาล ท่าฉลอม” ซึ่งเป็นสุขาภิบาลแห่งแรก ในหัวเมือง ในวันที่ 18 มีนาคม ร.ศ. 124 โดยมีคณะกรรมการประกอบด้วย ผู้ว่าราชการเมือง นายอำเภอ กรรมการอำเภอ และกำนันผู้ใหญ่บ้าน เป็นผู้บริหารงานรับผิดชอบ เรียกว่า กรรมการสุขาภิบาล มีหน้าที่หลัก 3 ประการ คือ การซ่อมแซมบำรุงถนนหนทาง การจัดโคไฟให้ความสว่างในเวลา กลางคืน และการจัดหาคนงานเก็บกวาดขยะมูลฝอย เนื่องจากความสำเร็จของสุขาภิบาลท่าฉลอม ในปี พ.ศ. 2451 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงตราพระราชบัญญัติจัดการ สุขาภิบาลตามหัวเมือง ร.ศ. 127 ขึ้น โดยกำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการที่จะใช้เป็นการทั่วไป สำหรับการ จัดตั้งและดำเนินกิจการสุขาภิบาล ทั้งได้แบ่งสุขาภิบาลออก เป็น 2 ประเภท คือ “สุขาภิบาล สำหรับหัวเมือง” (ต่อมาเปลี่ยนเป็น “สุขาภิบาลเมือง”) ตั้งในเขตเมือง ซึ่งเป็นที่ตั้งศาลากลางจังหวัด และ “สุขาภิบาลสำหรับตำบล” (ต่อมาเปลี่ยนเป็น “สุขาภิบาลท้องที่”) ตั้งในตำบลที่เป็นชุมชน หนาแน่น และมีความเจริญอยู่เฉพาะในตำบล ซึ่งสุขาภิบาลแต่ละประเภทมีคณะผู้บริหารสุขาภิบาล ที่แตกต่างกัน ดังนี้

1. สุขาภิบาลสำหรับหัวเมือง มีคณะกรรมการประกอบด้วย ผู้ว่าราชการเมือง เป็นประธาน ปลัดเมืองเป็นเลขานุการ มีนายอำเภอท้องที่ นายแพทย์สุขาภิบาล นายช่างสุขาภิบาล และกำนันในเขตสุขาภิบาล 4 คน

2. สุขาภิบาลสำหรับตำบล มีคณะกรรมการประกอบด้วย กำนันนายตำบล เป็นประธาน และผู้ใหญ่บ้านในเขตท้องที่สุขาภิบาลเป็นกรรมการสุขาภิบาลทั้ง 2 ประเภท มีอำนาจ หน้าที่ตามพระราชบัญญัติฉบับนี้เหมือนกัน คือ การรักษาความสะอาด การป้องกันและรักษาการเจ็บ ไข้ได้ป่วยของประชาชน และบำรุงรักษาทางไปมาในท้องที่

สมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ในปี พ.ศ. 2458 ได้มีประกาศแก้ไข พระราชบัญญัติจัดการสุขาภิบาลตามหัวเมือง ร.ศ. 127 โดยมีเป้าหมายเพื่อขยายกิจการและส่งเสริม ให้สุขาภิบาลมีอำนาจหน้าที่เพิ่มขึ้น ได้แก่ การจดทะเบียนคนเกิด คนตาย และการทะเบียนต่าง ๆ ใน เขตสุขาภิบาล แต่ยังคงแบ่งสุขาภิบาลเป็น 2 ประเภท คือ “สุขาภิบาลเมือง” ที่มีหลักเกณฑ์ในการจัดตั้ง และโครงสร้างเช่นเดียวกับสุขาภิบาลสำหรับหัวเมือง และ “สุขาภิบาลท้องที่” ที่มาจากการรวมตัวกัน จัดตั้งสุขาภิบาลของพื้นที่หลาย ๆ ตำบล ที่มีเขตพื้นที่เจริญต่อเนื่องกัน ทำให้สุขาภิบาลสำหรับตำบล ถูกยกเลิกไป มีการปรับเปลี่ยนคณะกรรมการซึ่งประกอบด้วย นายอำเภอท้องที่เป็นประธาน นายแพทย์ สุขาภิบาล ปลัดอำเภอ และกำนันในเขตท้องที่สุขาภิบาลเป็นกรรมการ การจัดตั้ง “ดุสิตธานี” ในบริเวณ รอบพระที่นั่งอุดมวราภรณ์ ภายในเขตพระราชวังดุสิต เพื่อเป็นเมืองทดลองการปกครองตนเองตาม ระบอบประชาธิปไตย ในปี พ.ศ. 2461 โดยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงให้ข้าราชการ ที่ทรงคุณเคย และข้าราชการสำนักเป็นสมาชิกของเมืองจำลองเรียกว่า “ทวยนาคร” หรือราษฎรของเมือง ดุสิตธานี ในดุสิตธานีนี้มีรัฐธรรมนูญที่เรียกว่า “ธรรมนูญลักษณะปกครองคณะนคราภิบาล พุทธศักราช 2461” กำหนดให้ราษฎรเลือกตั้ง “นคราภิบาล” และนคราภิบาลไปเลือกตั้งคณะผู้บริหารที่เรียกว่า

“คณะนคราภิบาล” มีฐานะเป็นนิติบุคคล มีเจ้าหน้าที่ของตนเองและมีอำนาจหน้าที่ดูแลความเปนอยู่ทุกข์สุขของราษฎร รักษาความสงบเรียบร้อย การสุขอนามัย การสาธารณสุขโรค การบริการสาธารณสุขที่มีกำไร เช่น ธนาคาร โรงรับจำนำ ตลาด รถราง เปนตน และมีรายได้จากการจัดเก็บภาษี ทั้งนี้คณะนคราภิบาลจะบริหารงานภายใต้การกำกับดูแลจากสวณกลาง และในปี พ.ศ. 2464 ได้มีการเสนอร่างกฎหมายปรับปรุงการปกครองท้องถิ่นขึ้น แต่ร่างกฎหมายนี้ไม่ได้ผ่านเปนกฎหมายจนสิ้นรัชกาล พร้อมทั้งโครงการคูสิตถานที่มีที่ทาวาจะขยายไปยังเมืองต่าง ๆ ก็มีอันหยุดระงับไปด้วย

สมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงมีแนวคิดในการจัดตั้งองค์กรปกครองสวณท้องถิ่นในรูปแบบเทศบาล เพื่อให้ประชาชนชาวไทยได้ปกครองตนเองตามรูปแบบการปกครองตนเองในนานาประเทศ พร้อมทั้งเป็นการให้ประชาชนได้มีโอกาสเรียนรู และทำความเข้าใจในการปกครองระบอบประชาธิปไตย โดยผ่านการปกครองท้องถิ่นรูปแบบเทศบาลเสียก่อนที่จะมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราช มาเป็นระบอบประชาธิปไตย ซึ่งเป็นบรรยากาศทางการเมืองทั้งในและนอกประเทศสยามในขณะนั้น ดังพระราชดำริที่ว่า “มันจะเป็นการดีแก่ประชาชนอย่างแท้จริง ที่เขาจะเริ่มตนด้วยการควบคุมกิจการของท้องถิ่น ก่อนที่พวกเขาพยายามที่จะควบคุมกิจการของรัฐโดยผ่านทางรัฐสภา” ทั้งนี้พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ปรึกษากับเจ้าฟ้ากรมหลวงลพบุรีราเมศวร ดังพระราชหัตถเลขา ลงวันที่ 12 สิงหาคม พ.ศ. 2469 มีใจความว่า “พระองค์ประสงคจะให้เตรียมการร่างกฎหมายเทศบาลเสียแต่เนิ่น ๆ และต่อมาในวันที่ 28 พฤศจิกายน พ.ศ. 2470 ได้ทรงโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งคณะกรรมการจัดการประชาภิบาล (Municipality) เพื่อศึกษาดูงานกิจการสุขาภิบาลในท้องถิ่นต่าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ คณะกรรมการชุดนี้ประกอบด้วย

1. นายอาร. ดี. เกรก ที่ปรึกษากระทรวงเกษตรธิการ เป็นประธาน
2. อำมาตย์เอกพระภักษนาพรพันธ์ ผู้อำนวยการบัญชีกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ
3. พระยาจินดารักษ์ ผู้วราชการจังหวัดนครปฐม เป็นกรรมการ
4. นายบุญเชย มิตรชาติ เป็นเลขานุการ

คณะกรรมการชุดนี้ได้รายงานเสนอความเห็นวาคควรให้มีการจัดตั้งเทศบาลขึ้น พระองค์จึงได้ทรงแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นอีกชุดหนึ่ง เพื่อทำหน้าที่ร่างพระราชบัญญัติเทศบาลอันประกอบด้วย

1. มหาอำมาตย์ตรีหม่อมเจ้าสกลวรรณกร เป็นประธาน
2. มหาอำมาตย์โทพระยาราชาานุกุล เป็นกรรมการ
3. มหาอำมาตย์ตรีพระยาจาเสนยาบดี เป็นกรรมการ
4. มหาอำมาตย์ตรีพระยามานวราชเสวี เป็นกรรมการ
5. พลตำรวจโทพระยาอธิกรประกาศ เป็นกรรมการ

คณะกรรมการไต่พุลเกล้าฯ ถวายร่างพระราชบัญญัติเทศบาลต่อพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว และไต่ทรงพระราชทานร่างพระราชบัญญัตินี้ให้สภาเสนาบดีพิจารณาในวันที่ 19 มกราคม พ.ศ. 2473 แต่เป็นที่น่าเสียดายที่ร่างพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวมิได้ประกาศใช้เนื่องจากเกิดการเปลี่ยนแปลงการปกครองในปี พ.ศ. 2475 เสียก่อน โครงการจัดตั้งเทศบาลตามพระราชประสงค์ของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงต้องระงับไป

การจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 คณะราษฎรได้เปลี่ยนแปลงการปกครอง จากระบบสมบูรณาญาสิทธิราชมาเป็นระบอบประชาธิปไตย เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 และได้มีการตรา “พระราชบัญญัติว่าด้วยระเบียบราชการบริหารแห่งราชอาณาจักรสยาม พ.ศ. 2476” กำหนดให้มีราชการบริหารส่วนท้องถิ่นเกิดขึ้น คือ เทศบาล ซึ่งรัฐบาลมีความมุ่งมั่นที่จะกระจายอำนาจการปกครองไปสู่ท้องถิ่น โดยมุ่งหวังจะยกฐานะตำบลต่าง ๆ ที่มีอยู่ทั่วประเทศประมาณ 4,800 ตำบล ให้เป็นเทศบาลทั้งสิ้น จึงได้ตรา “พระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาล พ.ศ. 2476” กำหนดให้เทศบาลมี 3 ระดับ คือ เทศบาลนคร เทศบาลเมือง และเทศบาลตำบล โดยการจัดโครงสร้างเทศบาลเลียนแบบระบบรัฐสภาของประเทศ กล่าวคือ ให้มีสภาเทศบาลทำหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติมีสมาชิกสภาจากการเลือกตั้งของประชาชนในเขตเทศบาล และมีคณะเทศมนตรีมาจากการแต่งตั้งจากสมาชิกสภาเทศบาล ทำหน้าที่เป็นฝ่ายบริหาร เทศบาลมีฐานะเป็นนิติบุคคล มีทรัพย์สินและงบประมาณของตนเอง มีเจ้าหน้าที่ของตนเอง และมีอำนาจอิสระในการจัดกิจการในเขตพื้นที่ ตามกฎหมายกำหนด แต่การปกครองท้องถิ่นรูปแบบเทศบาลกลับประสบปัญหาและอุปสรรคหลายประการ เช่น ในปี พ.ศ. 2478 รัฐบาลจัดตั้งเทศบาลขึ้นเป็นครั้งแรกได้เพียง 48 แห่ง ซึ่งในจำนวนนี้ ไตรวมสุขาภิบาลที่มีอยู่เดิม 35 แห่ง ให้มีฐานะเป็นเทศบาลด้วย จนกระทั่งถึงปี พ.ศ. 2489 สามารถจัดตั้งเทศบาลได้ทั้งสิ้นเพียง 117 แห่งเท่านั้น ทั้งที่รัฐบาลได้มีการปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติเทศบาลใหม่ ถึง 3 ครั้ง คือ ในปี พ.ศ. 2481, พ.ศ. 2486 และ พ.ศ. 2496 (เป็นฉบับ ที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน) แต่ก็มีได้ทำให้การจัดตั้งเทศบาลประสบความสำเร็จแต่ประการใด

ในปี พ.ศ. 2495 รัฐบาลของจอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้นำการปกครองท้องถิ่นรูปแบบสุขาภิบาลในสมัยรัชกาลที่ 5 กลับมาใช้หลังจากหยุดชะงักไปถึง 20 ปี เนื่องจากการจัดตั้งเทศบาลประสบปัญหาและอุปสรรคนานัปการ ทั้งเทศบาลที่จัดตั้งแล้วก็ขาดประสิทธิภาพ โดยการตราพระราชบัญญัติสุขาภิบาล พ.ศ. 2495 ให้สุขาภิบาลมีฐานะเป็นนิติบุคคล มีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำบริการสาธารณะมากขึ้น มีรายได้และงบประมาณของตนเอง แต่มิได้มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างองค์กรของสุขาภิบาลแต่อย่างใด ปรากฏว่าก่อนปี พ.ศ. 2542 ได้มีสุขาภิบาลที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ถึง 980 แห่ง จอมพล ป. พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรีในขณะนั้น ได้พิจารณาเห็นวาระรูปแบบการปกครองท้องถิ่นของไทย ในรูปแบบเทศบาลและสุขาภิบาลนั้นมีความเหมาะสม แต่เฉพาะพื้นที่ในเขตเมือง และกิ่งเมืองเท่านั้น แต่พื้นที่ในชนบทที่ประชาชนอยู่กันอย่างกระจัดกระจาย และมีรายได้น้อยไม่เพียงพอ ที่จะนำมาใช้จ่าย ดำเนินการปกครองท้องถิ่นตามรูปแบบทั้งสองนี้ได้ จึงได้ตรา “พระราชบัญญัติ ระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด พ.ศ. 2498” ขึ้น โดยมีเจตนารมณ์ที่สำคัญ คือ เร่งรัดการปกครองท้องถิ่นในทุก ๆ ดาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่นอกเขตเทศบาลและสุขาภิบาลควรจะได้มีกระบวนการเร่งรัดให้ตำบลต่าง ๆ มีความเจริญ เพื่อจะได้รับการยกฐานะในโอกาสต่อไปตามลำดับ ซึ่งพื้นที่จังหวัดที่อยู่นอกเขตเทศบาลและสุขาภิบาลให้อยู่ในความรับผิดชอบ

ของ “องค์การบริหารสวนจังหวัด” อันมีฐานะเป็นนิติบุคคลและแยกต่างหากจาก “จังหวัด” ที่เป็นราชการบริหารส่วนภูมิภาค องค์การบริหารสวนจังหวัดมีการจัดโครงสร้างไม่แตกต่างจากสภาภิบาล คือประกอบด้วย “ผู้ว่าราชการจังหวัด” เป็นนายกองค์การบริหารสวนจังหวัดโดยตำแหน่ง และ “สภาจังหวัด” ที่มีลักษณะ แตกต่างจากสภาจังหวัดตามพระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาล พ.ศ. 2476 และพระราชบัญญัติสภาจังหวัด พ.ศ. 2481 สภาจังหวัดจัดตั้งขึ้นครั้งแรกตามพระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาล พ.ศ. 2476 ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาแก่กรมการจังหวัด

ต่อมาในปี พ.ศ. 2481 ได้มีการตราพระราชบัญญัติสภาจังหวัด พ.ศ. 2481 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแยกกฎหมายเกี่ยวกับสภาจังหวัดไว้โดยเฉพาะ แต่สภาจังหวัดคงหน้าที่เป็นสภาที่ปรึกษาของกรมการจังหวัดเช่นเดิม จนกระทั่ง ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2495 ทำให้อำนาจของกรมการจังหวัด เป็นอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัด ดังนั้นสภาที่ปรึกษาจึงมีฐานะเป็นสภาที่ปรึกษาของผู้ว่าราชการจังหวัด โดยการเสนอความเห็นกระทำไต่เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดร้องขอ และมติของสภาจังหวัดมิได้ผูกพันเจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหารให้ต้องดำเนินการตามมตินั้น แต่อำนาจหน้าที่ของสภาจังหวัดตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการสวนจังหวัด พ.ศ. 2498 นี้ สภาจังหวัดมีหน้าที่ทางนิติบัญญัติ กำหนดนโยบายการบริหาร และควบคุมฝ่ายบริหาร สภาจังหวัด ประกอบด้วย สมาชิกที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชนในแต่ละอำเภอ เรียกว่า สมาชิกสภาจังหวัด (ส.จ.) มีจำนวน 18-36 คน ขึ้นอยู่กับจำนวนประชากรในจังหวัดนั้น ๆ และมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ 5 ปี ในปัดต่อมา คือ ปี พ.ศ. 2499 จอมพล ป. พิบูลสงคราม ซึ่งขณะนั้นดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรี วาการกระทรวงมหาดไทย ได้มีคำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ 222/2499 ลงวันที่ 8 มีนาคม พ.ศ. 2499 ให้จังหวัดและอำเภอดำเนินการจัดตั้ง “สภาตำบล” ขึ้นโดยก่อนสิ้นปี พ.ศ. 2499 ทุกจังหวัดสามารถจัดตั้งและเปิดสภาตำบลเป็นครั้งแรกทั้งสิ้น 4,475 ตำบล สภาตำบลนี้ถือเป็นคนกำเนิดขององค์การบริหารส่วนตำบลในปัจจุบัน สำหรับการดำเนินงานของสภาตำบล กำหนดให้มีสมาชิกสภาตำบล มาจากการเลือกตั้งโดยราษฎร ในหมู่บ้าน หมู่บ้านละ 1 คน หรือนายอำเภอเลือกโดยพิจารณาคณะกรรมการหมู่บ้าน และคณะกรรมการตำบล และมีกำนันเป็นประธานสภาตำบลโดยตำแหน่ง รองประธาน มาจากการเลือกตั้งของสมาชิก ด้วยกันเองสืบเนื่องจากคำสั่งกระทรวงมหาดไทยฉบับดังกล่าว รัฐบาลได้ตราพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการสวนตำบล พ.ศ. 2499 ประกาศ ในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 17 มกราคม พ.ศ. 2500 มีผลทำให้เกิด “องค์การบริหารสวนตำบล” ขึ้นในไทยเป็นครั้งแรก หลักการสำคัญของพระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ กำหนดให้ตำบลที่ได้รับการจัดตั้งเป็นหน่วยการปกครองสวนท้องถิ่นอย่างสมบูรณ์ โดยมีฐานะเป็นนิติบุคคล มีรายได้ รายจ่าย และพนักงานตำบลที่รับเงินเดือนจากงบประมาณของตนเอง สามารถดำเนินกิจการสวนตำบลได้อย่างอิสระ เรียกชื่อว่า “องค์การบริหารสวนตำบล (อบต.)” หลักเกณฑ์การจัดตั้ง โดยพิจารณาจากรายได้ภาษีบำรุงท้องที่ตั้งแต่ 10,000 บาท ขึ้นไป มีพื้นที่ตั้งแต่ 50 ตารางกิโลเมตร และความหนาแน่นของประชากรเฉลี่ย 100 คน ต่อตารางกิโลเมตร นอกจากนี้จะพิจารณาจากความสนใจของประชาชนและสภาพภูมิประเทศประกอบด้วย สำหรับตำบลที่ถูกประกาศเป็นองค์การบริหารสวนตำบล หามิให้หน้ากฎหมายลักษณะปกครองท้องที่ในส่วนที่เกี่ยวกับคณะกรรมการตำบลมาใช้บังคับ โครงสร้างขององค์การบริหารสวนตำบลแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ สภาตำบล และคณะกรรมการตำบล สภาตำบล ประกอบด้วยกำนัน และผู้ใหญ่บ้านเป็นสมาชิก

โดยตำแหน่งมีสมาชิกที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชนในหมู่บ้าน ๆ ละ 1 คน มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ 5 ปี เพื่อทำหน้าที่นิติบัญญัติและควบคุมการทำงานของคณะกรรมการตำบล และคณะกรรมการตำบล ประกอบด้วย กำนันผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล ผู้ใหญ่บ้าน และกรรมการอื่นที่นายอำเภอแต่งตั้งจาก ครูใหญ่ของโรงเรียนในตำบล หรือผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนไม่เกิน 5 คน ทำหน้าที่รับผิดชอบการดำเนินกิจการสวนตำบล โดยในครั้งแรกกระทรวงมหาดไทยได้ประกาศจัดตั้งองค์การบริหารสวนตำบลตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ จำนวน 59 แห่ง แต่ผลปรากฏว่า องค์การบริหารสวนตำบลที่จัดตั้งขึ้นกลับไม่ประสบผลสำเร็จในการดำเนินงาน ประชาชนไม่เลื่อมใสศรัทธา และเข้าร่วมกิจกรรม และถูกครอบงำโดยข้าราชการประจำ ในวันที่ 1 มีนาคม พ.ศ. 2509 รัฐบาลจอมพลถนอม กิตติขจร นายกรัฐมนตรี ได้มีคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ 275/2509 เรื่องระเบียบบริหารราชการสวนตำบลและหมู่บ้าน (ฉบับที่ 2) โดยปรับโครงสร้างและวิธีบริหารสภาตำบลใหม่ มีการยุบรวมคณะกรรมการตำบล และสภาตำบลเขาเป็นองค์กรเดียวกัน เรียกว่า “คณะกรรมการสภาตำบล” ทำหน้าที่ด้านบริหาร การประชุมปรึกษาหารือและลงมติต่าง ๆ สมาชิกคณะกรรมการสภาตำบลมีทั้งโดยตำแหน่ง โดยการคัดเลือกของนายอำเภอ และโดยการเลือกตั้งหมู่บ้านละ 1 คน มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ 5 ปี มีกำนันเป็นประธานโดยตำแหน่ง เป็นที่น่าสังเกตว่า คำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ 222/2499 ลงวันที่ 8 มีนาคม พ.ศ. 2499 และคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ 275/2509 ลงวันที่ 1 มีนาคม พ.ศ. 2509 เป็นเพียงระเบียบปฏิบัติในท้องที่บางแห่งเท่านั้น ทำให้สภาตำบลมี 2 รูปแบบ ที่มีชื่อเหมือนกันทำให้เกิดความสับสนเป็นอย่างยิ่ง ทั้งยังมีการจัดตั้งองค์การบริหารสวนตำบลที่ไม่สูงจะไดผลนัก และมีจำนวนเพียงไม่กี่แห่ง จอมพลถนอม กิตติขจร ในฐานะหัวหน้าคณะปฏิวัติ จึงได้มีประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 326 ลงวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2515 จัดระเบียบบริหารระดับตำบลใหม่ ให้มีสภาตำบลเพียงรูปแบบเดียว ไม่มีฐานะเป็นนิติบุคคลและไม่เป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่น ทำให้องค์การบริหารสวนตำบลที่มีฐานะเป็นนิติบุคคลถูกยกเลิกไป จึงเหลือเพียงสภาตำบลรูปแบบใหม่เพียงรูปแบบเดียว มีคณะกรรมการสภาตำบลเป็นองค์กรบริหาร ประกอบด้วย กำนันผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่ราษฎรเลือกตั้งหมู่บ้านละ 1 คน เป็นกรรมการโดยมีปลัดอำเภอหรือพัฒนาการเป็นที่ปรึกษาสภาตำบล และแต่งตั้งครูประชาบาลในพื้นที่ตำบลเป็นเลขานุการสภาตำบล ในปี พ.ศ. 2514 ได้มีประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 24 และ 25 ลงวันที่ 21 ธันวาคม พ.ศ. 2514 ทั่วประเทศพระนคร และจังหวัดธนบุรีเป็นจังหวัดเดียวกัน เรียกว่า “นครหลวงกรุงเทพธนบุรี” มีการจัดรูปแบบการปกครองและการบริหารในลักษณะพิเศษ กล่าวคือ มีฝ่ายนิติบัญญัติ เรียกว่า “สภาเทศบาลนครหลวงกรุงเทพธนบุรี” และฝ่ายบริหาร เรียกว่า “ผู้ว่าราชการนครหลวงกรุงเทพธนบุรี” ซึ่งสมาชิก สภานครหลวง และผู้ว่าราชการนครหลวงมาจากการแต่งตั้งของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย และผู้ว่าราชการนครหลวงกรุงเทพธนบุรี ยังดำรงตำแหน่ง นายกเทศมนตรีเทศบาลนครหลวงอีกตำแหน่งหนึ่งด้วย แต่การดำเนินงานของเทศบาลนครหลวงกรุงเทพธนบุรีได้ถูกยกเลิก เนื่องจากปัญหาความซ้ำซ้อนของหน่วยการปกครองท้องถิ่นในเขตนครหลวงกรุงเทพธนบุรี เช่น องค์การบริหารสวนจังหวัดพระนคร องค์การบริหารสวนจังหวัดธนบุรี สุขาภิบาลในจังหวัดพระนคร และสุขาภิบาลในจังหวัดธนบุรี โดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 335 ลงวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2515 รวมกิจการปกครองของ นครหลวงกรุงเทพธนบุรีเข้ากับหน่วยการปกครองท้องถิ่นอื่น ๆ ในเขตนครหลวงกรุงเทพธนบุรี

ขึ้นเป็น “กรุงเทพมหานคร” โดยกรุงเทพมหานครยังคงเป็นจังหวัด เป็นราชการสวนภูมิภาค เพียงแต่ได้กำหนดให้ผู้บริหาร คือ ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร มาจากการแต่งตั้งของคณะรัฐมนตรี และสมาชิก สภากรุงเทพมหานครมาจากการเลือกตั้งของประชาชน

ต่อมาในปี พ.ศ. 2518 ได้มีการยกเลิกประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 335 ลงวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2515 และประกาศใช้พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2518 ลงวันที่ 20 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2518 กำหนดให้กรุงเทพมหานครเป็นการปกครองท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร และสมาชิกสภากรุงเทพมหานครมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน และมีอิสระในการดำเนินกิจการของกรุงเทพมหานคร แต่ได้มีบทเฉพาะกาลในช่วง 10 ปีแรก กำหนดให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครต้องมาจากการแต่งตั้งโดยคณะรัฐมนตรี การปกครองท้องถิ่นรูปแบบพิเศษที่เกิดขึ้นแห่งแรกของไทย คือ กรุงเทพมหานคร ในปี พ.ศ. 2518 และในปี พ.ศ. 2521 ได้มีการกำหนดท้องถิ่นรูปแบบพิเศษขึ้นอีกประเภทหนึ่ง คือ เมืองพัทยา เนื่องจากเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี มีความเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว เพราะการเป็นเมืองตากอากาศ มีชื่อเสียงทั้งในและต่างประเทศ ทำให้พัทยาเปลี่ยนสภาพจากหมู่บ้านชายทะเลที่เงียบสงบมาเป็นสถานที่ท่องเที่ยวตากอากาศที่ทันสมัย ความเจริญเติบโตของเมืองพัทยาในทุก ๆ ด้านเป็นไปอย่างรวดเร็วเกินกว่า ที่หน่วยงานบริหารในขณะนั้นจะดูแลได้ ทำให้เมืองพัทยาก่อเกิดปัญหาต่าง ๆ มากมาย เช่น ความเสื่อมโทรมของเมือง ความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัย ระบบสาธารณสุขภาค และสาธารณสุขการ และการจัดการด้านผังเมือง กระทรวงมหาดไทยจึงได้ตั้งคณะกรรมการศึกษาหาข้อมูลสำหรับพิจารณาจัดตั้งหน่วยงานการปกครองท้องถิ่นรูปแบบพิเศษที่พัทยา ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทำหน้าที่ศึกษาข้อมูลของเมืองพัทยา ศึกษาแนวทางแก้ไขปรับปรุง และยกร่างกฎหมาย ควบคุมการปกครองท้องถิ่นสำหรับพัทยาขึ้นใหม่ด้วย ดังนั้น จึงมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติ ระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ. 2521 โดยกำหนดให้โครงสร้าง การบริหารเมืองพัทยา ประกอบด้วย สภาเมืองพัทยา และปลัดเมืองพัทยา สภาเมืองพัทยา เป็นฝ่ายนิติบัญญัติ มีสมาชิกที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชน จำนวน 9 คน และมาจากการแต่งตั้งของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย จำนวน 8 คน สมาชิกสภาเมืองพัทยาจะเลือกประธานสภา 1 คน ทำหน้าที่นายกเมืองพัทยา และสรรหานักบริหารมืออาชีพเพื่อวางใจปฏิบัติงานในตำแหน่งปลัดเมืองพัทยา มีสัญญาวางจางคราวละ 4 ปี ในปี พ.ศ. 2528 ได้มีการแก้ไขปรับปรุงการบริหารราชการกรุงเทพมหานคร โดยประกาศใช้พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 ซึ่งได้ใช้ต่อเนื่องกันมาจนถึงปัจจุบัน กำหนดให้กรุงเทพมหานครมีฐานะเป็นนิติบุคคล และเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น ฝ่ายบริหาร คือ ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนเป็นครั้งแรก และเลือกตั้งวันเดียวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร (ส.ก.) ที่เป็นฝ่ายนิติบัญญัติ มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ 4 ปี ตลอดจนมีการกำหนดให้มีสภาเขต (ส.ข.) ที่สมาชิกมาจากการเลือกตั้งของประชาชนในแต่ละเขตการปกครอง เพื่อทำหน้าที่เฝ้าค้ำประกันในการบริหารกิจการของเขตต่อผู้อำนวยการเขต แต่มีได้ ทำหน้าที่ทางนิติบัญญัติแต่ประการใด หลังจากการรัฐประหารเมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2534 ได้มีการปรับปรุงแก้ไขระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน โดยนายอานันท์ ปันยารชุน นายกรัฐมนตรี โดยยกเลิกประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 218 ลงวันที่ 29 กันยายน พ.ศ. 2515 และประกาศใช้พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน

พ.ศ. 2534 ลงวันที่ 21 สิงหาคม พ.ศ. 2534 แทนโดยให้เหตุผลในหมายเหตุประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ว่า “โดยที่เป็นการจำเป็นต้องกำหนดขอบเขตอำนาจหน้าที่ของสวนราชการต่าง ๆ ให้ชัดเจน เพื่อมิให้มีการปฏิบัติงานซ้ำซ้อนกันระหว่างสวนราชการต่าง ๆ และเพื่อให้การบริหารงานในระดับกระทรวง มีเอกภาพ สามารถดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบายที่รัฐมนตรี กำหนดได้ และสมควรเพิ่มบทบัญญัติเกี่ยวกับการมอบอำนาจให้ปฏิบัติราชการแทนให้ครบถ้วนชัดเจน เพื่อมิให้เป็นอุปสรรคในการปฏิบัติราชการ และกำหนดอำนาจและหน้าที่ของคูวาราชการจังหวัดในการควบคุมดูแลการปฏิบัติราชการของข้าราชการ ซึ่งปฏิบัติราชการในเขตจังหวัดให้เหมาะสมขึ้น ประกอบกับประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 218 ลงวันที่ 28 กันยายน พ.ศ. 2515 ซึ่งเป็นกฎหมายหลักในการบริหารราชการแผ่นดินได้ประกาศใช้บังคับมาเป็นเวลานานแล้ว สมควรแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติเสียในคราวเดียวกัน จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้” จะเห็นได้ว่าพระราชบัญญัติฉบับนี้เป็นกรณีกึ่งกลางราชการ มีการปรับปรุงการใช้อำนาจ และแบ่งอำนาจระหว่างกันอย่างชัดเจน มีการระบุนาที่สวนราชการ กำหนดระบบการมอบอำนาจลดหลั่นกัน สำหรับการบริหารราชการสวนท้องถิ่นได้จัดแบ่งเป็นองคการบริหารสวนจังหวัด เทศบาล สุขาภิบาล และราชการสวนท้องถิ่นอื่นที่กฎหมายกำหนดรูปแบบการปกครองท้องถิ่นขึ้นมาใหม่ จากการที่รัฐบาลจอมพลถนอม กิตติขจร หัวหน้าคณะปฏิวัติ โดยยกเลิกการปกครองท้องถิ่นรูปแบบ “องคการบริหารสวนตำบล” ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการสวนตำบล พ.ศ. 2499 ที่เป็นผลมาจากประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 326 ลงวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2515 แลวนั้นต่อมาในวันที่ 2 ธันวาคม พ.ศ. 2537 รัฐบาลนายชวน หลีกภัย ได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติสภาตำบล และองคการบริหารสวนตำบล พ.ศ. 2537 โดยมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 2 มีนาคม พ.ศ. 2538 กำหนดให้สภา ตำบลใด ที่มีรายได้อรวมเงินอุดหนุนในงบประมาณที่ลงมาติดต่อกัน 3 ปี เฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปละ 1.5 แสนบาท ให้กระทรวงมหาดไทยประกาศจัดตั้งเป็น “องคการบริหารสวนตำบล” มีฐานะเป็นนิติบุคคล และ เป็นราชการสวนท้องถิ่น ทำให้องคการบริหารสวนตำบลเกิดขึ้นอีกครั้ง โดยมีโครงสร้าง ประกอบด้วย สภาองคการบริหารสวนตำบล ทำหน้าที่เป็นฝ่ายสภาท้องถิ่น มีสมาชิก 2 ประเภท คือ 1) สมาชิกโดยตำแหน่ง ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และแพทย์ประจำตำบล 2) สมาชิกที่มาจากการเลือกตั้งหมู่บ้านละ 2 คน สำหรับฝ่ายบริหาร เรียกว่า คณะกรรมการบริหารองคการบริหารสวนตำบลทำหน้าที่บริหารงาน ตามมติสภาองคการบริหารสวนตำบล มีกำนันและผู้ใหญ่บ้านจำนวน 2 คนเป็น กรรมการโดยตำแหน่ง และมีกรรมการที่มาจากการเลือกตั้งของสภาองคการบริหารสวนตำบล จำนวนไม่เกิน 4 คน แลวกรรมการทั้งหมดสรรหาประธานคณะกรรมการบริหาร และเลขานุการคณะกรรมการบริหารกันเอง ยกเวนในช่วง 4 ปีแรก ให้กำนันทำหน้าที่ประธานกรรมการบริหาร รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ลงวันที่ 11 ตุลาคม พ.ศ. 2540 เป็นรัฐธรรมนูญฉบับที่ 16 ของไทย ซึ่งสมัยศ เชื้อไทย (2546) ได้กล่าวถึงความเปนมาว่า “รัฐธรรมนูญฉบับนี้ เป็นรัฐธรรมนูญที่มีเป้าหมายเพื่อการปฏิรูปการเมือง เป็นรัฐธรรมนูญที่ยกรางขึ้นใหม่ โดยอาศัยบทบัญญัติว่า ด้วยการวางรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ ซึ่งแตกต่างจากรัฐธรรมนูญไทยในอดีต ซึ่งสวนใหญ่วางขึ้นโดยอาศัยรัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราวหรือธรรมนูญการปกครอง ทั้งนี้ เพราะเกิดกระบวนการเรียกร้องให้มีการปฏิรูปการเมืองอย่างจริงจัง โดยการวางรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ ที่มุ่งจะแก้ไขระบบการเมืองขึ้นพื้นฐาน มิใช่แก้ไขประเด็นใดประเด็นหนึ่งหรือหลายประเด็น และมีได้มีความมุ่งหมายที่จะแก้ไขระบบการเมืองที่ล้มเหลว ซึ่งจะทำลายศรัทธาและ

ความเชื่อมั่นของประชาชนในระบอบประชาธิปไตย อันจะนำพาประเทศไปสู่ภาวะวิกฤติได้ ทั้งนี้ เพราะรัฐบาลในอดีตขาดเสถียรภาพ และ ไม่สามารถแก้ไขปัญหาของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นผลมาจากประชาชนไม่มีสิทธิ์ ไม่มีเสียง และไม่มีส่วนรวมในการบริหารบ้านเมืองอย่างแท้จริง การบริหารประเทศตกอยู่ภายใต้ระบบผูกพันที่มาจากการซื้อสิทธิ์ขายเสียง การทุจริตในการเลือกตั้งอันเป็นผลทำให้เกิดปัญหาการทุจริต คอร์รัปชันของนักการเมืองติดตามมา” จะเห็นได้ว่ารัฐธรรมนูญฉบับนี้มุ่งให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ตั้งแต่กระบวนการร่างรัฐธรรมนูญ และบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ โดยเฉพาะได้มีบทบัญญัติถึงเรื่อง การปกครองท้องถิ่นในหลายหมวดหลายมาตรา เช่น ในหมวด 3 สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย มาตรา 43, 52, 58, 59 หมวด 5 แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ มาตรา 78 และหมวด 9 การปกครองส่วนท้องถิ่น มาตรา 282-290 เป็นต้น ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อองค์กรส่วนท้องถิ่น ในด้านต่าง ๆ อย่างขนานใหญ่และกว้างขวางจนถึงปัจจุบัน ในวันที่ 12 ตุลาคม พ.ศ. 2540 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 โดยให้เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ “โดยที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด พ.ศ. 2498 เป็นองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบในพื้นที่ตั้งจังหวัดที่อยู่นอกเขตสุขาภิบาล และเทศบาล เมื่อได้มีพระราชบัญญัติสภาพตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ออกใช้บังคับเพื่อกระจายอำนาจการปกครองให้แก่องค์การบริหารส่วนตำบล ในการนี้สมควรปรับปรุงบทบาทและอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดให้สอดคล้องกัน และปรับปรุงโครงสร้างขององค์การบริหารส่วนจังหวัดให้เหมาะสมยิ่งขึ้นจึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้” และได้กำหนดให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นนิติบุคคล และเป็นราชการส่วนท้องถิ่น มีโครงสร้างประกอบด้วยสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด ทำหน้าที่เป็นฝ่าย นิติบัญญัติ สมาชิกสภาจากการเลือกตั้งของประชาชนในจังหวัดนั้น ๆ และมีฝ่ายบริหาร คือ นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด โดยสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดเลือกสมาชิกสภาฯ เป็นนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด และนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดแต่งตั้งรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด จากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด จำนวน 2-4 คน ขึ้นอยู่กับจำนวนสมาชิก สภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด และยังได้ปรับเปลี่ยนรูปแบบอำนาจหน้าที่เน้นหนักการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัด ประสานการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด และสนับสนุนสภาพตำบล และราชการส่วนท้องถิ่นอื่นในการพัฒนาท้องถิ่น รวมทั้งการแบ่งสรรเงิน ซึ่งตามกฎหมายจะต้องแบ่งให้แกสภาพตำบล และราชการส่วนท้องถิ่นอื่นด้วย ภายหลังจากที่ได้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงพระราชบัญญัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกประเภท เพื่อให้สอดคล้องกับบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ได้รับรองหลักความเป็นอิสระขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น ในมาตรา 282 บัญญัติไว้ว่า “ภายใต้บังคับมาตรา 1 รัฐจะต้องให้ความเป็นอิสระแก่ท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น” ดังนั้น ในปี พ.ศ. 2542 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติเปลี่ยนแปลงฐานะของสุขาภิบาลเป็นเทศบาล พ.ศ. 2542 ลงวันที่ 13 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2542 “โดยให้สุขาภิบาลตามกฎหมายสุขาภิบาลที่มีอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ประกาศในราชกิจจานุเบกษามีฐานะ เป็นเทศบาลตำบลตามกฎหมายว่าด้วยเทศบาล ในพระราชบัญญัติฉบับนี้ใช้บังคับ” ทำให้ในปัจจุบันมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของไทยที่กฎหมายจัดตั้งขึ้น 5 ประเภท คือ

องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา ในปี พ.ศ. 2542 รัฐบาลนายชวน หลีกภัย ได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ. 2542 ลงวันที่ 19 พฤศจิกายน พ.ศ. 2542 โดยยกเลิกพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ. 2521 เพื่อให้เป็นไปตามขอบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ที่กำหนดให้สมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นต้องมาจากการเลือกตั้ง โดยพระราชบัญญัตินี้กำหนดให้มีสภาเมืองพัทยา ทำหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติ ประกอบด้วย สมาชิกจำนวน 24 คน ซึ่งเลือกตั้งโดยประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเมืองพัทยา และมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ 4 ปี สำหรับนายกเมืองพัทยาทำหน้าที่ฝ่ายบริหารมาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชนเช่นกัน มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ 4 ปี นับตั้งแต่วันเลือกตั้งแต่จะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินสองวาระไม่ได้ และนับจากปี พ.ศ. 2542 เป็นต้นมา กฎหมายของท้องถิ่นทุกฉบับได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมเรื่อยมาเพื่อให้เป็นไปตามขอบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 และเหมาะสมกับการกระจายอำนาจที่เพิ่มขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ยุครัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ภายหลังจากมีการรัฐประหาร โดยคณะปฏิรูปการปกครอง ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (คปค.) ซึ่งต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็นคณะมนตรีความมั่นคงแห่งชาติ (คมช.) เมื่อวันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2549 และได้มีการร่างและประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ซึ่งต่อมาในปี พ.ศ. 2552 ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีสาระสำคัญที่แก้ไขเพิ่มเติมในประเด็นเดียวกัน คือ ยกเลิกบทบัญญัติที่ห้ามผู้บริหารท้องถิ่นดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกิน 2 วาระ ประกอบด้วยพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2552 ลงประกาศเมื่อวันที่ 6 พฤศจิกายน พ.ศ. 2552 และมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 7 พฤศจิกายน พ.ศ. 2552 เป็นต้นไป และสำหรับพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2552 พระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ 13) พ.ศ. 2552 และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2552 ลงประกาศเมื่อวันที่ 13 พฤศจิกายน พ.ศ. 2552 และมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 14 พฤศจิกายน พ.ศ. 2552 เป็นต้นไป

2.1.3 โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น

ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญมาตรา 285 กำหนดให้ “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องมีสภาท้องถิ่น หรือ ผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่นต้องมาจากการเลือกตั้ง คณะผู้บริหารท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่นให้มาจากการเลือกตั้ง โดยตรงของประชาชน หรือมาจากความเห็นชอบของสภาท้องถิ่น” ดังนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยทั่วไป จึงจะแบ่งโครงสร้างการบริหารจัดการออกเป็น 2 ส่วน คือ (สำนักที่ปริกษากรมอนามัย, 2557)

1. สภาท้องถิ่น มีบทบาทอำนาจหน้าที่ในการ ตราข้อกำหนดของท้องถิ่น ซึ่งจะเป็นกฎหมายที่มีผลบังคับใช้ ในระดับท้องถิ่นนั้น ทั้งในเรื่องที่เกี่ยวกับการงบประมาณประจำปี ที่ฝ่ายบริหารเสนอและเรื่องอื่น ๆ ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 หรือพระราชบัญญัติอื่น ๆ ที่กำหนดให้เป็นอำนาจของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้เพื่อเป็น กฎ/ระเบียบ/ข้อบังคับ ที่ให้ชุมชนใน

ท้องถิ่นนั้น ได้ยึดถือปฏิบัติ หรือเป็นกติกาของสังคม เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่น ได้อยู่ร่วมกันอย่างเป็นปกติสุข

2. คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารจัดการ กิจการต่าง ๆ ที่เป็นอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และดำเนินการให้เกิดการบังคับใช้ตามกฎหมายท้องถิ่น ที่สภาท้องถิ่นได้ตราขึ้น เพื่อให้เกิดการบำบัดทุกข์ บำรุงสุข และคุ้มครองประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ

นอกจากนั้น สภาท้องถิ่นยังมีบทบาทในการตรวจสอบการบริหารจัดการของ คณะกรรมการบริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการพิจารณาอนุมัติงบประมาณ แผนงาน โครงการ และการตั้งกระทู้ถาม กรณีที่สงสัย หรือให้ความเห็นข้อแนะนำแก่คณะกรรมการบริหารฯ ได้

2.1.4 บทบาทหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น

เฉลิมพงศ์ มีสมนัย (2551) แนวคิดต่อบทบาทของการปกครองท้องถิ่นในสังคมโลก ตะวันตกแบ่งแยกออกเป็น 2 ฝ่าย โดยฝ่ายหนึ่งเห็นว่า การปกครองท้องถิ่นไม่มีลักษณะเป็นประชาธิปไตย และเป็นอุปสรรคต่อการปกครองในระดับชาติ ส่วนอีกฝ่ายหนึ่งเห็นว่า การปกครองท้องถิ่นมีความเป็นประชาธิปไตยโดยพื้นฐาน และมีบทบาทสนับสนุนการปกครองแบบประชาธิปไตยในระดับชาติ โดยได้เสนอบทบาทของการปกครองท้องถิ่นต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยในระดับชุมชน และระดับประเทศไว้ 7 ประการ ดังนี้

1. การปกครองท้องถิ่นแบบประชาธิปไตยก่อให้เกิดการศึกษาทางการเมือง (Political Education) ดังที่คณะของ วิลสัน (C.H.Wilson) ได้กล่าวไว้ว่า “การปกครองท้องถิ่นสองสิ่งที่เป็นไปได้ สิ่งที่เป็นประโยชน์ สอนวิธีการใช้ และอันตรายของอำนาจ”

2. ก่อให้เกิดการกระตุ้นการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน (Greater Political Participation by the People)

3. ก่อให้เกิดการสร้างและฝึกอบรมผู้นำทางการเมือง (Training in Political Leadership)

4. ก่อให้เกิดเสถียรภาพทางการเมือง (Political Stability)

5. ก่อให้เกิดความเสมอภาคทางการเมือง (Political Equality)

6. ก่อให้เกิดความรับผิดชอบของผู้นำต่อประชาชน (Accountability)

7. ก่อให้เกิดการตอบสนองที่ดีกว่าจากผู้นำและนำไปสู่ประสิทธิภาพในการบริหารงานเพื่อท้องถิ่น (Greater Responsiveness and Efficiency)

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการศึกษาส่วนท้องถิ่น

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ส่วนราชการต่าง ๆ ถ่ายโอนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งขึ้นเอง ถือว่าเป็นสถานศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 18

ปี พ.ศ. 2553 กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้ปรับปรุงมาตรฐานการดำเนินงาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยแบ่งมาตรฐานออกเป็น 6 ด้าน ดังนี้ (มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก, 2553)

ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ด้านบุคลากร

ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย

ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร

ด้านการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน

ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

2.2.1 ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มี 2 ประเภท ดังนี้

1.1 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งเอง

1.2 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับถ่ายโอนตามพระราชบัญญัติกำหนดแผน และขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 โดยรับถ่ายโอนจากส่วนราชการต่าง ๆ ได้แก่ กรมการพัฒนาชุมชน สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ และกรมการศาสนา

2. การบริหารจัดการ ดังนี้

2.1 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งเอง และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับถ่ายโอนจากกรมการพัฒนาชุมชน และสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ ให้ปฏิบัติตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.2 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับถ่ายโอนจากกรมการศาสนา ให้ปฏิบัติตามแนวทางปฏิบัติในการบริหารจัดการศูนย์อบรมเด็กก่อนระดับประถมศึกษา ในศาสนสถานตามหนังสือคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ นร 0107/ว 20522 ลงวันที่ 4 ธันวาคม 2551

2.2.2 ด้านบุคลากร

บุคลากรที่เกี่ยวข้องของในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประกอบด้วยหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ประกอบอาหาร ภารโรง และพนักงานจ้างที่ปฏิบัติหน้าที่อื่นจะต้องมีคุณสมบัติบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบ ในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีศักยภาพในการจัดการศึกษา อบรม เลี้ยงดู และส่งเสริมพัฒนาการสำหรับเด็กเล็กได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการด้วยความเหมาะสมอย่างมีคุณภาพ

2.2.3 ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นสถานที่อบรมเลี้ยงดูจัดประสบการณ์ และส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้แก่เด็กเล็ก ดังนั้นในการก่อสร้างหรือปรับปรุงอาคาร สถานที่ และจัดภูมิทัศน์สภาพแวดล้อมทั้งภายในอาคารและภายนอกอาคาร ต้องคำนึงถึงความมั่นคง แข็งแรง ถูกสุขลักษณะ มีความเหมาะสมและปลอดภัยแก่เด็กเล็ก ตลอดจนการส่งเสริมสุขภาพ ส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ให้ผู้ปกครองมีความมั่นใจไว้วางใจ การก่อสร้างและพัฒนาอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จะมีส่วนช่วยในการส่งเสริมและพัฒนาเด็กเล็ก โดยการจัดสภาพแวดล้อมที่ถูกสุขลักษณะ อันจะส่งผลต่อสุขภาพโดยตรงในการป้องกันการแพร่กระจายของโรคติดต่อ สามารถลดความเสี่ยงจากการเกิด

อุบัติเหตุส่งเสริมความปลอดภัยให้กับเด็ก และฝึกสุขนิสัยให้เด็กมีพฤติกรรมที่ถูกต้อง ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ

2.2.4 ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร

การอบรมเลี้ยงดู การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และส่งเสริมพัฒนาการเด็กเล็ก อายุ 2-5 ปี เป็นภารกิจสำคัญในการจัดการศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้เด็กเล็กได้รับการอบรมเลี้ยงดู และได้รับการศึกษาเพื่อการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญาตามวัย และความสามารถของเด็ก

2.2.5 ด้านการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2545 มาตรา 29 กำหนดให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญา และวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการรวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์พัฒนาระหว่างชุมชน

2.2.6 ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

เพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่มีคุณภาพและได้มาตรฐานในการอบรมเลี้ยงดู จัดประสบการณ์และส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ แก่เด็กปฐมวัยอย่างครอบคลุม กว้างขวางเป็นพื้นฐานของการศึกษา เพื่อพัฒนาคนอย่างมีคุณภาพ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้ง หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงต้องส่งเสริมการสร้างเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัยทั้งในระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด ระดับภาค

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย

2.3.1 แนวคิดการจัดการศึกษาปฐมวัย

การศึกษาปฐมวัยเป็นการจัดการศึกษาที่สำคัญยิ่ง เหตุผลเพราะพัฒนาการของเด็กปฐมวัยมีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน ทั้งนี้นอกจากการอบรมเลี้ยงดู ซึ่งเป็นในพื้นฐานของครอบครัวแล้วยังมีสิ่งแวดล้อมเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับพัฒนาการของเด็กกลุ่มนี้ด้วย อย่างไรก็ตามได้มีนักศึกษาค้นคว้าได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยไว้ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2546) ได้สรุปว่า การศึกษาในระดับปฐมวัยตามนัยแห่งแผนการศึกษาชาติ พุทธศักราช 2535 เป็นการศึกษาในลักษณะของการอบรมเลี้ยงดู การพัฒนาความพร้อมของเด็กทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ บุคลิกภาพและสังคม เพื่อรับการศึกษาในระดับต่อไป โดยการจัดการศึกษาในระดับนี้อาจจัดในรูปของชั้นเด็กเล็ก อนุบาลศึกษาหรือในรูปของศูนย์พัฒนาเด็กประเภทต่าง ๆ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพของแต่ละพื้นที่และกลุ่มเป้าหมายรวมทั้งนโยบายคือ จัดการศึกษาและส่งเสริมการอบรมเลี้ยงดูที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาของเด็ก

ตามสภาวะความต้องการพื้นฐานตามวัย ตั้งแต่ปฏิสนธิ และการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยทุกคนได้รับการบริการเพื่อเตรียมความพร้อมอย่างน้อย 1 ปี ก่อนเข้าเรียนระดับ ประถมศึกษา

จากแนวคิดข้างต้นพอสรุปได้ว่า การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยมีลักษณะแตกต่าง จากการศึกษาในระดับอื่นทั้งรูปแบบการจัดการเรียนรู้และจุดมุ่งหมายของงาน อีกทั้งแนวคิดต้อง สอดคล้อง ในหลักสนองความต้องการของเด็กโดยเน้นให้เค้าได้แสดงออกอย่างอิสระและเป็นไปตาม ธรรมชาติ

2.3.2 ความหมายของเด็กปฐมวัย

ได้มีผู้กล่าวถึงความหมายของคำว่า เด็กปฐมวัย ไว้หลายทัศนะ เช่น

เยาวพา เดชะคุปต์ (2542) ได้กล่าวถึง ความหมายของเด็กปฐมวัยตามความหมาย ของ The National Association for Education of Young Children's Early Childhood Education Guidelines) ไว้ว่า เด็กปฐมวัย หมายถึง เด็กที่มีอายุแรกเกิดจนถึง 8 ปี ส่วน มาสโซเกลีย ให้ความหมายว่า เด็กปฐมวัยเป็นคำที่ใช้เรียกเด็กที่ปฏิสนธิจนถึง 6 ปี ซึ่งอยู่ในวัยที่คุณภาพของชีวิต ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา กำลังเริ่มต้นพัฒนาอย่างเต็มที่

พวงพิศ เรื่องศิริกุล (2544) ได้สรุปว่า เด็กปฐมวัย หมายถึง เด็กแรกเกิดจนถึงอายุ 6 ปี คำว่าเด็กปฐมวัยจึงรวมเด็กตั้งแต่วัยทารก วัยเด็กเล็ก และวัยอนุบาล เพื่อให้มีความเข้าใจตรงกัน คำว่า เด็กอนุบาล เด็กก่อนวัยเรียน เป็นคำที่ใช้ในความหมายเดียวกัน จะใช้คำว่า “เด็กปฐมวัย” ส่วนคำว่า การศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา และการศึกษาปฐมวัย ซึ่งเป็นคำที่ใช้ในความหมาย เดียวกัน จะใช้คำว่า “การศึกษาปฐมวัย”

วัชรีย์ ร่วมคิด (2547) ได้ให้ความหมายของเด็กปฐมวัยไว้ว่า หมายถึง เด็กที่มีอายุ ระหว่าง 0-6 ขวบ เป็นวัยทองของชีวิต เพราะเป็นวัยที่มีพัฒนาการทุกด้าน เจริญเติบโตในอัตราที่สูง ที่สุด โดยเฉพาะระบบประสาทและสมอง ซึ่งจะเติบโตได้ถึงร้อยละ 8 ของผู้ใหญ่เป็นระยะที่เกิด การเรียนรู้ได้มากที่สุดในชีวิต จากความหมายของเด็กปฐมวัย สรุปได้ว่า “เด็กปฐมวัย” ก็คือ เด็กตั้งแต่แรกเกิดจนถึงอายุ 6 ปี ซึ่งเป็นวัยที่คุณภาพชีวิตของเขาทุกด้านกำลังมีการพัฒนาอย่างเต็มที่ ไม่ว่าจะป็นร่างกายสติปัญญา อารมณ์ สังคม เป็นวัยที่ควรได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ เนื่องจากเด็กวัยนี้ป็นวัยที่เกิดการเรียนรู้ได้ดีและได้มากที่สุดในชีวิต

จากความหมายข้างต้นพอสรุปได้ว่า เด็กปฐมวัยเป็นเด็กแรกเกิดจนถึงอายุ 6 ปี อยู่ในวัย ที่มีคุณภาพของชีวิตทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา กำลังเริ่มต้นพัฒนาอย่างเต็มที่

2.3.3 ความสำคัญของเด็กปฐมวัย

เด็กปฐมวัย มีความสำคัญเนื่องจากช่วงปฐมวัยเป็นช่วงที่สำคัญยิ่งของชีวิต เพราะ เป็นช่วงที่พัฒนาการทุกด้านเจริญขึ้นอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา การพัฒนาเด็กในช่วงนี้จะเป็นการวางพื้นฐานทางด้านจิตใจ อุปนิสัยและความสามารถ ทั้งนี้ได้มี นักศึกษาได้ความสำคัญของเด็กปฐมวัยไว้ดังนี้

จอห์น ล็อก (John Locke อ้างถึงใน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา แห่งชาติ, 2534) ความคิดของ ล็อก เปรียบเด็กเหมือนผ้าขาว มีอิทธิพลต่อการจัดการศึกษาปฐมวัย ในปัจจุบัน เขาเชื่อว่าสิ่งแวดล้อม มีความสำคัญต่อความเป็นอยู่ของบุคคล มากกว่าคุณลักษณะภายใน

หรือพันธุกรรม เขาเชื่อว่าสิ่งแวดล้อมเป็นตัวกำหนดจิตใจ แนวความคิดของ ลีออค นำไปสู่การปฏิบัติในการจัดโปรแกรมการศึกษา ซึ่งมีพื้นฐานความเชื่อว่า เด็กทุกคนเกิดมามีความสามารถด้านการเรียนรู้ และด้านสมองเท่าเทียมกัน สิ่งที่ทำให้ผลการเรียนรู้ของเด็กแตกต่างกัน ก็เนื่องจากองค์ประกอบของสิ่งแวดล้อม เช่น พื้นฐานทางครอบครัว การศึกษา และประสบการณ์ในวัยเด็ก

เยาวยา เดเซคูปต์ (2542) ได้กล่าวว่า เด็กเป็นทรัพยากรที่มีค่ายิ่ง เป็นของครอบครัว เป็นผู้สืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมและความเป็นมนุษย์ชาติ เป็นพลังสำคัญในการพัฒนาประเทศอนาคตของประเทศชาติ จึงขึ้นอยู่กับคุณภาพของเด็ก เด็กที่มีความสมบูรณ์ทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคมและจริยธรรม จะเป็นผู้ที่สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข และเป็นประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ เด็กในวัยเริ่มแรกของชีวิต หรือที่เรียกว่า เด็กปฐมวัย คือวัยตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 6 ปี จัดได้ว่าเป็นระยะสำคัญที่สุดของชีวิต ทั้งนี้เพราะพัฒนาการทุก ๆ ด้านของมนุษย์ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม บุคลิกภาพ โดยเฉพาะด้านสติปัญญาจะเจริญมากที่สุด ในช่วงนี้และพัฒนาการใด ๆ ในวัยนี้จะเป็นพื้นฐานที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาในช่วง อื่น ๆ ของชีวิตเป็นอย่างมากดังที่นักจิตวิทยา นักวิชาการศึกษาได้กล่าวถึงความสำคัญของเด็กปฐมวัย

จากความเห็นดังกล่าวจึงสรุปได้ว่า ช่วงปฐมวัยเป็นช่วงที่สำคัญยิ่งของชีวิต เพราะเป็นช่วงพัฒนาการทุกด้านเจริญขึ้นอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา การพัฒนาเด็กในช่วงนี้จะเป็นการวางพื้นฐานทางด้านจิตใจ การอบรมเลี้ยงดู การจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ที่ถูกต้องและเหมาะสมจะมีอิทธิพลต่อการพัฒนาชีวิตเด็ก ซึ่งส่งผลให้เขาเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพกายภาพาคหน้า

2.3.4 ความสำคัญของการจัดการศึกษาปฐมวัย

ในสภาวะปัจจุบันประเทศไทยได้ให้ความสำคัญต่อการจัดการศึกษา โดยเฉพาะการจัดการศึกษาปฐมวัย เพราะเป็นพื้นฐานที่ส่งเสริมให้เด็กได้รับการพัฒนาไปในทางที่ถูกต้อง เหมาะสม สอดคล้องกับวัยและพัฒนาการโดยมีนักการศึกษาได้ให้ความเห็นไว้ดังนี้

เยาวยา เดเซคูปต์ (2542) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของการจัดการศึกษาไว้ว่าการจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นภาวะใหม่ ของการพัฒนาชุมชนเพื่อส่งเสริมการศึกษา และความเป็นอยู่ของคนในชุมชนให้ดีขึ้น และนับวันจะมีความสำคัญต่อชุมชนมากยิ่งขึ้น แต่เดิมเด็กอยู่กับครอบครัวที่มีผู้ใหญ่ดูแล เพราะครอบครัวไทยแต่โบราณเป็นครอบครัวแบบขยาย คือ มีปู่ ย่า ตา ยาย อยู่รวมกัน แต่ปัจจุบันสังคมไทยกลายเป็นครอบครัวเดี่ยว คือ มีแต่ พ่อ แม่ ลูก ทั้งยังออกไปทำงานนอกบ้านเพื่อเพิ่มรายได้ ดังนั้น พ่อ แม่ จึงพาลูกไปฝากไว้ตามสถานรับเลี้ยงเด็ก หรือโรงเรียนอนุบาลเร็วขึ้น การศึกษาปฐมวัยจึงกลายเป็นความจำเป็นของชีวิตมากขึ้นกว่าเดิม ในอดีตที่ผ่านมาเรามักจะละเลยไม่ให้ความสำคัญของการจัดการศึกษาในวัยนี้เท่าที่ควร แต่ต่อมานักวิชาการศึกษา นักจิตวิทยา รวมทั้งผู้เชี่ยวชาญในวงการต่าง ๆ ได้เล็งเห็นความสำคัญของการจัดการศึกษาสำหรับเด็กวัยนี้มากขึ้น ทั้งนี้เพราะจากการค้นคว้าและวิจัยพบว่า พัฒนาการทุก ๆ ด้านของบุคคลล้วนมีรากฐานมาจากการพัฒนาในวัยเด็ก โดยเฉพาะช่วงอายุ 0-6 ปี ดังที่ Freud กล่าวว่า การปลูกฝังทัศนคติ ค่านิยม และบุคลิกภาพ รวมทั้งการส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับเด็กจะทำได้ดีที่สุดในช่วงนี้ซึ่งเป็นวัยเริ่มต้นของชีวิต

นิตยา สุวรรณศรี (2540) กล่าวว่า การศึกษาปฐมวัย จัดเป็นการศึกษาระดับ สำคัญระดับหนึ่งที่ถูกจัด ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องโดยเฉพาะอย่างยิ่งครูผู้สอนหรือผู้ดูแลเด็กซึ่งเป็นผู้มี บทบาทอย่างมากในการจัดกิจกรรมนั้น

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2540) ได้กล่าวถึงการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย (0-6 ขวบ) ว่าเป็นกระบวนการพัฒนาการและกระบวนการเรียนต่อเนื่อง เพื่อเป็นพื้นฐานการศึกษาตลอดชีวิต ของเด็กเป็นความสำคัญในระยะเริ่มต้นของชีวิต เมื่อเด็กมีการเจริญเติบโตและมีพัฒนาการสูงที่สุด นักจิตวิทยาพัฒนาการยอมรับกันว่าเด็กอายุ 0-6 ขวบ เป็นระยะที่เด็กเกิดการเรียนรู้มากที่สุดในชีวิต มนุษย์ การเรียนรู้เหล่านั้นจะมีอิทธิพลต่อชีวิตภายหลังของเด็กเป็นอย่างยิ่ง ในระดับปฐมวัยเด็ก จะต้องเรียนรู้จากสิ่งแวดล้อม ซึ่งครอบคลุมผู้ใหญ่ ครอบครัว แม่บ้าน และครู เป็นกระบวนการ ต่อเนื่องไม่มีก่อนและหลัง การเรียนรู้ต้องเป็นบูรณาการของพัฒนาการด้านต่าง ๆ ในตัวเด็กเอง

2.3.5 หลักการจัดการศึกษาปฐมวัย

หลักการจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นหลักสำคัญในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ซึ่งผู้สอนจำเป็นต้องศึกษาหลักสูตรให้เข้าใจ เพราะในการจัดประสบการณ์ให้เด็กอายุ 3-5 ปี จะต้อง ยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูควบคู่กับการให้การศึกษา โดยต้องคำนึงถึงความสนใจและความต้องการ ของเด็กทุกคนทั้งเด็กปกติ เด็กที่มีความสามารถพิเศษ และเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญา รวมทั้งการสื่อสารและการเรียนรู้หรือเด็กที่มีร่างกายพิการ หรือ ทูพพลภาพ หรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแล หรือด้อยโอกาส เพื่อให้เด็กพัฒนาทุกด้านทั้งด้าน อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาอย่างสมดุล โดยการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย บูรณาการผ่าน การเล่นและกิจกรรมที่เป็นประสบการณ์ตรงผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า เหมาะสมกับวัย และความแตกต่าง ระหว่างบุคคลด้วยปฏิสัมพันธ์ที่ระหว่างเด็กกับพ่อแม่ เด็กกับผู้เลี้ยงดู หรือบุคลากรที่มีความสามารถ ในการอบรมเลี้ยงดู และให้การศึกษาปฐมวัย เพื่อให้เด็กแต่ละคนได้มีโอกาสพัฒนาตนเองตามลำดับ ขั้นตอนของพัฒนาการสูงสุดตามศักยภาพ และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุข เป็นคนดี และคนเก่งของสังคม และสอดคล้องกับธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่อทางศาสนา สภาพทางเศรษฐกิจ สังคมโดยความร่วมมือจากบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาประถมศึกษาแห่งชาติ (2540) ได้กล่าวถึง หลักการจัดกิจกรรมที่คำนึงถึงตัวเด็กแต่ละคน ซึ่งมีความสนใจแตกต่างกันจึงควรให้มีกิจกรรมหลาย ประเภทให้เหมาะสมกับวัย ตรงตามความสามารถและความต้องการของเด็ก และจัดให้มีทั้งกิจกรรม ที่ให้เด็กได้ทำเป็นรายบุคคล กลุ่มย่อย และกลุ่มใหญ่ควรเปิดโอกาส ให้เด็กได้ริเริ่มกิจกรรมด้วย ตนเองกิจกรรมที่จัดมีความสมดุล คือ ให้มีทั้งกิจกรรมในห้องเรียนและนอกห้องเรียน กิจกรรม ที่เคลื่อนไหวและสงบ ที่ได้ริเริ่ม และครุริเริ่ม ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมควรเหมาะสมกับวัย มีการยืดหยุ่นได้ตามความต้องการและความสนใจของเด็กควรเน้นสื่อของจริงได้มีโอกาสสังเกต สำรวจ ค้นคว้า ทดลองแก้ปัญหาด้วยตนเองมีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับเด็กอื่น ๆ และผู้ใหญ่ การจัดประสบการณ์ สำหรับเด็กปฐมวัยจะไม่จัดเป็นรายวิชา แต่จัดในรูปแบบของกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่น เพื่อให้ เด็กได้รับประสบการณ์ตรงเกิดการเรียนรู้ได้พัฒนาทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และ สติปัญญา

หลักการจัดการศึกษาปฐมวัย การจัดทำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยฉบับนี้ ยึดหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย ดังนี้

1. การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม การพัฒนาหลักสูตรพิจารณาจากวัยและประสบการณ์ของเด็ก โดยเป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นการพัฒนาเด็กทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยอยู่บนพื้นฐานของประสบการณ์เดิมที่เด็กมีอยู่ และประสบการณ์ใหม่ที่เด็กจะได้รับต้องมีความหมายกับตัวเด็ก เป็นหลักสูตรที่ให้โอกาสทั้งเด็กปกติ เด็กด้อยโอกาส และเด็กพิเศษได้พัฒนารวมทั้งยอมรับในวัฒนธรรมและภาษาของเด็ก พัฒนาเด็กให้รู้สึกเป็นสุขในปัจจุบัน มิใช่เพียงเพื่อเตรียมเด็กสำหรับอนาคตข้างหน้าเท่านั้น

2. การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้จะต้องอยู่ในสภาพที่สนองความต้องการ ความสนใจของเด็กทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน ผู้สอนจะต้องจัดสภาพแวดล้อมให้เด็กได้อยู่ในที่ที่สะอาด ปลอดภัย อากาศสดชื่น ผ่อนคลาย ไม่เครียด มีโอกาสออกกำลังกายและพักผ่อน มีสื่อวัสดุอุปกรณ์ มีของเล่นที่หลากหลาย เหมาะสมกับวัย ให้เด็กมีโอกาสได้เลือกเล่น เรียนรู้เกี่ยวกับตนเองและโลกที่เด็กอยู่ รวมทั้งพัฒนาการ อยู่ร่วมกับคนอื่นในสังคม ดังนั้น สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนจึงเป็นเสมือนหนึ่งสังคมที่มีคุณค่าสำหรับเด็กแต่ละคนจะเรียนรู้และสะท้อนให้เห็นว่าบุคคลในสังคมเห็นความสำคัญของการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษากับเด็กปฐมวัย

3. การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ผู้สอนมีความสำคัญต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาเด็กอย่างมาก ผู้สอนต้องเปลี่ยนบทบาทจากผู้บอกความรู้หรือสั่งให้เด็กทำมาเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดสภาพแวดล้อมประสบการณ์ และกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กที่ผู้สอนและเด็กมีส่วนร่วมที่จะริเริ่มทั้ง 2 ฝ่าย โดยผู้สอนจะเป็นผู้สนับสนุน ชี้แนะ และเรียนรู้ร่วมกับเด็ก ส่วนเด็กเป็นผู้ลงมือกระทำ เรียนรู้ และค้นพบด้วยตนเอง ดังนั้น ผู้สอนจะต้องยอมรับ เห็นคุณค่า รู้จักและเข้าใจเด็กแต่ละคนที่ตนดูแลรับผิดชอบก่อน เพื่อจะได้วางแผนสร้างสภาพแวดล้อม และจัดกิจกรรมที่จะส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ผู้สอนต้องรู้จักพัฒนาตนเอง ปรับปรุงใช้เทคนิคการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับเด็ก

4. การบูรณาการการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอนในระดับปฐมวัยยึดหลักการบูรณาการที่ว่า หนึ่งแนวคิดเด็กสามารถเรียนรู้ได้หลายกิจกรรม หนึ่งกิจกรรมเด็กสามารถเรียนรู้ได้หลายทักษะและหลายประสบการณ์สำคัญ ดังนั้น เป็นหน้าที่ของผู้สอนจะต้องวางแผนการจัดประสบการณ์ในแต่ละวันให้เด็กเรียนรู้ผ่านการเล่นที่หลากหลายกิจกรรม หลากหลายทักษะ หลากหลายประสบการณ์สำคัญ อย่างเหมาะสมกับวัยและพัฒนาการ เพื่อให้บรรลุจุดหมายของหลักสูตรแกนกลางที่กำหนดไว้

5. การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก การประเมินเด็กระดับปฐมวัยยึดวิธีการสังเกตเป็นส่วนใหญ่ ผู้สอนจะต้องสังเกตและประเมินทั้งการสอนของตน และพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กว่าได้บรรลุตามจุดประสงค์ และเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่ ผลที่ได้จากการสังเกตพัฒนาการ จากข้อมูลเชิงบรรยาย จากการรวบรวมผลงาน การแสดงออกในสภาพที่เป็นจริง ข้อมูลจากครอบครัวของเด็ก ตลอดจนการที่เด็กประเมินตนเองหรือผลงาน สามารถบอกได้ว่าเด็กเกิดการเรียนรู้ และมีความก้าวหน้าเพียงใด ข้อมูลจากการประเมินพัฒนาการจะช่วยผู้สอนในการวางแผนการจัด

กิจกรรม ซึ่งให้เห็นความต้องการพิเศษของเด็กแต่ละคน ใช้เป็นข้อมูลในการสื่อสารกับพ่อแม่ ผู้ปกครองเด็ก และขณะเดียวกันยังใช้ในการประเมินประสิทธิภาพการจัดการศึกษาให้กับเด็กในวัยนี้ได้อีกด้วย

6. ความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวของเด็ก เด็กแต่ละคนมีความแตกต่างกัน ทั้งนี้ เนื่องจากสภาพแวดล้อมที่เด็กเจริญเติบโตขึ้นมา ผู้สอน พ่อแม่ และผู้ปกครองของเด็กจะต้องมีการแลกเปลี่ยนข้อมูล ทำความเข้าใจพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ต้องยอมรับและร่วมมือกัน รับผิดชอบ หรือถือเป็นหุ้นส่วนที่จะต้องช่วยกันพัฒนาเด็กให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการร่วมกัน ดังนั้น ผู้สอนจึงมิใช่จะแลกเปลี่ยนความรู้กับพ่อแม่ ผู้ปกครองเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กเท่านั้น แต่จะต้องให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง มีส่วนร่วมในการพัฒนาด้วย ทั้งนี้ มิได้หมายความว่าพ่อแม่ ผู้ปกครองเป็นผู้กำหนดเนื้อหาหลักสูตรตามความต้องการ โดยไม่คำนึงถึงหลักการจัดที่เหมาะสมกับวัยเด็ก

จากแนวคิดและหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย ที่สำคัญเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กที่มีความสัมพันธ์และพัฒนาอย่างต่อเนื่องเป็นขั้นตอนไปพร้อมกันทุกด้าน แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ที่ยึดให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงด้วยตัวเด็กเอง ในสิ่งแวดล้อมที่เป็นอิสระเอื้อต่อการเรียนรู้ และจัดกิจกรรมบูรณาการให้เหมาะสมกับระดับพัฒนาการของผู้เรียนแต่ละคน โดยถือว่าการเล่นอย่างมีจุดมุ่งหมายเป็นหัวใจสำคัญของการจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก และแนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมและสังคมที่แวดล้อม ซึ่งมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ การพัฒนาศักยภาพและพัฒนาการของเด็กแต่ละคน และจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวดต่าง ๆ หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 จึงกำหนดสาระสำคัญและโครงสร้างของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยขึ้น ซึ่งจะกล่าวรายละเอียดต่อไป (www.school.obec.go.th, 2557)

2.3.6 การจัดการศึกษาปฐมวัย

“การจัดการศึกษาปฐมวัย” หมายถึง การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 5 ปี (5 ปี 11 เดือน 29 วัน) ซึ่งการจัดการศึกษาดังกล่าวจะมีลักษณะพิเศษที่แตกต่างไปจากระดับอื่น ๆ ทั้งนี้เพราะเด็กในวัยนี้เป็นวัยที่สำคัญต่อการวางรากฐานบุคลิกภาพ และการพัฒนาทางสมอง การจัดการศึกษาสำหรับเด็กในวัยนี้มีชื่อเรียกต่างกันไปหลายชื่อ ซึ่งแต่ละโปรแกรมก็มีวิธีการและลักษณะในการจัดกิจกรรม ซึ่งมีจุดมุ่งหมายที่จะช่วยพัฒนาเด็กในรูปแบบต่าง ๆ กัน

การจัดการศึกษาปฐมวัยควรมีส่วนช่วยให้เด็กเกิดพัฒนาการและการเรียนรู้อย่างเต็มที่ ซึ่งแนวคิดในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กในวัยนี้ทุกรูปแบบควรมีส่วนสำคัญดังที่ มาสโซกลีย (Massoglia, 1977) กล่าวเอาไว้ ดังนี้

1. เป็นการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กทุกด้าน นับตั้งแต่แรกเกิดจนถึงเริ่มเข้าเรียนในระดับโรงเรียน
2. วางพื้นฐานทางสุขภาพอนามัยให้กับเด็กตั้งแต่ต้นรวมทั้งเด็กที่มีข้อบกพร่องต่าง ๆ
3. สิ่งแวดล้อมทางบ้านควรมีส่วนช่วยให้เด็กเจริญเติบโต และพัฒนาในทุก ๆ ด้าน
4. พ่อแม่ควรเป็นครูคนแรกที่มีความสำคัญต่อลูก
5. อิทธิพลจากทางบ้านควรมีผลต่อกระบวนการในการพัฒนาเด็ก

2.4 การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งขึ้นเพื่อทำหน้าที่ในการจัดบริการสาธารณะ (Public Service) ให้แก่ประชาชนโดยเฉพาะการบริการสาธารณะขั้นพื้นฐาน ที่มีความเกี่ยวข้องใกล้ชิดกับประชาชนในเขตบริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ๆ บริการสาธารณะด้านการศึกษา เป็นภารกิจสำคัญประการหนึ่งที่กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการ โดยมีการกำหนดภารกิจการจัดการศึกษาไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 (การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2549)

2.4.1 ภารกิจการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1. วิสัยทัศน์ด้านการจัดการศึกษาท้องถิ่น

จัดการศึกษาทุกระบบเพื่อพัฒนาคุณภาพ และศักยภาพของคนไทยในท้องถิ่น ให้มีคุณลักษณะที่สามารถบูรณาการวิถีชีวิตให้อยู่ร่วมกันอย่างสมานฉันท์ และมีความสุขที่ยั่งยืน สอดคล้องกับสภาพความต้องการของท้องถิ่นและประเทศชาติ เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันระดับประเทศและนานาชาติ

พันธกิจ กำหนดไว้ดังนี้

เนื่องจากการจัดการศึกษา มีขอบเขตภารกิจหน้าที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษา การสนับสนุนการจัดการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบ รวมทั้งการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย และภารกิจ ด้านศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อสร้างการเรียนรู้ตลอดชีวิต และสร้างความเข้มแข็งทางสังคมให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น ในช่วงระยะเวลา 3 ปี ข้างหน้าต่อไปนี้จึงได้บูรณาการ และกำหนดพันธกิจการดำเนินการเพื่อตอบสนองวิสัยทัศน์ด้านการศึกษาข้างต้น ตามกลุ่มเป้าหมาย แผนการจัดสรรงบประมาณ และประเภทลักษณะของภารกิจที่ต้องดำเนินการ ในช่วงระยะเวลาดังกล่าว โดยให้สอดคล้องกับ นโยบายและภารกิจจัดการศึกษา พ.ศ. 2545-2549 รวม 7 ด้าน

พันธกิจที่ 1 ด้านศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

จัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความพร้อมแก่เด็กเล็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้มีความพร้อมพัฒนาทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญา อย่างเหมาะสมตามวัยเต็มตามศักยภาพ และมาตรฐานการศึกษาและพร้อมเข้ารับการศึกษาในระดับชั้นพื้นฐานต่อไป

พันธกิจที่ 2 ด้านปฐมวัย

จัดการศึกษาให้เด็กปฐมวัย มีพัฒนาการด้าน ร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สติปัญญา คุณธรรมและจริยธรรมที่พึงประสงค์ อยู่ร่วมกันในสังคมอย่างปกติสุข ให้มีความพร้อมที่จะเข้ารับการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานต่อไป

พันธกิจที่ 3 ด้านการศึกษาภาคบังคับ

จัดการศึกษาภาคบังคับอย่างทั่วถึงมีคุณภาพ และพัฒนาสู่ความเป็นเลิศตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ

พันธกิจที่ 4 ด้านการศึกษาช่วงชั้นที่ 4 และอาชีวศึกษา

จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานและอาชีวศึกษา เพื่อพัฒนาคน อาชีพ สังคม ตามมาตรฐานการศึกษา เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ระดับประเทศและนานาชาติ

พันธกิจที่ 5 ด้านการศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย

จัดการศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย ให้ท้องถิ่นเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ก้าวทันเทคโนโลยีมีเศรษฐกิจพอเพียง มุ่งสู่คุณภาพชีวิตที่ดี

พันธกิจที่ 6 ด้านส่งเสริมการศึกษา นันทนาการ จารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่งเสริมสนับสนุนการศึกษา นันทนาการ กิจกรรมเด็ก เยาวชนและประชาชน เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม

พันธกิจที่ 7 ด้านส่งเสริมสนับสนุน อนุรักษ์ ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ส่งเสริมสนับสนุน อนุรักษ์ ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติและสอดคล้องกับวิถีชีวิตของท้องถิ่น เกิดความสามัคคีกันอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุขและยั่งยืน

2. การจัดการศึกษาในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2545-2559

การจัดการศึกษาในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2545-2559 มีดังนี้ (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2549)

3. วิสัยทัศน์ กำหนดไว้ดังนี้

จัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพ และศักยภาพคนในท้องถิ่น ให้มีคุณลักษณะที่สามารถบูรณาการวิถีชีวิต ให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของสังคม และประเทศชาติ ตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น

2.4.2 ภารกิจจัดการศึกษาท้องถิ่น กำหนดไว้ดังนี้

1. การจัดการศึกษาปฐมวัย เป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งพัฒนาความพร้อมแก่เด็ก ตั้งแต่แรกเกิดถึงก่อนการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อให้เด็กปฐมวัยได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา เติบโตตามศักยภาพและมีความพร้อมในการเข้ารับการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งพัฒนาและวางรากฐานชีวิตการเตรียมความพร้อมของเด็ก ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ บุคลิกภาพ และสังคม ให้ผู้เรียนได้พัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม ความรู้ความสามารถขั้นพื้นฐาน รวมทั้งให้สามารถค้นพบความต้องการ ความสนใจ ความถนัด ของตนเองด้านวิชาการ วิชาชีพ ความสามารถในการประกอบอาชีพ และทักษะทางสังคม โดยให้ผู้เรียน มีความรู้คู่คุณธรรมและมีความสำนึกในความเป็นไทย

3. การจัดบริการให้ความรู้ด้านอาชีพ เป็นการจัดบริการและหรือส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาความรู้ ทักษะในการประกอบอาชีพแก่ประชาชน รวมทั้งการรวมกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพ เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน

4. การจัดการส่งเสริมกีฬา นันทนาการและกิจกรรมเด็กเยาวชน เป็นการจัด และส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานด้านการกีฬา นันทนาการ กิจกรรมเด็กและเยาวชนแก่เด็ก และเยาวชนประชาชนทั่วไปอย่างหลากหลาย

5. การดำเนินงานด้านการศาสนา ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นการดำเนินงานด้านกิจกรรมส่งเสริม สนับสนุน อนุรักษ์ ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยเฉพาะกิจกรรมที่เน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทยและท้องถิ่น

2.4.3 วัตถุประสงค์การจัดการศึกษาท้องถิ่น กำหนดไว้ดังนี้

1. เพื่อให้เด็กปฐมวัย ได้รับการส่งเสริมพัฒนาการและเตรียมความพร้อมทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญา ให้มีความพร้อมที่จะเข้ารับการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. เพื่อให้เด็กที่มีอายุอยู่ในเกณฑ์การศึกษาขั้นพื้นฐานทุกคน ในเขตความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้รับการบริการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ครบตามหลักสูตรอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน

3. เพื่อพัฒนาการดำเนินการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้มีคุณภาพ ประสิทธิภาพ บรรลุเป้าหมาย วัตถุประสงค์ เป็นไปตามมาตรฐานที่รัฐกำหนด และตรงตามความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น โดยมุ่งพัฒนาให้เกิดความสมดุลทั้งทางด้านปัญญา จิตใจ ร่างกาย สังคม ระดับความคิด ค่านิยม และพฤติกรรม ซึ่งเน้นวิธีการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีความหลากหลายและให้ผู้เรียนเป็นสำคัญ

4. เพื่อให้การจัดการศึกษาของท้องถิ่น ดำเนินตามความต้องการและคำนึงถึงการมีส่วนร่วม การสนับสนุนของบุคคล ครอบครัว ชุมชน เอกชน องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และประชาชนในท้องถิ่น ในการจัดการศึกษาทุกระดับ ตามศักยภาพและความสามารถของท้องถิ่น

5. เพื่อส่งเสริมให้เด็กเยาวชน และประชาชนในท้องถิ่นได้ออกกำลังกาย และฝึกฝนกีฬา ร่วมกิจกรรมนันทนาการ และกิจกรรมพัฒนาเยาวชน เพื่อพัฒนาให้เป็นคนที่มีคุณภาพ ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา จิตใจ และสังคม โดยมีความตระหนักในคุณค่าของ การกีฬานันทนาการ และปรับเปลี่ยนพฤติกรรม เด็ก เยาวชน ไปในแนวทางที่ถูกต้อง ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

6. เพื่อให้ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนในการสร้างและพัฒนาอาชีพเพื่อคุณภาพชีวิต โดยเฉพาะในกลุ่มผู้ขาดโอกาส ผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการทุพพลภาพ ซึ่งเป็นการส่งเสริม สนับสนุน การประกอบอาชีพให้มีความเป็นภาระแก่สังคม

7. เพื่อบำรุงการศาสนาและอนุรักษ์ บำรุงรักษาศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น มีความภาคภูมิใจในเอกลักษณ์ความเป็นไทย

2.4.4 แนวนโยบายการจัดการศึกษา กำหนดไว้ดังนี้

1. นโยบายด้านความเสมอภาคของโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เร่งรัดจัดการศึกษาให้บุคคลมีสิทธิ และโอกาสเสมอกันในการเข้ารับบริการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่น้อยกว่าสิบสองปี ให้ได้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ส่งเสริม สนับสนุน ให้บุคคล ครอบครัว ชุมชนองค์กร ชุมชนเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นในท้องถิ่น มีสิทธิและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. นโยบายด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย จัดการศึกษาให้เด็กปฐมวัยได้เข้ารับบริการทางการศึกษาอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ ส่งเสริมสนับสนุนให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน

องค์เอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นในท้องถิ่น มีสิทธิและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัย

3. นโยบายด้านคุณภาพมาตรฐานการศึกษา พัฒนาคุณภาพและมาตรฐาน และจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับและประเภทการศึกษา

4. นโยบายด้านระบบบริหารและการจัดการศึกษา จัดระบบบริหารและการจัดการทางการศึกษา ให้สอดคล้องกับระบบการจัดการศึกษาของชาติอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล โดยมีเอกภาพในเชิงนโยบาย มีความหลากหลายในการปฏิบัติ อีกทั้งมีความพร้อมในการดำเนินการจัดการศึกษา และส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของท้องถิ่น การกำหนดนโยบายและแผนการจัดการศึกษา ให้คำนึงถึงผลกระทบต่อการจัดการศึกษาของเอกชนหรือรับฟังความคิดเห็นของเอกชนและประชาชน ประกอบการพิจารณาด้วย

5. นโยบายด้านครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา วางแผนงานบุคคลเพื่อใช้ในการประสานข้อมูล และเป็นข้อมูลในการนำเสนอพิจารณาสรรหาบุคลากร พร้อมทั้งมีการประเมินผลการปฏิบัติงานการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง

6. นโยบายด้านหลักสูตร ให้สถานศึกษาจัดทำรายละเอียด สาระหลักสูตรแกนกลาง และสาระหลักสูตรท้องถิ่นที่เน้นความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย โดยให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองดีของสังคมและชาติ โดยคำนึงถึงความเป็นมาทางประวัติศาสตร์

7. นโยบายด้านกระบวนการเรียนรู้ จัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนทุกคนมีจิตสำนึกในความเป็นไทยและสามารถเรียนรู้พัฒนาตนเองได้ โดยถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด การจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติเต็มตามศักยภาพ ให้เป็นการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา

8. นโยบายด้านทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา ระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ทั้งด้านงบประมาณ การเงิน ทรัพย์สินในประเทศจากรัฐ บุคคล องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นและต่างประเทศ มาใช้จัดการศึกษาและจัดสรรงบประมาณให้กับการศึกษาในฐานะที่มีความสำคัญสูงสุดต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

9. นโยบายด้านเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการผลิต และพัฒนาแบบเรียนเอกสารทางวิชาการ สื่อสิ่งพิมพ์อื่น วัสดุอุปกรณ์ และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาอื่น โดยเร่งรัดพัฒนาขีดความสามารถในการผลิต จัดให้มีเงินสนับสนุนการผลิตและมีแรงจูงใจในการผลิต รวมถึงการพัฒนาและการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ตลอดจนการสื่อสารทุกแบบ สื่อตัวนำ และโครงสร้างพื้นฐานอื่นที่จำเป็นต่อการส่งวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ วิทยุโทรคมนาคม และการสื่อสารในรูปแบบอื่น

10. นโยบายด้านการส่งเสริมกีฬา นันทนาการ และกิจกรรมเด็กเยาวชน ส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานด้านการกีฬา นันทนาการ กิจกรรมเด็กเยาวชนรวมทั้งแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต ทุกรูปแบบ บริการแก่เด็ก เยาวชน ประชาชนอย่างหลากหลาย เพียงพอ และมีประสิทธิภาพ

11. นโยบายด้านการส่งเสริมอาชีพ สนับสนุนส่งเสริมช่วยเหลือให้มีการประกอบอาชีพอิสระ ที่ถูกต้องตามกฎหมาย จัดให้มีการรวมกลุ่มอาชีพ ภูมิปัญญาท้องถิ่น สนับสนุนการระดมทุน และการจัดการนำวิทยาการต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ในการปรับปรุงการประกอบอาชีพ การจัดการด้านการตลาดให้ได้มาตรฐานและความเหมาะสม ตามสภาพท้องถิ่น

12. นโยบายด้านการศึกษา ศิลปวัฒนธรรมจารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น บำรุงรักษา ส่งเสริม และอนุรักษ์ สถาบันศาสนา ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้เกิดสังคมภูมิปัญญาแห่งการเรียนรู้ และสังคมที่เอื้ออาทรต่อกัน สืบทอดวัฒนธรรมความภาคภูมิใจในเอกลักษณ์ความเป็นไทยและท้องถิ่น

2.4.5 การนำแนวนโยบายไปสู่การปฏิบัติ

เนื่องจากแนวนโยบายการจัดการศึกษาในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (พ.ศ. 2545-2559) ที่จัดทำขึ้นเป็นการจัดทำภายใต้กรอบแห่งบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งรวมทั้งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และพระราชบัญญัติเฉพาะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละประเภท เพื่อให้ครอบคลุมภารกิจทั้งหมด ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาภายใต้ความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงนำนโยบายที่เหมาะสมกับศักยภาพ ความต้องการ และความพร้อมไปปฏิบัติ โดยกระทรวงมหาดไทยได้เสนอแนะยุทธศาสตร์การนำแนวนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ดังนี้ (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2549)

1. แนวทางการดำเนินการจัดการศึกษา เนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความแตกต่างกันทั้งในด้านความพร้อมและศักยภาพ เมื่อพิจารณาแนวทางการดำเนินงานรับผิดชอบการจัดการศึกษา ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติการศึกษาฯ และพระราชบัญญัติกำหนดแผนฯ ท้องถิ่นสามารถดำเนินการได้ 2 แนวทาง คือ

1.1 การดำเนินการจัดการศึกษาเอง โดยดำเนินการได้ 2 กรณี คือ

กรณีที่ 1 ดำเนินการจัดการศึกษาขึ้นเองภายในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

กรณีที่ 2 ดำเนินการรับถ่ายโอนภารกิจจัดการศึกษาที่รัฐจะถ่ายโอนภารกิจ การจัดการศึกษาของรัฐให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นผู้บริหารจัดการศึกษา

สำหรับการดำเนินการทั้ง 2 กรณี องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องผ่านการประเมินความพร้อมที่กระทรวงการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม กำหนด และกรณีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน กระทรวงการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มีหน้าที่ต้องดำเนินการช่วยเหลือ ส่งเสริมสนับสนุน ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีความสามารถจัดการศึกษาได้ตามมาตรฐานที่กำหนด

1.2 การดำเนินการโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีส่วนร่วมเป็นการดำเนินการ โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของรัฐ โดยเข้าไปมีส่วนร่วม

ในการบริหาร จัดการส่งเสริม สนับสนุนงบประมาณ วัสดุครุภัณฑ์ อุปกรณ์ทางการศึกษา ทรัพย์สินอื่น ๆ รวมทั้งการเสนอแนะ แนะนำ และร่วมพัฒนาการศึกษา

2. การพิจารณาความพร้อมในการจัดการศึกษา พิจารณาจากลักษณะและการแบ่งกลุ่มขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนี้

2.1 ลักษณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดการศึกษาอยู่แล้วดำเนินการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยเฉพาะการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้แก่ประชาชนในความรับผิดชอบของท้องถิ่นอย่างทั่วถึงตามความต้องการของประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ยังไม่ได้จัดการศึกษาดำเนินการจัดบริการทางการศึกษา แก่ประชาชนในความรับผิดชอบของท้องถิ่น ให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามความเหมาะสม ความพร้อม และความต้องการของท้องถิ่น ทั้งนี้ภายใต้การประเมินความพร้อม ตามเกณฑ์ที่กระทรวงการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมกำหนด

2.2 การแบ่งกลุ่มขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการกำหนดกรอบภารกิจจัดการศึกษาแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

- 1) กลุ่มความพร้อมสูง ควรดำเนินการภารกิจ
  - 1.1) การศึกษาก่อนพื้นฐาน
  - 1.2) การศึกษาขั้นพื้นฐาน
  - 1.3) การส่งเสริมอาชีพ/การศึกษานอกระบบ
  - 1.4) กิจกรรมเด็ก เยาวชน การกีฬา นันทนาการ
  - 1.5) บำรุงรักษาศิลปะ วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น
- 2) กลุ่มความพร้อมปานกลาง ควรดำเนินการภารกิจ
  - 2.1) การศึกษาขั้นพื้นฐาน (การศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา)
  - 2.2) การส่งเสริมอาชีพ/การศึกษานอกระบบ
  - 2.3) กิจกรรมเด็ก เยาวชน การกีฬา นันทนาการ
  - 2.4) บำรุงรักษาศิลปะ วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น
- 3) กลุ่มความพร้อมต่ำ ควรดำเนินการภารกิจ
  - 3.1) การส่งเสริมอาชีพ/การศึกษานอกระบบ
  - 3.2) กิจกรรมเด็ก เยาวชน การกีฬา นันทนาการ
  - 3.3) บำรุงรักษาศิลปะ วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น
  - 3.4) ร่วมในการจัดการศึกษาของรัฐ

2.3 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะจัดการศึกษาพิจารณาจาก

- 1) ความต้องการและข้อคิดเห็นของประชาชนในท้องถิ่น
- 2) ความคิดเห็นของสภาท้องถิ่น
- 3) ข้อมูล ข้อเท็จจริง (จำนวนโรงเรียน จำนวนเด็ก สภาพที่ตั้ง ฯลฯ)
- 4) ข้อคิดเห็นของบุคลากรในสถานศึกษาที่จะโอน

5) ศักยภาพของท้องถิ่น (คน เงิน วัสดุ การจัดการ)

คน ได้แก่ ศักยภาพในการบริหารการศึกษา ของนักบริหารการศึกษา ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคลากรทางการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และอัตรากำลัง บุคลากรทางการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

เงิน ได้แก่ รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่เพิ่มขึ้น จะเพิ่มขึ้น และได้รับอุดหนุนจากรัฐเพิ่มขึ้น ตลอดจนได้รับสนับสนุนจากองค์กรต่าง ๆ

วัสดุ ได้แก่ ความต้องการทางด้านวัสดุ ครุภัณฑ์ อุปกรณ์ อาคารสถานที่ ที่มีที่จะรับโอนให้เป็น ให้เกิด ที่จะขอสนับสนุน

การจัดการ ได้แก่ ศักยภาพของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ ความรู้ ความเข้าใจ ความสนใจ ความสามารถ วิสัยทัศน์ต่อการจัดการศึกษาและการจัด โครงสร้างการบริหาร การศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3. การใช้แผนเป็นเครื่องมือในการพัฒนา เมื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พิจารณา ระดับความพร้อมและศักยภาพ แล้วจะนำแผนนโยบายตามกรอบภารกิจ ซึ่งสอดคล้องกับระดับ ความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มาจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และหรือแผนปฏิบัติการ การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยยึดหลักการดำเนินการดังนี้

3.1 กำหนดเป้าหมายให้ชัดเจน ครอบคลุมภารกิจตามกฎหมาย ครอบคลุม กลุ่มเป้าหมายและพื้นที่อย่างทั่วถึง

3.2 ประชาชนมีส่วนร่วมกำหนดความต้องการ ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการตาม แผนและร่วมติดตามประเมินผลการดำเนินการตามแผน

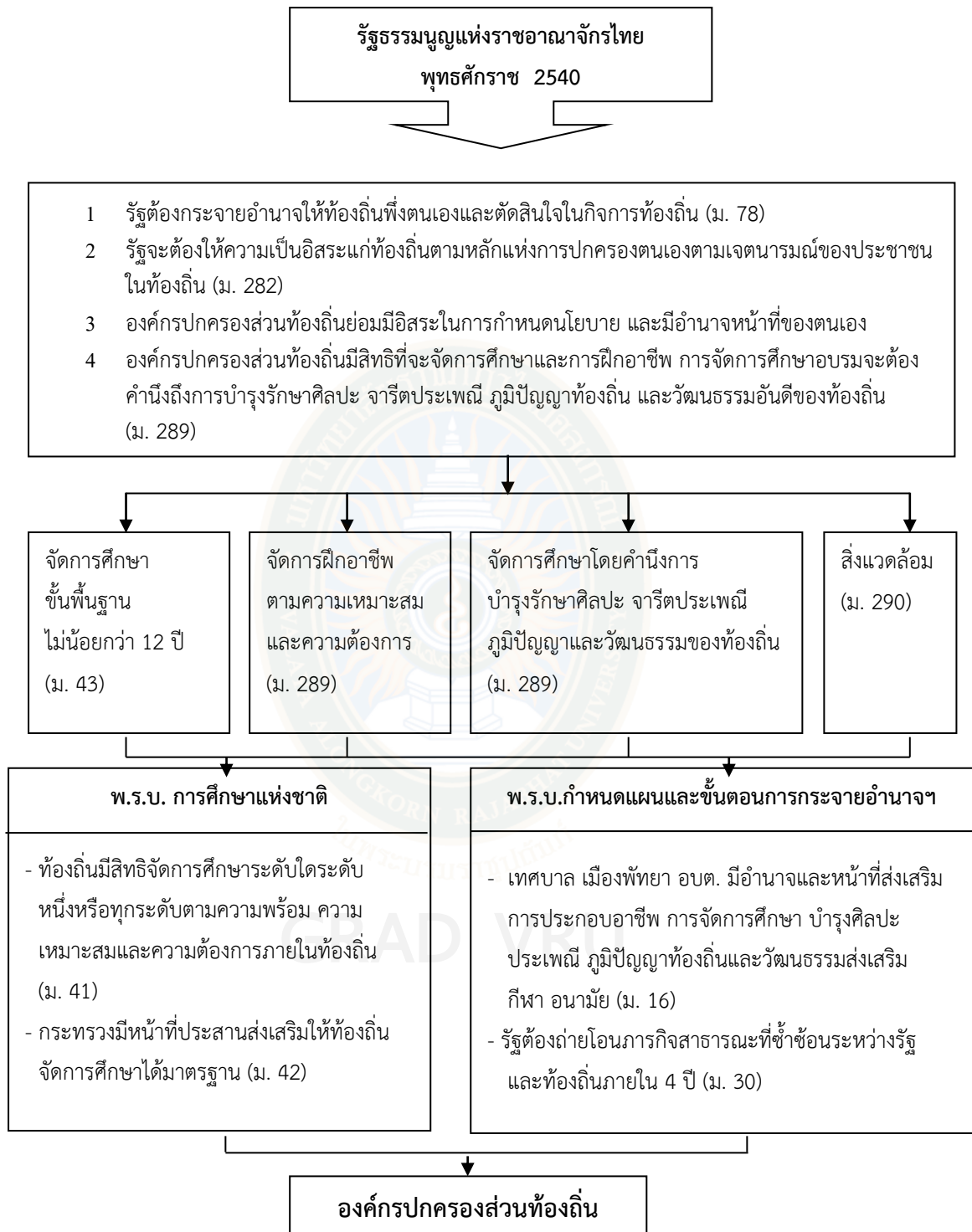
3.3 ใช้แผนเป็นแนวทางในการบริหารกิจการ และสนองตอบปัญหาและ ความต้องการของประชาชนอย่างเป็นรูปธรรม

3.4 การกำหนดกิจกรรมโครงการในแผน ต้องมุ่งหลักความเป็นไปได้และ ประโยชน์สูงสุดที่ประชาชนในท้องถิ่นจะได้รับ

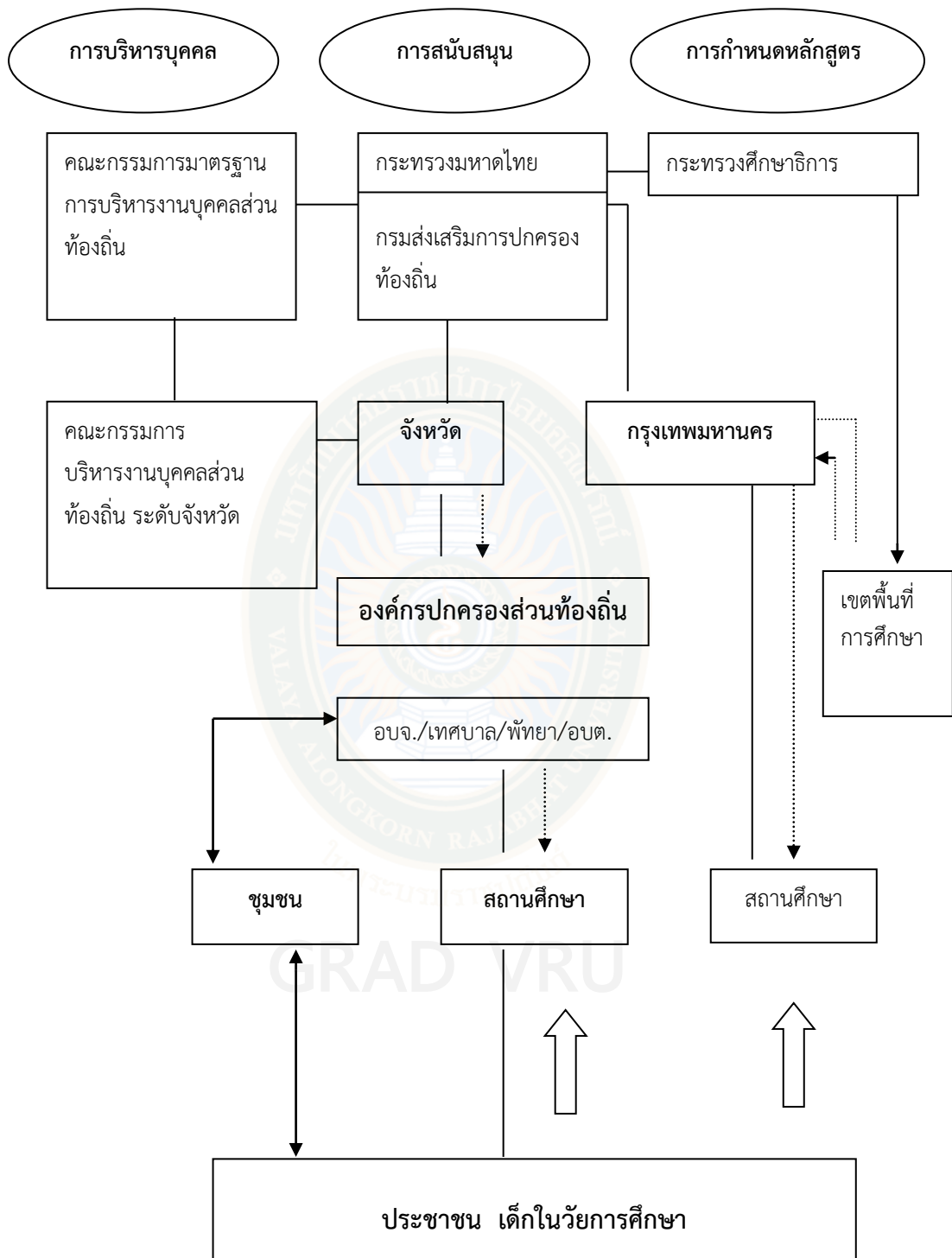
3.5 การประชาสัมพันธ์ สร้างความเข้าใจแก่ผู้เกี่ยวข้อง ใช้สื่อและวิธีการ ทุกรูปแบบที่จะชี้แจงให้ประชาชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง องค์กรเอกชนให้รู้จัก และเข้าใจเกี่ยวกับ แนวทางและแผนการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการพัฒนาการศึกษา ศาสนา และ ศิลปวัฒนธรรม เพื่อนำไปสู่ความร่วมมือจากทุกฝ่าย

3.6 การระดมทรัพยากรและความร่วมมือจากทุกฝ่าย สร้างความตระหนัก ในความเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ให้แก่กลไกทางสังคมทุกส่วน ทั้งกลุ่มประชาชน ภาครัฐ และเอกชน เพื่อให้มีส่วนร่วมในการดำเนินการพัฒนาท้องถิ่นทุกรูปแบบ ทั้งการสนับสนุนกำลังกาย กำลังใจ กำลัง ทรัพย์ ตลอดจนความคิดเห็นหรือการติดตาม ตรวจสอบ เพื่อให้กิจกรรมต่าง ๆ บังเกิดผลเป็นรูปธรรม

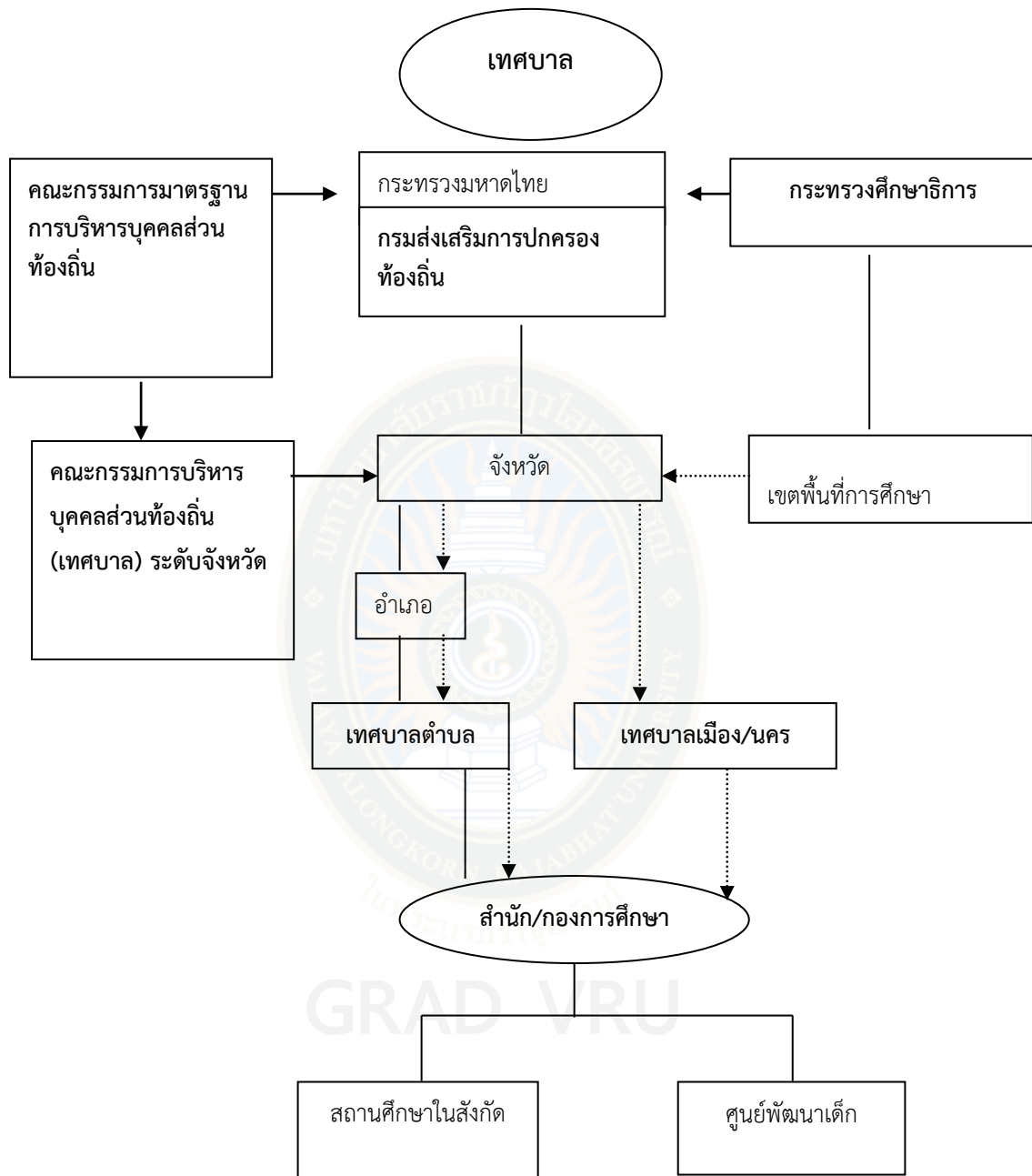
3.7 การเตรียมความพร้อมในการรับผิดชอบจัดการศึกษา โดยการปรับ โครงสร้างการบริหารกิจกรรม การศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น ตลอดจนสร้าง องค์กรความรู้ กรอบความคิดและพัฒนาเทคนิคการบริหารจัดการศึกษาให้บุคลากรของท้องถิ่น สามารถจัดการศึกษาได้ตามเกณฑ์มาตรฐานตลอดจนจัดระบบนิเทศ ประเมินผลการดำเนินงานอย่าง มีคุณภาพ และประสิทธิผล

ภาพที่ 2.1 การจัดการศึกษาท้องถิ่นตามที่กฎหมายกำหนด
ที่มา: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2548)

ภาพที่ 2.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ที่มา: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2548)

ภาพที่ 2.3 โครงสร้างการบริหารจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ที่มา: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2548)

2.5 การจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

กรมการพัฒนาชุมชนได้ส่งเสริมให้ชุมชนจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขึ้นในหมู่บ้าน ตำบล เพื่อใช้เป็นสถานที่เลี้ยงดูเด็กอายุ 2 ปีครึ่ง ถึง 4 ปี ให้มีการพัฒนาการทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาเป็นการเตรียมความพร้อม และจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กก่อนเข้าเรียน ในการศึกษาภาคบังคับต่อไป การบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นหน้าที่ของคณะกรรมการพัฒนา เด็กเล็ก (กพด.) ดำเนินการภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการหมู่บ้าน องค์การบริหารส่วนตำบล/ สภาตำบล (กองพัฒนาเด็ก, 2542)

2.5.1 ความหมายของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

กรมการปกครอง (2545) ได้กล่าวถึงความหมายศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก คือ สถานที่ดูแล และให้การศึกษาคู่มือระหว่าง 3-5 ปี และเทียบเท่าสถานศึกษา

สถานที่ซึ่งรับอบรมเลี้ยงดูเด็กอายุระหว่าง 3 ถึง 6 ปี เป็นส่วนใหญ่ อาจมีบางแห่ง รับเด็กอายุต่ำกว่า 3 ขวบด้วย ศูนย์เด็กเหล่านี้มีทั่วไปทั้งในเมือง อำเภอ และตำบล อยู่ในความรับผิดชอบ ของรัฐบาล องค์กร และเอกชน จุดประสงค์ของการอบรมเลี้ยงดูเด็กให้เจริญเติบโตแต่เนื่องผู้รับผิดชอบ นั้นมีหลายหน่วยงานจัดทำ ฉะนั้นจุดประสงค์ในการเลี้ยงดูเด็กจึงเป็นความมุ่งหมายแตกต่างกันไป ตามหน้าที่ของหน่วยงานที่จัดศูนย์ขึ้น (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2529)

สรุปได้ว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก คือ สถานที่อบรมเลี้ยงดูเด็กให้เจริญเติบโต และ ให้การศึกษาคู่มือระหว่าง 3-5 ปี และเทียบเท่าสถานศึกษา

2.5.2 วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1. เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้กลุ่มผู้ด้อยโอกาสทางเศรษฐกิจได้รับการดูแลที่ถูก สุขลักษณะ และได้รับการฝึกฝนพัฒนาตามเหมาะสมกับวัย
2. เพื่อพัฒนาความพร้อมด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสติปัญญาของเด็กอย่าง ถูกต้อง เหมาะสม ตามหลักวิชาการ และขยายผลการพัฒนาไปสู่ครอบครัว และชุมชน
3. เพื่อกระตุ้นชุมชนให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาศักยภาพความพร้อมก่อนเข้าเรียน ของเด็ก ตลอดจนส่งเสริมให้ครอบครัวเป็นฐานการพัฒนาเลี้ยงดูอย่างถูกวิธี
4. เพื่อส่งเสริมสนับสนุนความร่วมมือระหว่างเจ้าหน้าที่ทุกระดับ และประชาชน สามารถร่วมกันวางแผนและดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมาย
5. เพื่อแบ่งเบาภาระการอบรมเลี้ยงดูเด็กของผู้ปกครองที่มีรายได้น้อยให้สามารถ ออกไปประกอบอาชีพได้รับความเสมอภาคในด้านการศึกษา

2.5.3 รูปแบบของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ปัจจุบันมีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของหน่วยงานต่าง ๆ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2529) ดังนี้

1. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในความรับผิดชอบของกรมพัฒนามาชุมชนจัดขึ้นทั่วไปใน จังหวัดต่าง ๆ ทุกภาคของประเทศไทย รับเด็กชายหญิง อายุ 3-6 ขวบ เพื่ออบรมเลี้ยงดูเด็กให้ได้ พัฒนาการทั้งร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา และช่วยพ่อแม่ที่ออกไปทำงานนอกบ้าน ศูนย์เหล่านี้ ตั้งโดยชุมชน ในท้องถิ่นมีคณะกรรมการเป็นผู้บริหาร มีผู้ดูแลเด็กเป็นผู้ปฏิบัติงาน

2. ศูนย์โภชนาการ ในความรับผิดชอบของกรมอนามัย จัดตั้งขึ้นในบางจังหวัด รับเด็กหญิง ชาย อายุระหว่าง 2-6 ขวบ เพื่ออบรมเลี้ยงดูเด็กให้เจริญเติบโต ตามหลักโภชนาการ เจ้าหน้าที่หน่วยงานของกรมอนามัยเป็นผู้ดำเนินงาน พี่เลี้ยงเด็กเป็นผู้ปฏิบัติงาน

3. ศูนย์พัฒนาเด็กในความรับผิดชอบของกรมประชาสัมพันธ์ จัดตั้งกันมากในเมืองหลวง และจังหวัดที่มีโรงงานอุตสาหกรรม ศูนย์เหล่านี้เป็นของเอกชนจัดดำเนินงาน รับเด็กชายหญิงอายุ 2-6 ขวบ เพื่ออบรมเลี้ยงดูแทนบิดามารดา ที่ออกไปทำงานนอกบ้าน มีพี่เลี้ยงเป็นผู้ปฏิบัติงาน

4. ศูนย์เด็กของเทศบาล รับเด็กชายหญิง อายุ 3-6 ขวบ เพื่ออบรมเลี้ยงดูเด็กให้พัฒนาการทั้งกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา อยู่ในความรับผิดชอบของเทศบาล มีพี่เลี้ยงเป็นผู้ปฏิบัติงาน

5. ศูนย์เด็กของศูนย์สาธารณสุข อยู่ในความรับผิดชอบของกรุงเทพ รับเด็กชายหญิง อายุ 2-6 ขวบ เพื่ออบรมเลี้ยงดูให้ถูกหลักอนามัย และช่วยเหลือแม่ที่ออกไปประกอบอาชีพนอกบ้าน จัดขึ้นเฉพาะบางท้องที่ มีพี่เลี้ยงเป็นผู้ปฏิบัติงาน

6. ศูนย์เด็กขององค์การ หมายถึง ศูนย์ของมูลนิธิ สมาคม และบริษัท อยู่ในความรับผิดชอบขององค์การนั้น เพื่อเผยแพร่ผลงานขององค์การ และสงเคราะห์เด็กของสมาชิกในองค์การนั้นรับเด็กชายหญิง อายุ 3-6 ขวบ ดำเนินการโดนคณะกรรมการขององค์การมีพี่เลี้ยงเป็นผู้ปฏิบัติงาน

7. ศูนย์เด็กในความรับผิดชอบของกรมศาสนา ศูนย์เด็กเหล่านี้อยู่ในวัดเป็นผู้จัดตั้งรับเด็กชายหญิง 3-6 ขวบ เพื่ออบรมเลี้ยงดูและกล่อมเกลานิสงฆ์ ทั้งช่วยเหลือบิดามารดา ที่ทำงานนอกบ้าน ผู้ดำเนินงานคือเจ้าอาวาส มีพี่เลี้ยงเป็นผู้ปฏิบัติงาน กรมศาสนาช่วยงบประมาณได้เพียงเล็กน้อย

8. ศูนย์ปฐมวัย อยู่ในความรับผิดชอบของท้องถิ่น จัดตั้งขึ้นในชุมชนที่แออัด เพื่อสงเคราะห์เด็กและพ่อแม่เด็กที่ออกไปทำงานนอกบ้าน รับเด็กชายหญิง อายุ 3-6 ขวบ ท้องถิ่นได้มอบให้โรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดเป็นผู้ดูแล มีพี่เลี้ยงเป็นผู้ปฏิบัติงานในศูนย์

2.5.4 การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วยคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งได้แก่ บุคคลที่ได้รับการคัดเลือกจากชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้แต่งตั้งโดยกำหนดจำนวนตามความเหมาะสม โดยจะต้องประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษา ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนกลุ่มองค์กรประชาคม ผู้แทนผู้ประกอบการ ผู้แทนผู้ดูแลเด็ก อย่างละไม่น้อยกว่า 1 คน โดยมีหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทำหน้าที่เลขานุการคณะกรรมการโดยตำแหน่ง

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบริหารจัดการโดยคณะกรรมการบริหารศูนย์ มีนายกเทศมนตรี/นายกองค์การบริหารส่วนตำบล หรือผู้ที่นายกเทศมนตรี/นายกองค์การบริหารส่วนตำบลมอบหมาย เป็นประธาน ยกเว้น ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด /มัสยิด ที่รับถ่ายโอนจากกรมการศาสนา ให้เจ้าอาวาสหรือผู้ที่เจ้าอาวาส มอบหมายเป็นประธาน

การบริหารงบประมาณและการบริหารงานบุคคล เป็นเจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะต้องปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย และมาตรฐานทั่วไปหรือหลักเกณฑ์ที่ออกตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 และมาตรฐานด้านบุคลากร และการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำหนดให้คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทำหน้าที่ประเมินผู้ดูแลเด็ก ผู้ประกอบอาหาร และผู้ทำความสะอาด ในด้านความรู้ ความสามารถให้เป็นไปตามมาตรฐาน ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกำหนด และเสนอผลการประเมินให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประกอบการพิจารณาคัดเลือกต่อไป

2.5.5 การจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

กรณีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประสงค์จะจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรมีสถานที่อาคารและดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. สำรวจความต้องการของชุมชน

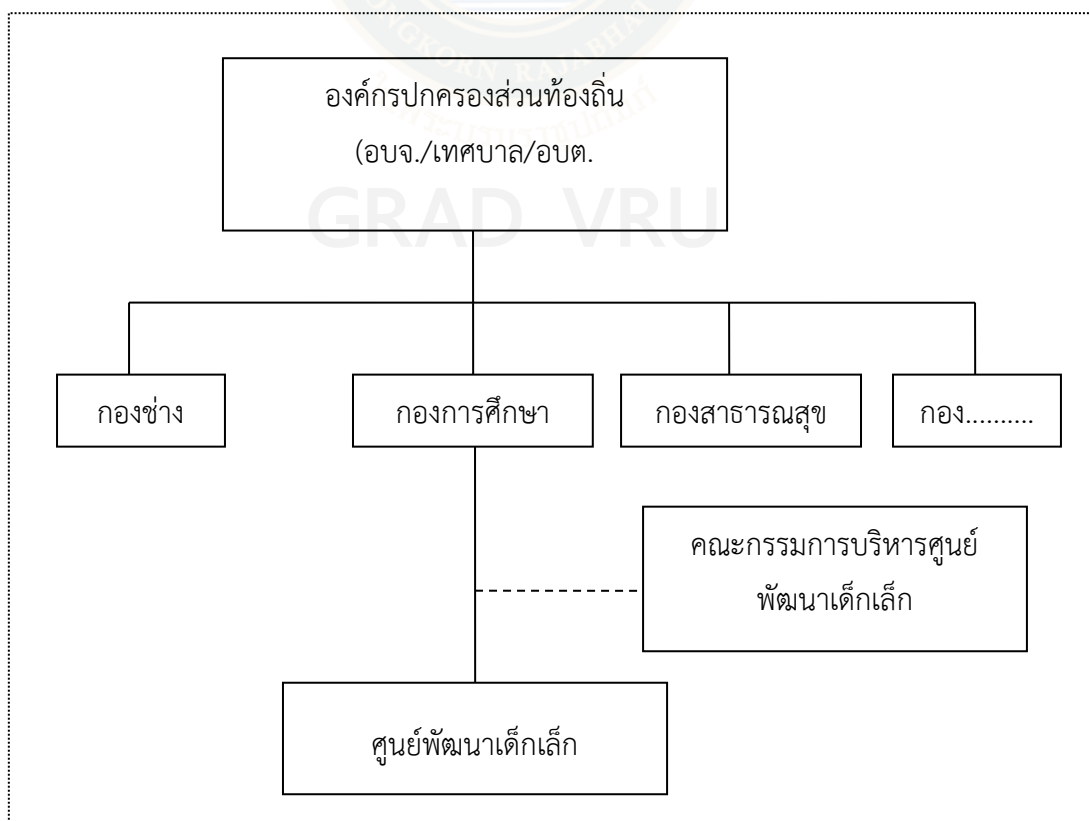
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดำเนินการสำรวจความต้องการของชุมชนในประเด็นดังต่อไปนี้

1.1 ความต้องการให้จัดตั้งศูนย์

1.2 ความต้องการในการส่งเด็กเข้าเรียน ควรมีเด็กที่รับบริการ อายุ 3-5 ปี

ไม่น้อยกว่า 20 คนขึ้นไป

2. รูปแบบการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณาอบหมายให้ผู้ดำรงตำแหน่งบุคลากรทางการศึกษา หรือพนักงานจ้างที่มีคุณสมบัติเพื่อแต่งตั้งเป็นหัวหน้าศูนย์ และแต่งตั้งคณะกรรมการบริการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยมีหัวหน้าศูนย์รับผิดชอบการดำเนินงานภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

3. จัดทำแผนดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และสถิติของความเห็นชอบจากสภาท้องถิ่นให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำแผนดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อนำเข้าสู่แผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และจัดทำสถิติเพื่อขอรับความเห็นชอบจากสภาท้องถิ่นต่อไป

4. จัดทำโครงการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำโครงการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อเสนอขอรับงบประมาณในการดำเนินการ จากผู้มีอำนาจอนุมัติ

5. จัดทำระเบียบ/ข้อบังคับขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ว่าด้วยศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำระเบียบหรือข้อบังคับขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ว่าด้วยศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องถือปฏิบัติ ในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จัดทำประกาศจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำประกาศจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กประกาศให้สาธารณชนทราบ

2.5.6 การยุบ/เลิก หรือรวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

เมื่อจำนวนเด็กเล็กที่รับบริการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจำนวนน้อยไม่เพียงพอต่อการจัดชั้นเรียนและกิจกรรมการเรียน หรือกรณีที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประสงค์จะรวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตั้งแต่ 2 แห่งขึ้นไปเป็นแห่งเดียวกัน ให้คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นผู้พิจารณาเสนอต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้พิจารณายุบเลิกหรือรวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนั้นตามความจำเป็นและเหมาะสม โดยผ่านความเห็นชอบของสภาท้องถิ่นและเมื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำประกาศยุบเลิกหรือรวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแล้ว ให้รายงานจังหวัดและกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นทราบ (มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, 2551)

2.5.7 มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง สถานที่ดูแลและให้การศึกษาเด็ก อายุระหว่าง 3-5 ปี มีฐานะเทียบเท่าสถานศึกษา เป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งเอง และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของส่วนราชการต่าง ๆ ที่ถ่ายโอนให้อยู่ในความดูแลรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ ศูนย์อบรม เด็กก่อนเกณฑ์ในวัด/มัสยิด กรมการศาสนา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กรมการพัฒนาชุมชน และศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (เด็ก 3 ขวบ) รับถ่ายโอนจากสำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ ฯลฯ ซึ่งต่อไปนี้ เรียกว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

เด็กเป็นทรัพยากรที่ทรงคุณค่า และมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศชาติ ในอนาคต การพัฒนาเด็กให้ได้รับความพร้อมทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญาจึงนับเป็นภารกิจสำคัญที่หน่วยงานซึ่งรับผิดชอบจะต้องตระหนัก และให้ความสนใจ เพื่อให้การพัฒนาเด็กเป็นไปอย่างมีคุณภาพและได้มาตรฐานเหมาะสมกับวัย

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในฐานะหน่วยงานซึ่งมีภารกิจหน้าที่รับผิดชอบ ด้านการพัฒนาเด็ก ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญและกฎหมาย ว่าด้วยแผนและขั้นตอนการกระจาย

อำนาจ ไม่ว่าจะเป็รองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบใดก็ตาม ทั้งองค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล หรือเมืองพัทยาที่ดี ล้วนแต่มีบทบาทที่สำคัญในการบริหารจัดการเกี่ยวกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้งสิ้น ปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้จัดตั้ง และดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พร้อมทั้งรับถ่ายโอนศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งเดิมอยู่ในความดูแลรับผิดชอบของส่วนราชการต่าง ๆ โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่รับผิดชอบในการส่งเสริมและพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในทุก ๆ ด้าน เพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพ และได้มาตรฐาน

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ได้เล็งเห็นความสำคัญในการจัดทำมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้สามารถดำเนินงานเพื่อพัฒนาเด็กได้อย่างมีคุณภาพ และเหมาะสม ซึ่งจะเป็รแนวทางให้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถือปฏิบัติในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ต่อไป สำหรับมาตรฐานดังกล่าว ได้รวบรวม และจัดทำขึ้น จำแนกออกเป็รมาตรฐานการดำเนินงาน 4 ด้าน ประกอบด้วย (กรมปกครองส่วนท้องถิ่น, 2549)

1. ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ

บุคลากรที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประกอบด้วยผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ นายกฯ และปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจนบุคลากร ซึ่งทำหน้าที่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อาทิ หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ดูแลเด็ก ผู้ประกอบอาหารและผู้ทำความสะอาด เป็นต้น โดยบุคลากรที่เกี่ยวข้องจะต้องมีคุณสมบัติ บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบ ในการบริหารจัดการเพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินงานให้การศึกษา และพัฒนาการสำหรับเด็กได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการด้วยความเหมาะสม และเป็นไปตามความต้องการของท้องถิ่น ซึ่งการกำหนดมาตรฐานการดำเนินงานสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านบุคลากร และการบริหารจัดการ เช่น คุณสมบัติและบทบาทหน้าที่ของบุคลากรต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็รผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ดูแลเด็ก ผู้ประกอบอาหาร ตลอดจนผู้ทำความสะอาดศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นต้น

บุคลากรและการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นการดำเนินงานจัดทำนโยบายศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างชัดเจน มีการจัดทำข้อมูลอย่างเป็นระบบ และมีแนวทางการเลือกสรรบุคคลเข้ามาทำงานโดยคัดเลือกจากคุณสมบัติ วุฒิการศึกษา วุฒิภาวะ และประสบการณ์ในการทำงานที่เหมาะสมกับคุณวุฒิที่ต้องการ รวมถึงการบรรจุแต่งตั้งให้เหมาะสมกับหน้าที่ที่ปฏิบัติ รวมทั้งส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียนเพื่อให้ทุกคนมีความประพฤติดีเป็นคนดี การทำนุบำรุง และดูแลผู้ปฏิบัติงานให้ทำงานสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ มีประสบการณ์ ในการสอนและดูแลเด็กปฐมวัย คุณสมบัติที่เหมาะสมเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็ก มีความเข้าใจในธรรมชาติและพัฒนาการของเด็กมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี รวมถึงมีการประเมินผลการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็กอย่างต่อเนื่อง และมีการนำผลการประเมินการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็กมาปรับปรุงการทำงาน

1.1 คุณสมบัติของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ นายกเทศมนตรี นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดเทศบาล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล รวมถึงผู้บริหารการศึกษา ได้แก่ ผู้อำนวยการสำนัก ผู้อำนวยการกอง หัวหน้ากองการศึกษา ควรมีคุณสมบัติ ดังนี้

1) มีความรู้ความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญในการดำเนินงาน
ด้านการให้การศึกษาและพัฒนาการเด็กเล็ก

2) มีนโยบายแผนและงบประมาณเพื่อการดำเนินงานที่ชัดเจนในการส่งเสริม
และสนับสนุนการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กให้มีคุณภาพ

1.2 คุณสมบัติบุคลากรซึ่งทำหน้าที่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้แก่ หัวหน้าศูนย์
พัฒนาเด็กเล็กมีสถานภาพเป็นพนักงานสวนทองถิ่น หรือพนักงานจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ตามมาตราฐานทั่วไปหรือหลักเกณฑ์เกี่ยวกับพนักงานสวนทองถิ่นหรือพนักงานจ้างที่ออกตาม
พระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลสวนทองถิ่น พ.ศ. 2542 และควรมีคุณสมบัติ ดังนี้

1) มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการศึกษาขึ้นไป สาขาวิชาเอก
อนุบาลศึกษาหรือปฐมวัย หรือปริญญาทางการศึกษา หรือทางวิชาชีพสาขาอื่น ๆ ที่คณะกรรมการ
กลางพนักงานสวนทองถิ่นรับรอง และมีประสบการณ์ในการทำงานเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยมา
แล้วไม่น้อยกว่า 2 ปี

2) มีคุณสมบัติทั่วไป และคุณสมบัติเฉพาะตำแหน่งตามมาตราฐานทั่วไป
ที่คณะกรรมการกลางพนักงานสวนทองถิ่นกำหนด

3) มีความรู้เรื่องโภชนาการ และอาหารเป็นอย่างดี

4) ไม่เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี

5) ไม่มีประวัติการกระทำผิดต่อเด็ก หรือละเมิดสิทธิเด็ก

6) ไม่เป็นผู้เคยต้องรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่
ความผิดที่เป็น ลหุโทษ หรือความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท

7) แพทย์ให้การรับรองว่ามีสุขภาพจิตดี สุขภาพแข็งแรง ไม่เป็นโรคติดต่อ
ร้ายแรงไม่เป็นผู้วิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือน ไม่สมประกอบ และไม่เป็นผู้ติดสารเสพติด

1.3 คุณสมบัติบุคลากรซึ่งทำหน้าที่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้แก่ ผู้ดูแลเด็ก มีวุฒิ
การศึกษาตามที่คณะกรรมการกลางพนักงานสวนทองถิ่นกำหนด โดยมีสถานภาพเป็นพนักงานจ้าง
ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามมาตราฐานทั่วไป หรือหลักเกณฑ์เกี่ยวกับพนักงานจ้างที่ออกตาม
พระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลสวนทองถิ่น พ.ศ. 2542 และควรมีคุณสมบัติ ดังนี้

1) มีคุณสมบัติทั่วไป และคุณสมบัติเฉพาะตำแหน่งตามมาตราฐานทั่วไปที่
คณะกรรมการกลางพนักงานสวนทองถิ่นกำหนด

2) ไม่เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี

3) ไม่มีประวัติการกระทำผิดต่อเด็ก หรือละเมิดสิทธิเด็ก

4) ไม่เป็นผู้เคยต้องรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่
ความผิดที่เป็น ลหุโทษ หรือความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท

5) แพทย์ให้การรับรองว่ามีสุขภาพจิตดี สุขภาพแข็งแรง ไม่เป็นโรคติดต่อ
ร้ายแรง ไม่เป็นผู้วิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือน ไม่สมประกอบ และไม่เป็นผู้ติดสารเสพติด

6) มีระดับวุฒิภาวะ และบุคลิกลักษณะเหมาะสม ทั้งด้านจิตใจ อารมณ์
สังคม มีความตั้งใจปฏิบัติงานด้วยความรัก ความอ่อนโยน เอื้อต่อการปฏิบัติหน้าที่ในการดูแลเด็กเล็ก
อย่างเหมาะสม

7) เป็นบุคคลที่มีความรักเด็ก มีอุปนิสัยสุชุม เยือกเย็น และมีความขยัน
อดทน

8) มีประสบการณ์ในการทำงานเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยมาแล้ว
ไม่น้อยกว่า 2 ปี

1.4 คุณสมบัติบุคลากรซึ่งทำหน้าที่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้แก่ ผู้ประกอบ
อาหาร ควรมีคุณสมบัติที่สำคัญ ดังนี้

1) มีคุณสมบัติเช่นเดียวกับผู้ดูแลเด็ก ยกเว้น วุฒิการศึกษา ควรจบการศึกษา
ไม่ต่ำกว่าภาคบังคับ และควรเป็นผู้มีความรู้เรื่องโภชนาการ และอาหารเป็นอย่างดี

1.5 ผู้ทำความสะอาด ควรมีคุณสมบัติที่สำคัญ ดังนี้

1) มีคุณสมบัติเช่นเดียวกับผู้ดูแลเด็ก ยกเว้น วุฒิการศึกษา ควรจบการศึกษา
ไม่ต่ำกว่า ภาคบังคับ

2. ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นสถานที่ที่อบรมเลี้ยงดู จัดประสบการณ์และส่งเสริม
พัฒนาการเรียนรู้แก่เด็กเล็ก ดังนั้น การก่อสร้างหรือปรับปรุงอาคารสถานที่ และจัดภูมิทัศน์
สภาพแวดล้อมทั้งภายในอาคารและภายนอกอาคาร ต้องคำนึงถึงความมั่นคง แข็งแรง และความปลอดภัย
จะมีส่วนช่วยในการส่งเสริมและพัฒนาเด็กเล็ก โดยการจัดสภาพแวดล้อมที่ถูกสุขลักษณะสามารถลด
ความเสี่ยงจากการเกิดอุบัติเหตุ ส่งเสริมความปลอดภัยให้กับเด็กและฝึกนิสัยให้เด็กมีพฤติกรรม
ที่ถูกต้อง

2.1 การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกำหนดมาตรฐานสำหรับศูนย์พัฒนา
เด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย ดังนี้

1) ด้านอาคารสถานที่ เป็นการกำหนดมาตรฐานเกี่ยวกับพื้นที่ของ
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่ตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรอยู่ในพื้นที่ซึ่งมีขนาดเหมาะสม และต้องไม่อยู่ในพื้นที่
ซึ่งอาจเสี่ยงต่ออันตราย ได้แก่ บริเวณชนถ่ายแก๊ส น้ำมัน สารเคมี หรือสารพิษ มลภาวะทางอากาศ
แสง และเสียงที่มากเกินไป หากไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ ต้องมีมาตรการป้องกันภาวะภัยต่าง ๆ ตาม
มาตรฐานความจำเป็น และเหมาะสม จำนวนชั้นของอาคารตัวอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรมีจำนวน
ชั้นไม่เกิน 2 ชั้น นับจากพื้น หากสูงเกินกว่า 2 ชั้น ต้องมีมาตรการป้องกันอัคคีภัย และอุบัติเหตุต่าง ๆ
ที่อาจเกิดขึ้นตามความเหมาะสม และความสูงของตัวห้อง ไม่ควรน้อยกว่า 2.40 เมตร นับจากพื้นถึง
เพดาน ทางเข้า-ออก จากตัวอาคาร ต้องมีความเหมาะสม สามารถเคลื่อนย้ายเด็กออกจากตัวอาคาร
ได้สะดวก หากเกิดอุบัติเหตุหรือเหตุร้ายแรงใด ๆ ขึ้น โดยอย่างน้อยต้องมีทางเข้า-ออก 2 ทาง และ
แต่ละทางนั้น ควรมีความกว้างประมาณ 80 เซนติเมตร ประตูหน้าต่าง ต้องมีความแข็งแรง อยู่ใน
สภาพใช้งานได้ดี มีขนาด และจำนวนเหมาะสมกับขนาดพื้นที่ของห้อง และความสูงของหน้าต่างควร
อยู่ที่ประมาณ 80.00 เซนติเมตร นับจากพื้นให้เด็กมองเห็นสิ่งแวดล้อมได้กว้างและชัดเจน นอกจากนี้
บริเวณประตู-หน้าต่าง ต่าง ๆ ไม่ควรมีสิ่งกีดขวางใด ๆ มาปิดกั้น ช่องทางลม และแสงสว่าง ตลอดจน
พื้นที่ใช้สอยต้องจัดให้มีบริเวณพื้นที่ในอาคารที่สะอาด ปลอดภัย และเพียงพอเหมาะสมกับการปฏิบัติ
กิจกรรมของเด็ก เช่น การเล่น การเรียนรู้ การรับประทานอาหาร และการนอน โดยแยกเป็นสัดส่วน
จากห้องประกอบอาหาร ห้องส้วม และที่พักของเด็กป่วย โดยเฉลี่ยประมาณ 2.00 ตารางเมตร

ต่อเด็ก 1 คน นอกจากนี้พื้นที่สำหรับจัดกิจกรรมพัฒนาเด็กอาจจัดแยกเป็นห้องเฉพาะ หรือจัดรวมเป็นห้องเอนกประสงค์ที่ใช้สำหรับจัดกิจกรรมที่หลากหลายโดยใช้พื้นที่เดียวกันแต่ต่างเวลา และอาจปรับเปลี่ยนวัสดุอุปกรณ์ หรือย้ายเครื่องเรือนตามความเหมาะสม และข้อจำกัดของพื้นที่

2) สิ่งแวดล้อม เป็นการกำหนดมาตรฐานเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกตัวอาคาร เช่น แสงสว่างควรเป็นแสงสว่างจากธรรมชาติ สม่่าเสมอทั่วทั้งห้อง เอื้ออำนวยต่อการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาเด็ก เช่น มีแสงสว่างเพียงพอ ในการอ่านหนังสือได้อย่างสบายตา เป็นต้น ไม่ควรให้เด็กอยู่ในห้องที่ใช้แสงสว่างจากไฟฟ้าต่อเนื่องนานกว่า 2-3 ชั่วโมง เพราะจะทำให้เกิดภาวะเครียด และมีผลถึงฮอร์โมนการเติบโตของเด็ก (Lieberman, 1991) เสียงเสียงต้องอยู่ในระดับที่ไม่ดังเกิน (ระหว่าง 60-80 เดซิเบล) อาคารควรจะต้องอยู่ในบริเวณที่มีระดับเสียงเหมาะสม การถ่ายเทอากาศควรมีอากาศถ่ายเทได้สะดวก โดยมีพื้นที่ของหน้าต่าง ประตู และช่องลมรวมกันแล้วไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 ของพื้นที่ห้อง กรณีที่เป็นห้องกระจกหรืออยู่ในบริเวณโรงงานที่มีมลพิษ ต้องติดเครื่องฟอกอากาศและมีเครื่องปรับอากาศอย่างเหมาะสม สำหรับบริเวณที่มีเด็กอยู่ต้องเป็นเขตปลอดบุหรี่

3) ด้านความปลอดภัย เป็นการกำหนดมาตรฐานที่เกี่ยวกับความปลอดภัย เช่น การกำหนดมาตรการป้องกันความปลอดภัยในการติดตั้งระบบ และอุปกรณ์ในการรักษาความปลอดภัย หรือเครื่องตัดไฟภายในบริเวณอาคาร ติดตั้งเครื่องดับเพลิงอย่างน้อย 1 เครื่องในแต่ละชั้นของอาคาร ติดตั้งปลั๊กไฟให้สูงจากพื้นไม่น้อยกว่า 1.50 เมตร ถ้าติดตั้งต่ำกว่าที่กำหนดจะต้องมีฝาปิดครอบ เพื่อป้องกันไม่ให้เด็กเล่นได้ และควรหลีกเลี่ยงการใช้สายไฟต่อพวง หลีกเลี่ยงเครื่องใช้ไฟฟ้า และอุปกรณ์ต่าง ๆ ซึ่งทำด้วยวัสดุที่แตกหักง่าย หรือแหลมคม หากเป็นไม้ต้องไม่เสี้ยนไม้หรือแหลมคม จัดให้มีตู้เก็บยา และเครื่องเวชภัณฑ์สำหรับการปฐมพยาบาล วางไว้ในที่สูง สะดวกต่อการหยิบใช้ และเก็บไว้ในที่ปลอดภัยให้พ้นมือเด็ก ใช้วัสดุกันลื่น ในบริเวณห้องน้ำ-ห้องส้วม และเก็บสารจำพวกเคมี หรือน้ำยาทำความสะอาดไว้ในที่ปลอดภัย ให้พ้นมือเด็ก ไม่มีหลุม หรือบ่อน้ำ ที่อาจเป็นอันตรายต่อเด็กในบริเวณโดยรอบตัวอาคาร รวมทั้งไม่ควรปลูกต้นไม้ที่มีหนามแหลมคม มีระบบการล็อคประตูในการเข้า-ออกนอกบริเวณอาคาร สำหรับเจ้าหน้าที่เปิด-ปิดได้ ควรมีกริ่งสัญญาณเรียกไว้ที่หน้าประตู สำหรับห้องครัว และที่ประกอบอาหาร ควรมีประตูเปิด-ปิดที่ปลอดภัย เด็กเข้าไปไม่ได้ ติดตั้งอุปกรณ์เพื่อป้องกันพาหะนำโรค และมีมาตรการป้องกันด้านสุขอนามัย มีตู้หรือชั้นเก็บวัสดุอุปกรณ์ และสื่อการเรียนรู้ที่แข็งแรง มั่นคง สำหรับวัสดุอุปกรณ์ ที่อาจเป็นอันตรายต่อเด็กนั้นควรจัดแยกให้พ้นมือเด็ก เครื่องใช้เฟอร์นิเจอร์ ควรมีระดับความสูงและขนาดที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยให้เด็กสามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างสม่่าเสมอด้วยตนเอง และมาตรการเตรียมความพร้อมรับสถานการณ์ฉุกเฉิน มีการฝึกซ้อมสำหรับการป้องกันอุบัติภัยอย่างสม่่าเสมอ ไม่น้อยกว่าปีละ 1 ครั้ง มีการฝึกอบรมบุคลากร ในเนื้อหาด้านการปฐมพยาบาลเบื้องต้น การป้องกันอุบัติภัยและความเจ็บป่วยฉุกเฉินของเด็ก มีหมายเลขโทรศัพท์ฉุกเฉินของส่วนราชการต่าง ๆ เช่น สถานีตำรวจ หน่วยป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โรงพยาบาล ไว้เพื่อติดต่อได้อย่างทันท่วงที กรณีเกิดเหตุการณ์คับขัน หรือจำเป็นที่อาจเป็นอันตรายต่อเด็ก และควรมีอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้สำหรับการปฐมพยาบาลติดประจำไว้ในที่เปิดเผย และมีสมุดบันทึกข้อมูลสุขภาพ และพัฒนาการของเด็กประจำไว้ กรณีอาจต้องพาเด็กไปพบแพทย์

2.2 ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร

การศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นการจัดการศึกษาในลักษณะของการอบรมเลี้ยงดูและการให้การศึกษาไปพร้อม ๆ กัน เด็กจะได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ตามวัยและความสามารถของแต่ละบุคคล โดยมีจุดมุ่งหมาย ซึ่งถือเป็นมาตรฐาน ดังนี้

1) คุณลักษณะที่พึงประสงค์

- 1.1) ร่างกายเจริญเติบโตตามวัย และมีสุขนิสัยที่ดี
- 1.2) กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรง ใช้ได้อย่างคล่องแคล่ว

และประสานสัมพันธ์กัน

- 1.3) มีสุขภาพจิตดี และมีความสุข
- 1.4) มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตใจที่ดีงาม
- 1.5) ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี การเคลื่อนไหว และ

รักการออกกำลังกาย

- 1.6) ช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับวัย
- 1.7) รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และความเป็นไทย
- 1.8) อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดี

ของสังคม

- 1.9) ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย
- 1.10) มีความสามารถในการคิด และการแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย
- 1.11) มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
- 1.12) มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และมีทักษะในการแสวงหาความรู้

2) คุณลักษณะตามวัย

เป็นความสามารถตามวัยหรือพัฒนาการตามธรรมชาติ เมื่อเด็กมีอายุถึงวัยนั้น ๆ ซึ่งคุณลักษณะตามวัยที่สำคัญของเด็ก มีดังนี้

2.1) พัฒนาการด้านร่างกาย

อายุ 3 ปี ได้แก่ กระโดดขึ้นลงอยู่กับที่ได้ รับลูกบอลด้วยมือและลำตัวได้เดินขึ้นบันไดสลับเท้าได้ เขียนรูปร่างกลมตามแบบได้ ใช้กรรไกรมือเดียวได้ เป็นต้น

อายุ 4 ปี ได้แก่ กระโดดขาเดียวอยู่กับที่ได้ รับลูกบอลด้วยมือและลำตัวได้เดิน ขึ้น-ลงบันไดสลับเท้าได้ ตัดกระดาษเป็นเส้นตรงได้ เขียนรูปสี่เหลี่ยมตามแบบได้ กระฉับกระเฉงไม่ชอบอยู่เฉย เป็นต้น

อายุ 5 ปี ได้แก่ กระโดดขาเดียวไปข้างหน้าอย่างต่อเนื่องได้ รับลูกบอลที่กระดอนขึ้นจากพื้นได้ด้วยมือทั้งสอง ขึ้น-ลงบันไดสลับเท้าได้อย่างคล่องแคล่ว เขียนรูปสามเหลี่ยมตามแบบได้ ตัดกระดาษตามแนวเส้นโค้งที่กำหนด ใช้กล้ามเนื้อเล็กได้ดี เช่น ตัดกระดาษ ผูกเชือกทรงเท้า ฯลฯ

2.2) พัฒนาการด้านอารมณ์ และจิตใจ

อายุ 3 ปี ได้แก่ แสดงอารมณ์ตามความรู้สึก ชอบที่จะให้ผู้ใหญ่พอใจและได้รับคำชม กลัวการพลัดพรากจากผู้เลี้ยง เป็นต้น

อายุ 4 ปี ได้แก่ แสดงออกทางอารมณ์ได้เหมาะสมกับบางสถานการณ์เริ่มรู้จักชื่นชมความสามารถและผลงานของตนเอง และผู้อื่น ชอบท้าทายผู้ใหญ่ ต้องการให้มีคนฟัง คนสนใจ เป็นต้น

อายุ 5 ปี ได้แก่ แสดงอารมณ์ได้สอดคล้องกับสถานการณ์อย่างเหมาะสมชื่นชมความสามารถและผลงานของตนเอง และผู้อื่น ยึดตนเองเป็นศูนย์กลางน้อยลง เป็นต้น

2.3) พัฒนาการด้านสังคม

อายุ 3 ปี ได้แก่ รับประทานอาหารได้ด้วยตนเอง ชอบเล่นแบบคู่ขนาด (เล่นของชนิดเดียวกัน แต่ต่างคนต่างเล่น) เล่นสมมติได้รู้จักรอคอย เป็นต้น

อายุ 4 ปี ได้แก่ แต่งตัวได้ด้วยตนเอง ไปห้องส้วมได้เอง เล่นร่วมกับคนอื่นได้รอคอยตามลำดับก่อน - หลัง แบ่งของให้คนอื่น เก็บของเล่นเข้าที่ได้ เป็นต้น

อายุ 5 ปี ได้แก่ ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้ด้วยตนเอง เล่นหรือทำงานโดยมีจุดมุ่งหมาย ร่วมกับผู้อื่นได้ พบผู้ใหญ่รู้จักไหว้ ทำความเคารพ รู้จักขอบคุณเมื่อรับของจากผู้ใหญ่ รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย เป็นต้น

2.4) พัฒนาการด้านสติปัญญา

อายุ 3 ปี ได้แก่ สำหรับสิ่งต่าง ๆ ที่เหมือนกัน และต่างกันได้ บอกชื่อตนเองได้ขอความช่วยเหลือเมื่อมีปัญหา สนทนาโต้ตอบ/เล่าเรื่องด้วยประโยคสั้น ๆ ได้ สนใจนิทานและเรื่องราวต่าง ๆ ร้องเพลง ท่องคำกลอน คำคล้องจองต่าง ๆ และแสดงท่าเลียนแบบได้ รู้จักใช้คำถาม “อะไร” สร้างผลงานตามความคิดของตนเองอย่างง่าย ๆ เป็นต้น

อายุ 4 ปี ได้แก่ จำแนกสิ่งต่าง ๆ ด้วยประสาทสัมผัสทั้ง 5 ได้ บอกชื่อและนามสกุลของตนเองได้ พยายามแก้ปัญหาด้วยตนเองหลังจากได้รับคำชี้แนะ สนทนาโต้ตอบ/เล่าเรื่องใช้คำถาม “ทำไม” เป็นต้น

อายุ 5 ปี ได้แก่ บอกความแตกต่างของกลิ้ง สี เสียง รส รูปร่าง จัดหมวดหมู่สิ่งของได้ บอกชื่อ-สกุล อายุ ตนเองได้ พยายามหาวิธีแก้ปัญหาด้วยตนเอง สนทนาโต้ตอบ-เล่าเรื่องได้ สร้างผลงานตามความคิดตนเอง โดยมีรายละเอียดเพิ่มขึ้น เริ่มเข้าใจสิ่งเป็นนามธรรม นับปากเปล่าได้ถึง 20 เป็นต้น

3. การจัดประสบการณ์

การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย อายุ 3-5 ปี (ไม่จัดเป็นรายวิชาแต่จัดในรูปของกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่น) เพื่อให้เด็กเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง เกิดความรู้ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม รวมทั้งเกิดการพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยมีหลักการ และแนวทางการจัดประสบการณ์ ดังนี้

3.1 หลักการจัดประสบการณ์

- 1) จัดประสบการณ์การเล่น และการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็ก โดยองค์รวม และอย่างต่อเนื่อง
- 2) เน้นเด็กเป็นสำคัญ สนองความต้องการ ความสนใจ ความแตกต่างระหว่างบุคคลและบริบทของสังคมที่เด็กอาศัยอยู่
- 3) จัดให้เด็กได้รับการพัฒนาโดยให้ความสำคัญทั้งกับกระบวนการ และส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์
- 4) จัดการประเมินพัฒนาการให้เป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่อง และเป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์
- 5) ให้ผู้ปกครองและชุมชน มีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก

3.2 แนวทางการจัดประสบการณ์

- 1) จัดประสบการณ์สอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการ คือ เหมาะสมกับอายุวุฒิภาวะ และระดับพัฒนาการ เพื่อให้เด็กทุกคนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ
- 2) จัดประสบการณ์สอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้ของเด็กวัยนี้ คือ เด็กได้ลงมือกระทำ เรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 ได้เคลื่อนไหว สำรวจ เล่น สังเกต สืบค้น ทดลอง และคิดแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง
- 3) จัดประสบการณ์ในรูปแบบบูรณาการ คือ บูรณาการทั้งทักษะและสาระการเรียนรู้
- 4) จัดประสบการณ์ให้เด็กได้ริเริ่มคิด วางแผน ตัดสินใจ ลงมือกระทำและนำเสนอคิดโดยผู้สอนเป็นผู้สนับสนุน อำนวยความสะดวก และเรียนรู้ร่วมกับเด็ก
- 5) จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กอื่นกับผู้ใหญ่ ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ บรรยากาศที่อบอุ่นมีความสุข และเรียนรู้การทำกิจกรรมแบบร่วมมือในลักษณะต่าง ๆ กัน
- 6) จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อ และแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย และอยู่ในวิถีของเด็ก
- 7) จัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมลักษณะนิสัยที่ดี และทักษะการใช้ชีวิตประจำวัน ตลอดจนสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมให้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง
- 8) จัดประสบการณ์ทั้งในลักษณะที่วางแผนไว้ล่วงหน้า และแผนที่เกิดขึ้นในสภาพจริง โดยไม่ได้คาดการณ์ไว้
- 9) ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์ ทั้งการวางแผนสนับสนุน สื่อการสอน การเข้าร่วมกิจกรรม และการประเมินพัฒนาการ
- 10) จัดทำสารนิทัศน์ ด้วยการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก เป็นรายบุคคล นำมาไตร่ตรอง และใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเด็ก และการวิจัยในชั้นเรียน

3.3 การจัดกิจกรรมประจำวัน

กิจกรรมสำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี สามารถนำมาจัดเป็นกิจกรรมประจำวันได้หลายรูปแบบ ซึ่งเป็นการช่วยให้ทั้งผู้สอนและเด็กทราบว่าแต่ละวันจะทำกิจกรรมอะไร เมื่อใดและอย่างไร การจัดกิจกรรมประจำวันมีหลักการจัดและขอบข่ายของกิจกรรมประจำวัน ดังนี้

1) หลักการจัดกิจกรรมประจำวัน

1.1) กำหนดระยะเวลาในการจัดกิจกรรมแต่ละกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัยของเด็กในแต่ละวัน

1.2) กิจกรรมที่ต้องใช้ความคิด ทั้งในกลุ่มเล็กและกลุ่มใหญ่ ไม่ควรใช้เวลาต่อเนื่องนานเกินกว่า 20 นาที

1.3) กิจกรรมที่เด็กมีอิสระเลือกเล่นเสรี เช่น การเล่นตามมุม การเล่นกลางแจ้ง ฯลฯ ใช้เวลาประมาณ 40-60 นาที

1.4) กิจกรรมควรมีความสมดุลระหว่างกิจกรรมในห้อง และนอกห้อง กิจกรรมที่ใช้กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็ก กิจกรรมที่เป็นรายบุคคล กลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่ กิจกรรมที่เด็กเป็นผู้ริเริ่มและผู้สอนเป็นผู้ริเริ่ม และกิจกรรมที่ใช้กำลังและไม่ใช้กำลังจัดให้ครบทุกประเภท ทั้งนี้กิจกรรมที่ต้องออกกำลังกายควรจัดสลับกับกิจกรรมที่ไม่ต้องออกกำลังมากนัก เพื่อเด็กจะได้ไม่เหนื่อยเกินไป

2) ขอบข่ายของกิจกรรมประจำวัน

การเลือกกิจกรรมที่จะนำมาจัดในแต่ละวัน มีกรอบกลุ่มดังต่อไปนี้

2.1) การพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อใหญ่ การเคลื่อนไหว และความคล่องแคล่วในการใช้อวัยวะต่าง ๆ จึงควรจัดกิจกรรมโดยให้เด็กได้เล่นอิสระกลางแจ้ง เล่นเครื่องเล่นสนาม เคลื่อนไหวร่างกายตามจังหวะดนตรี

2.2) การพัฒนากล้ามเนื้อเล็ก เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อเล็ก การประสานสัมพันธ์ระหว่างมือและตา จึงควรจัดกิจกรรมโดยให้เด็กได้เล่นเครื่องเล่นสัมผัส เล่นเกม ต่อภาพ ฝึกช่วยเหลือตนเองในการแต่งกาย หยิบจับช้อนส้อม ใช้อุปกรณ์ ศิลปะ เช่น สีเทียน กรรไกร พู่กัน ดินเหนียว ฯลฯ

2.3) การพัฒนาอารมณ์ จิตใจ และปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม เพื่อให้เด็กมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น มีความเชื่อมั่น กล้าแสดงออก มีวินัยในตนเอง รับผิดชอบ ชื่อสัตย์ ประหยัด เมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อ แบ่งปัน มีมารยาทและปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทย และศาสนาที่นับถือ จึงควรจัดกิจกรรมต่าง ๆ ผ่านการเล่นให้เด็กได้มีโอกาสตัดสินใจเลือก ได้รับการตอบสนองตามความต้องการ ได้ฝึกปฏิบัติโดยสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม ตลอดเวลาที่โอกาสเอื้ออำนวย

2.4) การพัฒนาสังคมนิสัย เพื่อให้เด็กมีลักษณะนิสัยที่ดี แสดงออกอย่างเหมาะสม และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ช่วยเหลือตนเองในการทำกิจวัตรประจำวัน มีนิสัยรักการทำงาน รู้จักระมัดระวังความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น จึงควรจัดให้เด็กได้ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันอย่างสม่ำเสมอ เช่น รับประทานอาหาร พักผ่อนนอนหลับ ขับถ่าย ทำความสะอาดร่างกาย เล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น ปฏิบัติตามกฎกติกาข้อตกลงของส่วนรวม เก็บของเข้าที่เมื่อเล่นหรือทำงานเสร็จ ฯลฯ

2.5) การพัฒนาการคิด เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความคิดรวบยอด สังเกต จำแนก เปรียบเทียบ จัดหมวดหมู่ เรียงลำดับเหตุการณ์ แก้ปัญหา จึงควรจัดกิจกรรมให้เด็กได้สนทนา อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เชิญวิทยากรมาพูดคุยกับเด็ก ค้นคว้าจากแหล่ง ข้อมูลต่าง ๆ ทดลอง ศึกษานอกสถานที่ประกอบอาหาร หรือจัดให้เด็กได้เล่นเกมการศึกษาที่เหมาะสมกับวัยอย่าง หลากหลาย ฝึกการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันและในการทำกิจกรรมทั้งที่เป็นกลุ่มย่อย กลุ่มใหญ่ หรือรายบุคคล

2.6) การพัฒนาภาษา เพื่อให้เด็กได้มีโอกาสใช้ภาษาสื่อสารถ่ายทอด ความรู้สึก นึกคิด ความรู้ความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ ที่เด็กมีประสบการณ์ จึงควรจัดกิจกรรมทางภาษา ให้มีความหลากหลายในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มุ่งปลูกฝังให้เด็กรักการอ่านและบุคลากร ที่แวดล้อมต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้ภาษา ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงหลักการจัดกิจกรรมทางภาษา ที่เหมาะสมกับเด็กเป็นสำคัญ

2.7) การส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ เพื่อให้เด็กได้ พัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้ถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกและเห็นความสวยงามของสิ่งต่าง ๆ รอบตัว โดยใช้กิจกรรมศิลปะและดนตรีเป็นสื่อ ใช้การเคลื่อนไหวและจังหวะตามจินตนาการ ให้ประดิษฐ์สิ่งต่าง ๆ อย่างอิสระตามความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของเด็ก เล่นบทบาทสมมติในมุมเล่น ต่าง ๆ เล่นน้ำ เล่นทราย เล่นก่อสร้างสิ่งต่าง ๆ เช่น แท่งไม้ รูปทรงต่าง ๆ ฯลฯ

3) โภชนาการสำหรับเด็ก

เพื่อให้เด็กได้รับอาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย ส่งผลต่อการเจริญเติบโต ของเด็กตามพัฒนาการ ควรส่งเสริมให้เด็กได้รับสารอาหารครบ 5 หมู่

4. ด้านการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากชุมชน

การมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชนเป็นการสร้างความร่วมมือ และ ความสัมพันธ์อันดีระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกับผู้ปกครองในการพัฒนาเด็ก ซึ่งได้มีการกำหนด มาตรฐานสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านการมีส่วนร่วม และ การสนับสนุนจากชุมชน เช่น การประชุมชี้แจงให้ราษฎรในชุมชนทราบถึงประโยชน์ และความจำเป็น ของการดำเนินงาน การจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์การจัดให้มีกองทุนส่งเสริม และสนับสนุน การดำเนินงาน ตลอดจนการติดตามและประเมินผลรวมถึงการเข้ามามีส่วนร่วมจากชุมชน หรือประชาคมในท้องถิ่น เป็นต้น

แนวทางการดำเนินงานด้านมาตรฐานการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากชุมชนของ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรดำเนินการตามแนวทางต่าง ๆ ดังนี้

4.1 จัดให้มีการประชุมชี้แจงให้ชุมชนทราบ ชี้ให้เห็นประโยชน์และความจำเป็น ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งมุ่งเน้นการพัฒนาเตรียมความพร้อมของเด็ก และชักชวนให้ชุมชน มีส่วนร่วมบริหารและช่วยเหลือในระหว่างดำเนินการ

4.2 จัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนทราบเกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์ พัฒนาเด็กเล็กเป็นระยะ ๆ เพื่อกระชับความสัมพันธ์ระหว่างศูนย์ฯ กับชุมชนอย่างต่อเนื่อง การให้ ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เช่น ศิลปะพื้นบ้าน ร่วมจัดกิจกรรมนันทนาการ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ฯลฯ ซึ่งจะนำไปสู่ความเข้าใจและความผูกพันที่ดีต่อกันระหว่างศูนย์ฯ และชุมชน

4.3 มีการประสานงานและประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้ประชาชนและหน่วยงานต่าง ๆ รับทราบ เพื่อที่จะมีผู้เข้ามาช่วยเหลือด้านต่าง ๆ ได้ โดยการประชาสัมพันธ์อาจทำได้หลายรูปแบบ เช่น จัดทำเอกสาร คู่มือแผ่นพับ การออกไปเยี่ยมบ้านเด็ก ฯลฯ

4.4 มีการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการแสดงความคิดเห็น การให้ข้อมูลข่าวสาร ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน สถาบันต่าง ๆ ของชุมชน เช่น สถาบันทางศาสนา สถาบันครอบครัว เป็นต้น

4.5 จัดให้มีกองทุนส่งเสริมการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเป็นการระดมทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน เพื่อมาสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งอาจขอรับการอุดหนุนจากงบประมาณต่าง ๆ ของหน่วยงานดังนี้

- 1) การสมทบหรือการอุดหนุนงบประมาณกองทุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 2) การสนับสนุนงบประมาณจากภาครัฐบาล
- 3) การสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือองค์การภาครัฐอื่น
- 4) การสนับสนุนงบประมาณจากภาคเอกชน องค์กรการกุศล มูลนิธิ หรือมีผู้อุทิศให้

4.6 จัดอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนในท้องถิ่นและชุมชน เกี่ยวกับการดำเนินงาน ทิศทาง และแนวทางการปฏิบัติงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งจะก่อให้เกิดความร่วมมือ และการสนับสนุนจากชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ปกครองของเด็กเล็กที่จะเข้ามามีบทบาท และมีส่วนร่วมสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

4.7 จัดให้มีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในลักษณะไตรภาคี 3 ฝ่าย จากภาคส่วนต่าง ๆ คือ ภาคประชาชน หรือผู้แทนชุมชนในท้องถิ่น หน่วยงานผู้ทรงคุณวุฒิด้านวิชาการ และผู้แทนจากหน่วยงานภาครัฐ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.6 แนวคิดเกี่ยวกับความคาดหวัง

2.6.1 ความหมายของความคาดหวัง

ความคาดหวังเป็นลักษณะทางจิตวิทยา ซึ่งมีได้จำเพาะเจาะจงที่การกระทำอย่างเดี่ยว แต่จะรวมไปถึงแรงจูงใจ ความเชื่อ ความรู้สึก ทศนคติและค่านิยมอีกด้วย จากการศึกษา พบว่า มีผู้ให้ความหมายความคาดหวังไว้หลายท่าน ดังต่อไปนี้

สุณีย์ ธีรดากร (2525) กล่าวว่าความคาดหวัง เป็นการทำนายเหตุการณ์ว่าจะมีอะไรเกิดขึ้นบ้าง การคาดหวังจะเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อสิ่งนั้นเป็นสิ่งที่บุคคลเคยมีประสบการณ์เดิมมาก่อนในช่วงชีวิตจริงของบุคคลนั้นสิ่งที่เกิดขึ้นจริง ๆ มักจะไม่ตรงกันเสมอไป ช่องว่างระหว่างสิ่งที่คาดหวังไว้กับสิ่งที่เกิดขึ้นจริง ๆ เรียก Discrepancy ซึ่งจะเป็นสิ่งเร้าที่ทำให้คนเกิดการตื่นตัวได้

สุรางค์ จันทน์เอม (2529) ได้ให้ความหมายว่า ความคาดหวัง หมายถึง ความเชื่อว่า สิ่งใดสิ่งหนึ่งน่าจะเกิดขึ้น และสิ่งใดไม่น่าจะเกิดขึ้นความคาดหวังจะเกิดขึ้นตรงตามความเชื่อ หรือการคาดการณ์ล่วงหน้าหรือไม่ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของแต่ละคน หากความคาดหวังนั้น

ประสบความสำเร็จหรือถูกต้อง จะมีเจตคติที่ดีหรือมีความพึงพอใจต่อสิ่งนั้น แต่ถ้าหากความคาดหวังจากเป้าหมายไปสู่การปฏิบัติงานว่า หมายถึงความคาดหวัง (ความเป็นไปได้) ที่ว่าถ้ามีความพยายามแล้วย่อมนำไปสู่การกระทำ แม้การกระทำที่เสร็จจะไม่บรรลุเป้าหมาย เพราะงานยากเกินไปหรือประเมินค่าไม่เพียงพอหรือบุคคลขาดความชำนาญ

กศรา อุดลยพิจิตร (2533) ได้ให้ความหมายของการคาดหวังในบทบาทไว้ 2 นัย คือ

1. เป็นการทำนายเหตุการณ์ล่วงหน้า โดยแสดงความรู้สึกหรือความเชื่อมั่นในสิ่งใดสิ่งหนึ่งว่ามีโอกาสเป็นจริงได้ในอนาคต

2. เป็นเกณฑ์มาตรฐานในการวัดผลการดำเนินบทบาทที่บุคคลนั้นดำรงตำแหน่งหนึ่งตำแหน่งใดอยู่ ในสถานการณ์ปกติหรือในสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง

จักรพันธ์ ตรีการศาสตร์ (2536) ได้ให้ความหมายความคาดหวังในบทบาทเป็นการกระทำหรือคุณสมบัติต่าง ๆ ซึ่งผู้อยู่ในตำแหน่งต่าง ๆ ควรจะมีผู้ได้ตำแหน่งไม่เพียงแต่แสดงพฤติกรรมตามบทบาท ซึ่งสอดคล้องกับความคาดหวังของคนอื่น ๆ ในสังคมทั่วไป ยังต้องแสดงบทบาท ซึ่งทำให้การครอบครองตำแหน่งของตนเองคงอยู่ตลอดเวลา การที่จะแสดงบทบาทให้ประสบความสำเร็จ ขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทที่คาดหวังกับความต้องการของบุคคลนั้น

พัชรีย์ สนวนแก้ว (2536) ได้ให้ความหมายว่า ความคาดหวังเป็นความรู้สึก ความคิดเห็น การรับรู้ การตีความ หรือการคาดการณ์ต่อสิ่งต่าง ๆ ที่ยังไม่เกิดขึ้นให้เห็นเป็นประจักษ์ พฤติกรรมการแสดงออกของบุคคลจะเป็นไปเพื่อการได้รับผลลัพธ์ตามที่คาดหวังไว้

เบญจนา นิลาบุตร (2540) ได้ให้ความหมายว่า ความคาดหวัง หมายถึง ความคิดเห็นและความต้องการของบุคคลที่คาดหวังว่าจะได้รับ

รักษพล วงษ์ม่วง (2540) ได้ให้ความหมายว่า ความคาดหวัง หมายถึง ความคิดเห็นหรืออาการสิ่งที่คาดคิด หรือความหมายว่าจะกระทำได้ และปรารถนาจะไปให้ถึงเป้าหมายที่กำหนด

วิชชุดา งามปลอด (2540) ได้ให้ความหมาย ความคาดหวังว่า ความคาดหวังเป็นความคิดที่บุคคลมุ่งหวัง หรือคาดคะเนต่อบุคคลอื่นให้กระทำการใดสิ่งหนึ่งที่ตนปรารถนาให้เป็นไป

ประเจต อำนาจ (2541) ได้ให้ความหมาย ความคาดหวัง หมายถึง ความรู้สึก ความเชื่อ ความคาดหวัง การคาดการณ์ล่วงหน้าของบุคคลที่มีความต้องการ ในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยสิ่งนี้อาจเป็นรูปธรรมหรือนามธรรมก็ได้ ความรู้สึก ความเชื่อ ความคาดหวังหรือการคาดการณ์อาจแตกต่างกันไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของแต่ละคน

สุดารัตน์ แซ่ซี้ (2542) ได้ให้ความหมาย ความคาดหวังว่าเป็นความคิดเห็นที่บุคคลมุ่งหวังหรือคาดคะเนต่อบุคคลอื่นให้กระทำการใดสิ่งหนึ่งที่ตนปรารถนาให้เป็นไป

อิทธิพล อัจฉริยะประสิทธิ์ (2542) ได้กล่าวถึงความคาดหวังว่าเป็นความหวังที่แรงกล้าว่าบางสิ่งบางอย่างจะเกิดขึ้น หรือเป็นความเชื่อมั่นบางอย่างควรจะเกิดขึ้นหรืออาจจะเกิดขึ้น

บัณฑิต ทิศากาศ (2543) กล่าวว่า “ความคาดหวัง” (Expectation) หมายถึง ระดับผลงานที่บุคคลกำหนดหรือคาดหวังว่าจะทำได้ เพื่อให้บุคคลทำงานที่ตนเองเคยทำ และความคาดหวังนั้นเป็นระดับที่บุคคลปรารถนาจะไปให้ถึงเป้าหมายที่กำหนดไว้ในการทำงานแต่ละครั้งและเขาได้กล่าวถึงบทบาทที่คาดหวัง (Role Expectation) ว่าหมายถึง ความคิดเห็นที่มีต่อบุคคล ซึ่งอยู่ในตำแหน่งใด

ตำแหน่งหนึ่ง ทั้งกระทำหรือไม่กระทำ ดังนั้นบทบาทที่คาดหวังนั้นจะออกมาในรูปของการกระทำ ที่บุคคลคิดว่าควรทำตามสิทธิหรือหน้าที่ในตำแหน่งนั้น ๆ ที่คนครอบครองอยู่

เอ็ดเวิร์ด ทอลแมน (Edward Tolman, 1959) กล่าวว่า ความคาดหวังของผู้ปกครอง หมายถึง มนุษย์ทุกคนที่เกิดมาบนโลกใบนี้ เมื่อเติบโตขึ้นในช่วงอายุหนึ่งมีความต้องการ ความรู้สึก เป็นของตัวเอง หรือเมื่อมีวุฒิภาวะเจริญเติบโตขึ้นในทางความคิด ทุกคนต่างก็มีเป้าหมายให้กับตัวเอง เพื่อต้องการให้เกิดความสำเร็จ และในการเดินทางที่จะไปสู่เป้าหมายนั้น ทุกคน ก็จะต้องมีความคาดหวังให้กับความสำเร็จนั้น เพื่อให้ความคาดหวังนั้นอาจจะเป็นความคาดหวังให้กับตัวเองหรือเป็น ความคาดหวังให้กับบุคคลอื่น โดยทำการคาดหวังให้บุคคลอื่น เป็นไปตามที่ตัวต้องการตามเป้าหมาย ที่วางไว้ (อริยา คูหา, 2546) ผู้ปกครองพ่อแม่จึงคาดหวังต่อโรงเรียนที่ต้องการให้ทางโรงเรียนได้ มีการอบรมสั่งสอนบุตรหลานให้เป็นทั้งคนดีและคนเก่ง ทั้งวิชาการ ทักษะชีวิต มีคุณธรรมจริยธรรม หรือให้เป็นคนดีนั่นเอง การที่ผู้ปกครองจะตัดสินใจส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนใดนั้นย่อม คาดหวังให้บุตรหลานได้รับการศึกษาที่ดีที่สุด (อุไรลักษณ์ ไชยนิวดี, 2551) ดังนั้น พ่อแม่จึงจำเป็นต้องหาโรงเรียนที่มีคุณภาพในการอบรมเลี้ยงดูบุตรหลานของตนเอง เพื่อให้เหมาะสมกับวัยและฐานะ ทางเศรษฐกิจของครอบครัว (ธนารักษ์ ท่วมมี, 2551)

สรุปได้ว่า ความคาดหวังของผู้ปกครองเป็นความต้องการที่รู้สึกนึกคิดมุ่งหวังต่อ สิ่งหนึ่งสิ่งใดที่ตนต้องการ ความคาดหวังมีผลต่อการตัดสินใจ ซึ่งการประเมินค่าจะขึ้นอยู่กับประสบการณ์ ความสนใจ และการให้คุณค่าแก่สิ่งนั้น ๆ ของแต่ละบุคคล

2.6.2 ลักษณะของความคาดหวัง

จักรพันธ์ ตรีการศาสตร์ (2536) ได้กล่าวไว้ว่า ลักษณะของความคาดหวังนั้น เปรียบเสมือนกับ “การเล่นละครบนเวที” กล่าวคือ จะต้องมีส่วนแสดง ผู้ชม และบทบาทสำหรับผู้แสดง คือ

1. ความคาดหวังจาก “บท” หมายถึง ภาวะความเป็นจริงต่าง ๆ ทางสังคมจะสามารถ เปรียบได้เช่นกับละคร ซึ่งประกอบด้วยตำแหน่งต่าง ๆ ทางสังคมมากมาย โดยมีบรรทัดฐานเป็นตัวกำหนดว่า บุคคลควรมีพฤติกรรมเช่นใดในสังคม กิจกรรมหรือการกระทำต่าง ๆ ทางสังคมจะถูก จัดระบบและควบคุมโดยบรรทัดฐานที่แตกต่างกันไปตามสถานการณ์ และเงื่อนไขของสังคมที่แตกต่าง กันไป

2. ความคาดหวังจากผู้ร่วมแสดงคนอื่น ๆ หมายถึง การที่สังคมมีบรรทัดฐาน ซึ่งเปรียบเสมือนสคริปที่จะกำหนดบทบาทของบุคคล ในความสัมพันธ์กันทางสังคมดังกล่าวแล้ว บุคคลในสังคมจึงต้องมีการสวมบทบาทซึ่งกันและกัน เพื่อให้บุคคลจะได้คาดหวังพฤติกรรมของบุคคลอื่น ในสังคมที่แสดงออก และสามารถมีปฏิสัมพันธ์ที่ถูกต้องได้ตามความคาดหวังของสังคม และบุคคลอื่น ๆ

3. ความคาดหวังจากผู้ชม หมายถึง เป็นความคาดหวังของบุคคลในสังกัดที่อยู่ใน สถานภาพต่าง ๆ กัน ซึ่งจะต้องคาดหวังและสวมบทบาทของบุคคลอื่นที่เป็นเครื่องนำทางไปสู่ การปฏิสัมพันธ์ทางสังคมอย่างถูกต้อง และเป็นตามหลักเกณฑ์ที่เป็นไปตามความคาดหวังร่วมกัน

2.6.3 ความสำคัญของความคาดหวัง

จากการศึกษาพบว่า มีนักวิชาการได้สรุปความสำคัญของความคาดหวังไว้ดังนี้

สถิต วงศ์สุวรรณ (2529) ได้กล่าวถึง “ถ้ามีผู้คาดหวังพฤติกรรมของบุคคลใดบุคคลหนึ่งไว้อย่างไร จะโน้มนำให้บุคคลนั้นแสดงพฤติกรรมออกมาใกล้เคียง หรือตรงกับที่มีผู้คาดหวังเอาไว้ แต่ทั้งนี้หมายถึง ความหวังนั้นตั้งไว้ใกล้เคียงกับความเป็นไปได้ หรือความน่าจะเป็น”

ประเจต อำนาจ (2541) ได้สรุปผลการค้นคว้า ทดลองเกี่ยวกับอิทธิพลของความคาดหวังของบุคคลอื่นต่อการปฏิบัติงานไว้ว่า “ความคาดหวังของบุคคลอื่นมีอิทธิพลต่อกำลังใจในการปฏิบัติงานของผู้ที่ได้รับการคาดหวังอย่างมาก”

จากแนวคิดดังกล่าว พอจะสรุปให้เห็นถึงความสำคัญของความคาดหวังของบุคคลหนึ่งที่มีต่อบุคคลหนึ่งหรือกลุ่มหนึ่ง ซึ่งจะโน้มนำให้บุคคลนั้นแสดงพฤติกรรมออกมาใกล้เคียงกับที่มีผู้คาดหวังเอาไว้ และจะมีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของผู้ที่ได้รับความหวัง ดังนั้นการได้ทราบความคาดหวังของผู้ที่ต้องปฏิบัติงานร่วมกัน จะช่วยให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ และตรงความต้องการมากยิ่งขึ้น

2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.7.1 งานวิจัยในประเทศ

พัชรินทร์ อาลัยรักษ์ (2549) สภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น พบว่า สภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมสามารถปฏิบัติงานได้ตามเกณฑ์การจัดตั้ง และบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ได้ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับต่อไปนี้ ด้านบุคลากร ด้านธุรการ การเงิน และพัสดุ ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ด้านวิชาการและการจัดการประสบการณ์แก่เด็ก และด้านความสัมพันธ์กับชุมชนและการประชาสัมพันธ์

จิระเดช ผาสอน (2550) ได้ศึกษาบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลสำราญ อำเภอมือทอง จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้แก่ การย้ายที่ตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การจัดสรรงบประมาณ การพัฒนาบุคลากร พัฒนาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม พัฒนาวิชาการ และหลักสูตร และบรรจุการส่งเสริมศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไว้ในแผนพัฒนาตำบล

จริยา จิตต์มณี (2551) ศึกษาวิจัยเรื่อง ความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อการดำเนินงานของคณะกรรมการพัฒนาเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ท่ามะขาม อำเภอมือทอง จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า ปกครองมีความคาดหวังในการดำเนินงานของคณะกรรมการพัฒนาเด็กเล็กอยู่ในระดับสูงมาก ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า อายุ ระดับการศึกษา และรายได้ ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ จึงไม่มีผลต่อความคาดหวังของผู้ปกครองในการดำเนินงานของคณะกรรมการพัฒนาเด็กเล็ก ส่วนอาชีพ พบว่า เป็นไปตามสมมติฐาน จึงมีผลต่อความคาดหวังและความรู้ความเข้าใจ กับความคาดหวังและความรู้ความเข้าใจ ก็กับการมีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมกับความคาดหวัง ความรู้ความเข้าใจกับความคาดหวัง พบว่า มีความสัมพันธ์ในทางบวก โดยนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ราตรี นาสาทร (2552) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตำบลบ้านเล่า อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ การวิจัยเรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา และเปรียบเทียบความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลบ้านเล่า อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ จำแนกตาม ภูมิภาคของ ผู้ปกครองนักเรียน ใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ปกครองนักเรียนศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตำบลบ้านเล่า ปีการศึกษา 2551 จำนวน 145 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .95 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย รายคู่ด้วยวิธีเซฟเฟ ผลการวิจัยพบว่า ความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตำบลบ้านเล่า อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ ในภาพรวมผู้ปกครองมีความคาดหวังในระดับมาก ส่วนในรายด้าน ผู้ปกครองมีความคาดหวังระดับมากที่สุดและมากที่สุดตามค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านอาคารสถานที่ และสิ่งแวดล้อม ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ ด้านการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากชุมชน ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ผู้ปกครองที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้และสถานภาพทางสมรส แตกต่างกัน มีความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตำบลบ้านเล่า อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน

สนิษา อรัญมิตร (2552) การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก: กรณีศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยยาง อำเภอกระนวน จังหวัดขอนแก่น พบว่า 1) สภาพการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยยาง อำเภอกระนวน จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยรายด้าน เรียงลำดับ ดังนี้ ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน และด้านธุรการการเงิน และพัสดุ และ 2) ครูผู้ดูแลเด็ก จบไม่ตรงตามวุฒิ ทำให้ขาดความรู้ และประสบการณ์ทางด้านการจัดการศึกษาก่อนวัยเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ทางด้านการออกแบบการเขียนแผนการสอน หน่วยงาน มีนโยบายในการพัฒนาบุคลากรจำกัด ทำให้การส่งเสริมครูที่จบตรงตามวุฒิ มีไม่เพียงพอ และ ทัศนคติปฏิบัติงาน ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขบวนการพัฒนาหลักสูตร โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การบูรณาการ หลักสูตรท้องถิ่นมาใช้ในการเรียนรู้และทางศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขาดการจัดสื่อ และแหล่งการเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทางด้านปฐมวัย

อรอุมา สิ้นสุ (2553) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบล มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา และเปรียบเทียบความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพการวิจัย โดยวิธีการสำรวจความคาดหวังของประชากร ซึ่งประกอบด้วยผู้ปกครองเด็กเล็กที่ส่งบุตรหลาน เข้าเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ 9 แห่ง จำนวน 393 คน ผลการวิจัย พบว่า 1) ความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีความคาดหวังอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน คือ ลำดับที่หนึ่ง ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ลำดับที่สอง ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ และอยู่ในระดับมาก 2 ด้าน คือ ลำดับที่หนึ่ง ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร และลำดับที่สอง หรือลำดับสุดท้าย คือ ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากชุมชน 2) ผลการเปรียบเทียบความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ พบว่าเพศแตกต่างกัน ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร และด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากชุมชน รวม 3 ด้านที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อายุแตกต่างกัน ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ระดับการศึกษาแตกต่างกัน ด้านการมีส่วนร่วม และสนับสนุนจากชุมชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อาชีพแตกต่างกัน ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย และด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากชุมชน รวม 2 ด้านที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมบัติ เขียวนิล (2553) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อการบริหารการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบล การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคาดหวังของผู้ปกครอง ที่มีต่อการบริหารการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอปะคำ จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้ ประชากรประกอบด้วยผู้ปกครองเด็กเล็กที่ส่งบุตรหลานเข้าเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอปะคำ จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 536 คน ขนาดของกลุ่มตัวอย่างได้จากหลักการ ทาโร ยามาเน่ ที่ค่าความคาดเคลื่อน .05 ได้ จำนวน 229 คน ซึ่งใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายจากประชากร โดยใช้วิธีจับฉลากและสัดส่วนเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .96 วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบความแตกต่างของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ค่าทดสอบที (t-test) และค่าความแปรปรวนทางเดียว (One Way-ANOVA) ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า 1) ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากเป็นเพศหญิง ร้อยละ 73.30 อายุระหว่าง 31-40 ปี ร้อยละ 36.90 ระดับการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรี ร้อยละ 85.80 มีอาชีพรับจ้าง ร้อยละ 44 มีรายได้ ต่ำกว่า 5,000 บาทต่อเดือน ร้อยละ 64.40 และ 2) ความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อการบริหารภาพรวมอยู่ในระดับมาก รายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด 1 ด้าน คือ ด้านบุคลากรและอีก 3 ด้านอยู่ในระดับมากเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านอาคารสถานที่ ด้านวิชาการ และด้านความสัมพันธ์กับชุมชน โดยผู้ปกครองที่มีเพศ อายุและรายได้แตกต่างกัน มีความคาดหวังต่อการบริหารการศึกษาไม่แตกต่างกันทั้ง 4 ด้าน และพบว่าผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาและอาชีพแตกต่างกัน มีความคาดหวังในภาพรวมด้านวิชาการแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ อีก 3 ด้านไม่แตกต่างกัน

เปรมรุ่ง วงศ์อนัน (2553) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ปัจจัยในการตัดสินใจของผู้ปกครอง ในการส่งบุตรหลาน เข้ารับการดูแลในสถานศึกษาเด็กเล็กเอกชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง ได้ทำการวิจัยเรื่องปัจจัยในการตัดสินใจของผู้ปกครอง ในการส่งบุตรหลานเข้ารับการศึกษาเด็กเล็กเอกชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบปัจจัยในการตัดสินใจของผู้ปกครอง ในการส่งบุตรหลานเข้ารับการศึกษาเด็กเล็กเอกชน

ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง จำแนกตามข้อมูลทั่วไปของผู้ปกครอง ใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ปกครองของนักเรียนที่เข้ารับการดูแลในสถานศึกษาเด็กเล็กเอกชน ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง จำนวน 213 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบด้วยสถิติที (t-test) ค่าความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) และเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย รายคู่ด้วยวิธีเชฟเฟ (Scheffe) ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้ปกครองของนักเรียนที่ส่งบุตรหลานเข้ารับการดูแลในสถานศึกษาเด็กเล็กเอกชน ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 142 คน คิดเป็นร้อยละ 66.7 อายุระหว่าง 30 ถึง 40 ปี จำนวน 147 คน คิดเป็นร้อยละ 69.0 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 134 คน คิดเป็นร้อยละ 62.9 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,000 ถึง 20,000 บาท จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 45.1 อาชีพรับจ้างทั่วไป จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 36.1 2) ปัจจัยในการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้ารับการดูแลในสถานศึกษาเด็กเล็กเอกชน ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง ในภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก โดยพบว่าผู้ปกครอง ให้น้ำหนักการตัดสินใจต่อปัจจัยด้านผู้บริหาร และครูผู้ดูแลเด็กเป็นอันดับแรก รองลงมาเป็นปัจจัยด้านอาคาร สถานที่ และสภาพสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาเด็กเล็ก ปัจจัยด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และการบริการ ปัจจัยด้านหลักสูตร กิจกรรม การจัดประสบการณ์ และการประเมินผล และปัจจัยด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษาเด็กเล็ก กับผู้ปกครอง และชุมชน ตามลำดับ และ 3) ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ผู้ปกครองที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน และอาชีพต่างกัน ให้น้ำหนักการตัดสินใจเกี่ยวกับปัจจัยในการตัดสินใจของผู้ปกครอง ในการส่งบุตรหลานเข้ารับการดูแลในสถานศึกษาเด็กเล็กเอกชนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผู้ปกครองนักเรียนที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา ต่างกัน ให้น้ำหนักการตัดสินใจเกี่ยวกับ ปัจจัยในการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้ารับการดูแลในสถานศึกษาเด็กเล็กเอกชน ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน

วรรณพร คงตระกูล (2555) ศึกษาสภาพที่เป็นจริง และความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตตำบลบางเสร่ อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี พบว่า 1) สภาพที่เป็นจริงของการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ยกเว้นด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน อยู่ในระดับปานกลาง 2) ผู้ปกครองมีความคาดหวังต่อการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน คือ ด้านบุคลากร และด้านอาคารสถานที่ และสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับมาก 2 ด้านคือ ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร และด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน 3) สภาพที่เป็นจริงของการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำแนกตามระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และเขตที่ตั้งแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 4) ผู้ปกครองมีความคาดหวังต่อการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำแนกตามระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้น จำแนกตามเขตที่ตั้งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 5) สภาพที่เป็นจริงและความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.7.2 งานวิจัยต่างประเทศ

หลุยส์ (Louise, 2001) ได้วิจัย เรื่อง “ความพึงพอใจของพ่อแม่และครอบครัว ในการมีส่วนร่วมในการประกอบกิจกรรม” ของนักเรียนจากศูนย์บริการครอบครัว ประเทศฝรั่งเศส เน้นเฉพาะเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย และกลุ่มพัฒนาเสริมสร้างความสามารถ พบว่า พ่อแม่ ผู้ปกครองต้องการมากกว่าการเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องเท่านั้น คือ ต้องการเข้าไปเป็นหุ้นส่วน ในการช่วยเหลืออย่างเท่าเทียมกัน พ่อแม่มีความคาดหวังที่จะร่วมให้คำแนะนำแก่บุตร และสิ่งที่พ่อแม่ สามารถช่วยได้มากที่สุดคือ การให้ความรู้เฉพาะทางในเรื่องของทักษะต่าง ๆ เพื่อให้เด็กนักเรียนมีการพัฒนา รวมถึงการมีส่วนร่วมในการประเมินผลนักเรียน

มานิรากัวห์ (Maniraguha, 2001) ได้ทำการวิจัยเรื่องปัจจัยที่ได้รับการคัดสรร ซึ่งมี อิทธิพลต่อความสำเร็จทางวิชาการของนักเรียนปีที่ 1 ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในประเทศรวันดา (Rwanda) ที่เปิดสอนหลักสูตรนักเรียนที่มีระยะนาน 7 วัน ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยทางด้านภูมิหลัง ของครอบครัวได้รับการพิจารณาว่าการศึกษาอาชีพของพ่อแม่ และขนาดของครอบครัว ไม่พบ คุณลักษณะที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับความสำเร็จทางการเรียน ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 2) คุณลักษณะของโรงเรียน เช่น รูปแบบการปกครอง ขนาดของโรงเรียน ขนาดของชั้นเรียน และ สาขาที่ทำการศึกษ พบว่าไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับความสำเร็จทางการเรียนของนักเรียนชั้นปีที่ 1 3) ใน คุณลักษณะของนักเรียนมีเฉพาะพฤติกรรมของนักเรียนและปัจจัยเฉพาะด้าน ภูมิหลังทางวิชาการ เช่น ผลการเรียนในวิชาคณิตศาสตร์ ภาษาฝรั่งเศสในการเรียนประถมศึกษา ศาสนา และการศึกษา ทางด้านสิ่งแวดล้อมควบคู่มาพร้อมกันคะแนนเฉลี่ยสะสมการเรียนในระดับประถมศึกษา และคะแนน การทดสอบแข่งขันเพื่อเข้าศึกษาต่อเท่านั้นที่ปรากฏว่ามีส่วนเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับความสำเร็จ ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

สรุปจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้น เนื้อหาสาระ มีความสอดคล้องกับงานที่ผู้วิจัยได้ศึกษาดำเนินการวิจัย และผลของการวิจัยที่ได้ศึกษามาทำให้ได้ ข้อมูล แนวทาง วิธีการ ที่จะช่วยให้การศึกษาวิจัยครั้งนี้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด ผู้วิจัย จึงสนใจศึกษาสภาพและความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องสภาพและความคาดหวังของผู้ปกครอง ต่อการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 เครื่องมือที่ใช้ในวิจัย
- 3.3 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.4 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.6 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นผู้ปกครองของนักเรียน ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีจำนวน 303 ศูนย์ ใน 16 อำเภอ ประชากรทั้งสิ้น 9,747 คน

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง

1. กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ปกครองของนักเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตร ของยามานะ (Yamane) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 384 คน

$$\text{สูตร } n = \frac{N}{1+(Ne)^2}$$

เมื่อ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่พอดี
 N = จำนวนประชากรทั้งหมด
 e = ความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่างที่น้อยที่สุด (สำหรับการศึกษานี้ กำหนด = 0.05)

$$n = \frac{9,747}{1+9,747 (0.05)^2}$$

$$n = \frac{9,747}{25.3675}$$

$$n = 384.23 \text{ คน}$$

2. การสุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยนี้ ใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling) ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 สุ่มอำเภอ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จาก 16 อำเภอ สุ่มได้ 4 อำเภอ ได้แก่ อำเภอท่าเรือ อำเภอเสนา อำเภอบางบาล และอำเภอภาชี

ขั้นตอนที่ 2 สุ่มศูนย์ ใน 303 ศูนย์ ได้ 41 ศูนย์

ขั้นตอนที่ 3 สุ่มตัวอย่างแต่ละศูนย์ใน 41 ศูนย์ ได้สัดส่วนดังนี้

ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากร

ประชากร		
อำเภอ	ศูนย์	ผู้ปกครอง
1. ท่าเรือ	18	482
2. นครหลวง	15	488
3. บางซ้าย	16	349
4. บางไทร	24	791
5. บางบาล	18	463
6. บางปะหัน	22	690
7. บางปะอิน	25	1180
8. บ้านแพรก	7	168
9. ผักไห่	16	436
10. พระนครศรีอยุธยา	24	841
11. ภาชี	17	576
12. เสนา	30	912
13. महाराज	7	261
14. ลาดบัวหลวง	23	742
15. วังน้อย	21	712
16. อุทัย	20	656
รวม	303	9,747

ตารางที่ 3.2 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง จากศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ชื่ออำเภอ	ศูนย์	กลุ่มตัวอย่าง
ท่าเรือ	9	76
เสนา	15	144
บางบาล	9	73
ภาชี	8	91
รวม		384

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นมาจากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีต่าง ๆ ประกอบด้วยคำถาม 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะข้อมูลทั่วไป ได้แก่ ระดับการศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพและความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ทั้ง 4 ด้าน 1) ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 2) ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 3) ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และ 4) ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากชุมชนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

3.3 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเรื่องสภาพและความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

3.3.1 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับแนวคิด ทฤษฎี เอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับสภาพและความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

3.3.2 สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุม วัตถุประสงค์ กรอบแนวคิด สมมติฐานการวิจัย และตัวแปรทุกตัว ตามกรอบแนวคิดของการวิจัยที่ระบุไว้

3.3.3 เสนอแบบสอบถามฉบับร่างต่ออาจารย์ที่ภาควิชานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและการครอบคลุมด้านเนื้อหาที่ต้องการวัด

3.3.4 นำแบบสอบถามที่ผ่านความเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษาเสนอให้ ผู้เชี่ยวชาญ 3 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อความคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ (Item-Objective Congruence Index: IOC) (ยูทพงษ์ กัยวรรณ, 2543) แปลความหมายของคะแนน ดังนี้

- +1 เมื่อแน่ใจว่าข้อความนั้นวัดได้ตรงตามนิยามศัพท์เฉพาะ
- 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อความนั้นวัดได้ตรงตามนิยามศัพท์เฉพาะ
- 1 เมื่อแน่ใจว่าข้อความนั้นวัดได้ไม่ตรงตามนิยามศัพท์เฉพาะ

และเลือกข้อที่มีค่า IOC มากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 ส่วนที่มีค่าน้อยกว่า 0.5 ตัดออก
ได้ค่าเท่ากับ 0.90

3.3.5 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหาไปหา ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) จากกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่าง แต่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา จำนวน 30 คน และนำมาวิเคราะห์หาคุณภาพความเชื่อมั่น ของแบบสอบถามโดยวิธีการหาสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรครอนบาค (Cronbach, 1970) ได้ค่าสภาพเป็นจริง เท่ากับ .96 และได้ค่าความคาดหวัง เท่ากับ .97

3.3.6 ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามครั้งสุดท้ายภายใต้คำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาก่อนนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจริงกับกลุ่มตัวอย่าง

3.4 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยมีขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.4.1 ขอนหนังสือจากมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ถึงหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อขอความอนุเคราะห์ ในการเก็บข้อมูลผู้ปกครองนักเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

3.4.2 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามไปให้ผู้ปกครองนักเรียน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม

3.4.3 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป โดยนำข้อมูลจากแบบสอบถามมาลงรหัสและกรอกข้อมูลลงในโปรแกรม SPSS โดยให้คะแนน ดังนี้

3.5.1 แบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะข้อมูลทั่วไป ได้แก่ ระดับการศึกษา

3.5.2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพและความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ทั้ง 4 ด้าน โดยใช้ Likert Scale เป็นมาตรวัด มีเกณฑ์การให้คะแนนแบ่งเป็น 5 ระดับ (ศิริชัย พงษ์วิชัย, 2544) เสนอข้อมูลที่ลงรหัสแล้วมาทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พร้อมทั้งกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย แนวความคิดของเบส (Best, 1981)

เกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย มีดังนี้

ช่วงคะแนนเฉลี่ย	หมายถึง	ระดับความคิดเห็น
4.50-5.00	หมายถึง	เห็นด้วยมากที่สุด
3.50-4.49	หมายถึง	เห็นด้วยมาก
2.50-3.49	หมายถึง	เห็นด้วยปานกลาง
1.50-2.49	หมายถึง	เห็นด้วยน้อย
1.00-1.49	หมายถึง	เห็นด้วยน้อยที่สุด

3.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล จัดทำรหัสข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป โดยวิธีสถิติ ต่อไปนี้

3.6.1 ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ในการรายงานเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปและใช้ในการพรรณนาผลการศึกษา

3.6.2 สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน ระหว่างคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการศึกษา ใช้ค่าทางสถิติแบบ t-test Independent

3.6.3 สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน ระหว่างสภาพและความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ใช้ค่าทางสถิติแบบ t-test Dependent

GRAD VRU

บทที่ 4 ผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง สภาพและความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย โดยผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏดังนี้

- 4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
- 4.2 ตัวแปรต้นที่ศึกษา
- 4.3 ตัวแปรตามที่ศึกษา
- 4.4 การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

N	แทน	ผู้ปกครองของนักเรียน
$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
%	แทน	อัตราร้อยละ
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
N	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
**	แทน	ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
Sig.	แทน	ระดับนัยสำคัญทางสถิติในการวิจัยครั้ง
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐานแบบอิสระ (t-test Independent)
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ทดสอบตัวแปรคู่ (t-test Dependent)

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ลักษณะทั่วไป ได้แก่ ระดับการศึกษา โดยแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนและร้อยละข้อมูลลักษณะทั่วไปของผู้ปกครองผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ระดับการศึกษา

ข้อมูลลักษณะทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
ระดับการศึกษา		
มัธยมปลาย/ปวช.	216	56.30
อนุปริญญา/ปวส. ขึ้นไป	168	43.80
รวม	384	100.00

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่ระดับการศึกษามัธยมปลาย/ปวช. ร้อยละ 56.30 รองลงมาระดับการศึกษานูปริญญา/ปวส. ขึ้นไป ร้อยละ 43.80

ตอนที่ 2 สภาพเป็นจริงและความคาดหวังของผู้ปกครองการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนา
เด็กเล็ก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพเป็นจริงของผู้ปกครองการจัดการศึกษาของ
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวม

สภาพเป็นจริงของผู้ปกครองการจัดการศึกษา ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ใน ภาพรวม	n = 384		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับสภาพ เป็นจริง
1. ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	3.85	.75	มาก
2. ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	3.83	.76	มาก
3. ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	3.76	.76	มาก
4. ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากชุมชนของศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก	3.58	.73	มาก
รวม	3.75	.69	มาก

จากตารางที่ 4.2 พบว่า ผู้ปกครองเห็นว่าสภาพการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.75$, S.D. = .69) โดยที่ด้านบุคลากร
และการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.85$, S.D. = .75) รองลงมาคือ
ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ($\bar{X} = 3.83$, S.D. = .76)
และด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากชุมชนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.58$,
S.D. = .73)

ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคาดหวังของผู้ปกครองการจัดการศึกษาของ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวม

ความคาดหวังของผู้ปกครองการจัดการศึกษา ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ใน ภาพรวม	n = 384		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ คาดหวัง
1. ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	4.14	.79	มาก
2. ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	4.17	.79	มาก
3. ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	4.09	.80	มาก
4. ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากชุมชนของศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก	3.99	.78	มาก
รวม	4.10	.75	มาก

จากตารางที่ 4.3 พบว่า ผู้ปกครองมีความคาดหวังการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = .75) โดยที่ด้านอาคาร สถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = .79) รองลงมาคือ ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ($\bar{X} = 4.14$, S.D. = .79) และ ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากชุมชนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = .78)

ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพเป็นจริงของผู้ปกครองการจัดการศึกษาของ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการศูนย์ พัฒนาเด็กเล็ก

ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	n = 384		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับสภาพ เป็นจริง
1. ครูผู้ดูแลเด็กมีจำนวนความเพียงพอ	3.80	1.02	มาก
2. ครูผู้ดูแลเด็กมีวุฒิทางการศึกษาสาขาปฐมวัยมีคุณสมบัติ เหมาะสม	3.70	.93	มาก
3. เมื่อเด็กเจ็บป่วยได้รับการดูแลเบื้องต้นเป็นอย่างดี	3.89	.93	มาก
4. ครูมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับทุกฝ่าย รับฟังความคิดเห็นและ ข้อเสนอแนะของผู้อื่น	3.89	.91	มาก

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	n = 384		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับสภาพ เป็นจริง
5. ครูมีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ ตรงต่อเวลาในการมาปฏิบัติงาน	4.00	.88	มาก
6. ครูรักและเอาใจใส่นักเรียนทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน	3.93	.93	มาก
7. ครูมีความสุขพออ่อนโยน มีบุคลิกภาพที่ดีเป็นแบบอย่างของนักเรียนทุกคน	3.95	.92	มาก
8. มีระบบดูแลความปลอดภัยนักเรียนนอก เวลาเรียนก่อนเลิกเรียน และหลังเลิกเรียน	3.79	.87	มาก
9. จัดให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูพัฒนาการเด็กให้แก่ผู้ปกครอง	3.69	.86	มาก
รวม	3.85	.75	มาก

จากตารางที่ 4.4 พบว่า ผู้ปกครองเห็นว่าสภาพการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.85$, S.D. = .75) โดยที่ครูมีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ตรงต่อเวลาในการมาปฏิบัติงานมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = .88) รองลงมาคือ ครูมีความสุขพออ่อนโยน มีบุคลิกภาพที่ดีเป็นแบบอย่างของนักเรียนทุกคน ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = .92) และจัดให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูพัฒนาการเด็กให้แก่ผู้ปกครอง มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.69$, S.D. = .86)

ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพเป็นจริงของผู้ปกครองการจัดการศึกษาของ
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อม และ
ความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	n = 384		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับสภาพ เป็นจริง
1. ห้องเรียนอากาศถ่ายเทได้สะดวก	3.92	.90	มาก
2. อาคารเรียนมีความมั่นคง แข็งแรง	3.99	.88	มาก
3. ห้องน้ำ ห้องส้วม สะอาด ถูกสุขลักษณะ เพียงพอสำหรับเด็ก	3.85	.89	มาก
4. อาคารมีรั้วกั้นชัดเจน เพื่อระบุบริเวณและความปลอดภัย	3.72	.92	มาก
5. เครื่องใช้ไฟฟ้าภายในอาคารได้รับการตรวจเช็คอย่าง สม่ำเสมอ	3.71	.93	มาก
6. มีสนามเด็กเล่น เครื่องเล่นสนามเพียงพอและปลอดภัย เหมาะสมกับเด็ก	3.59	.99	มาก
7. ศูนย์เด็กปราศจากมลพิษจากโรงงานและไม่ส่งกลิ่นเหม็น	4.02	.87	มาก
รวม	3.83	.76	มาก

จากตารางที่ 4.5 พบว่า ผู้ปกครองเห็นว่าสภาพการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.83$, S.D. = .76) โดยที่ศูนย์เด็กปราศจากมลพิษจากโรงงาน
และไม่ส่งกลิ่นเหม็น มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.02$, S.D. = .87) รองลงมาคือ อาคารเรียนมีความมั่นคง
แข็งแรง ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = .90) และมีสนามเด็กเล่น เครื่องเล่นสนามเพียงพอและปลอดภัย
เหมาะสมกับเด็ก มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.59$, S.D. = .99)

ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพเป็นจริงของผู้ปกครองการจัดการศึกษาของ
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร
ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	n = 384		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับสภาพ เป็นจริง
1. จัดกิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม เช่น การไหว้พระ	3.91	.87	มาก
2. มีการประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนบอก ให้ผู้ปกครองรับทราบ	3.73	.91	มาก
3. จัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่ส่งเสริมพัฒนาการให้แก่เด็ก ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคมและสติปัญญา	3.83	.83	มาก
4. มีบริการให้คำปรึกษา/แนะแนวเพื่อป้องกันแก้ไขเด็ก ที่มีปัญหา	3.65	.91	มาก
5. จัดกิจกรรมให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมเป็นบางครั้ง	3.63	.95	มาก
6. มีการจัดหาสื่อเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน	3.70	.86	มาก
7. มีบริการตรวจสอบสุขภาพร่างกายและฟันของเด็กเป็นประจำ	3.88	.90	มาก
รวม	3.76	.76	มาก

จากตารางที่ 4.6 พบว่า ผู้ปกครองเห็นว่าสภาพการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในภาพรวม
อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.76$, S.D. = .76) โดยที่จัดกิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม เช่น การไหว้พระ
มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.91$, S.D. = .87) รองลงมาคือ มีบริการตรวจสอบสุขภาพร่างกายและฟันของเด็ก
เป็นประจำ ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = .90) และจัดกิจกรรมให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมเป็นบางครั้งมี
ค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.63$, S.D. = .95)

ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพเป็นจริงของผู้ปกครองการจัดการศึกษาของ
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากชุมชน
ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากชุมชน ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	n = 384		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับสภาพ เป็นจริง
1. ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารงาน เช่น ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนองค์กรชุมชน เป็นคณะกรรมการ	3.48	.89	ปานกลาง
2. จัดกิจกรรมปฐมนิเทศผู้ปกครองเพื่อสร้างความเข้าใจ ในการจัดการศึกษาสำหรับเด็ก	3.65	.90	มาก
3. ครุมีความสัมพันธ์ที่ดีกับเด็ก ผู้ปกครองและชุมชน	3.82	.89	มาก
4. ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของศูนย์ พัฒนาเด็กเล็ก กิจกรรมทัศนศึกษา กิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ	3.72	.88	มาก
5. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการประสานงานกับชุมชนเพื่อร่วมจัด กิจกรรมเชิงเป็นวิทยากรในเรื่องต่าง ๆ	3.38	.93	ปานกลาง
6. เชิญผู้ปกครองมามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนสอน ให้ความรู้กับเด็ก การเล่นเกม ประดิษฐ์ของเล่นให้เด็ก	3.31	.94	ปานกลาง
7. มีการจัดกิจกรรมเยี่ยมบ้านเด็กเพื่อให้ครูทราบ ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวเด็ก และเข้าใจพฤติกรรม เด็กมากขึ้น	3.67	1.00	มาก
รวม	3.58	.73	มาก

จากตารางที่ 4.7 พบว่า ผู้ปกครองเห็นว่าสภาพการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากชุมชนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ใน
ภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.58$, S.D = .73) โดยที่ครุมีความสัมพันธ์ที่ดีกับเด็ก ผู้ปกครองและ
ชุมชน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.82$, S.D. = .89) รองลงมาคือ ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม
ต่าง ๆ ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กิจกรรมทัศนศึกษา กิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ ($\bar{X} = 3.72$, S.D. = .88)
และเชิญผู้ปกครองมามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนสอนให้ความรู้กับเด็ก การเล่นเกม
ประดิษฐ์ของเล่นให้เด็ก มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.31$, S.D. = .94)

ตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคาดหวังของผู้ปกครองการจัดการศึกษา การศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	n = 384		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคาดหวัง
1. ครูผู้ดูแลเด็กมีจำนวนความเพียงพอ	4.15	.92	มาก
2. ครูผู้ดูแลเด็กมีวุฒิทางการศึกษาสาขาปฐมวัย มีคุณสมบัติเหมาะสม	4.08	.87	มาก
3. เมื่อเด็กเจ็บป่วยได้รับการดูแลเบื้องต้นเป็นอย่างดี	4.13	.90	มาก
4. ครูมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับทุกฝ่าย รับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้อื่น	4.11	.91	มาก
5. ครูมีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ ตรงต่อเวลาในการมาปฏิบัติงาน	4.25	.85	มาก
6. ครูรักและเอาใจใส่นักเรียนทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน	4.17	.86	มาก
7. ครูมีความสุขก่อนนอน มีบุคลิกภาพที่ดีเป็นแบบอย่างของนักเรียนทุกคน	4.19	.88	มาก
8. มีระบบดูแลความปลอดภัยนักเรียนนอก เวลาเรียนก่อนเลิกเรียน และหลังเลิกเรียน	4.15	.91	มาก
9. จัดให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูพัฒนาการเด็กให้แก่ผู้ปกครอง	4.04	.91	มาก
รวม	4.14	.79	มาก

จากตารางที่ 4.8 พบว่า ผู้ปกครองมีความคาดหวังการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.14$, S.D. = .79) โดยที่ครูมีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ ตรงต่อเวลาในการมาปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = .85) รองลงมาคือ ครูมีความสุขก่อนนอน มีบุคลิกภาพที่ดีเป็นแบบอย่างของนักเรียนทุกคน ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = .88) และจัดให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูพัฒนาการเด็กให้แก่ผู้ปกครอง มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = .91)

ตารางที่ 4.9 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคาดหวังของผู้ปกครองการจัดการศึกษาของ
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและ
ความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	n = 384		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ คาดหวัง
1. ห้องเรียนอากาศถ่ายเทได้สะดวก	4.20	.90	มาก
2. อาคารเรียนมีความมั่นคง แข็งแรง	4.20	.89	มาก
3. ห้องน้ำ ห้องส้วม สะอาด ถูกสุขลักษณะ เพียงพอสำหรับเด็ก	4.19	.85	มาก
4. อาคารมีรั้วกั้นชัดเจน เพื่อระบุบริเวณและความปลอดภัย	4.15	.90	มาก
5. เครื่องใช้ไฟฟ้าภายในอาคารได้รับการตรวจเช็คอย่าง สม่ำเสมอ	4.17	.87	มาก
6. มีสนามเด็กเล่น เครื่องเล่นสนามเพียงพอและปลอดภัย เหมาะสมกับเด็ก	4.07	.94	มาก
7. ศูนย์เด็กปราศจากมลพิษจากโรงงานและไม่ส่งกลิ่นเหม็น	4.20	.90	มาก
รวม	4.17	.79	มาก

จากตารางที่ 4.9 พบว่า ผู้ปกครองมีความคาดหวังการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = .79) โดยที่ห้องเรียนอากาศถ่ายเทได้สะดวกอาคาร
เรียนมีความมั่นคง แข็งแรง และศูนย์เด็กปราศจากมลพิษจากโรงงาน และไม่ส่งกลิ่นเหม็น มีค่าเฉลี่ย
สูงสุด ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = .90, .89 และ .90) รองลงมาคือ ห้องน้ำ ห้องส้วม สะอาด ถูกสุขลักษณะ
เพียงพอสำหรับเด็ก ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = .85) และมีสนามเด็กเล่น เครื่องเล่นสนามเพียงพอและ
ปลอดภัย เหมาะสมกับเด็ก มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 4.07$, S.D. = .94)

ตารางที่ 4.10 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคาดหวังของผู้ปกครองการจัดการศึกษาของ
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร
ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	n = 384		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ คาดหวัง
1. จัดกิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม เช่น การไหว้พระ	4.14	.86	มาก
2. มีการประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนบอกให้ผู้ปกครองรับทราบ	4.12	.85	มาก
3. จัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่ส่งเสริมพัฒนาการให้แก่เด็กทั้งด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคมและสติปัญญา	4.09	.90	มาก
4. มีบริการให้คำปรึกษา/แนะแนวเพื่อป้องกันแก้ไขเด็กที่มีปัญหา	4.08	.91	มาก
5. จัดกิจกรรมให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมเป็นบางครั้ง	4.04	.92	มาก
6. มีการจัดหาสื่อเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน	4.05	.90	มาก
7. มีบริการตรวจสุขภาพร่างกายและฟันของเด็กเป็นประจำ	4.14	.88	มาก
รวม	4.09	.80	มาก

จากตารางที่ 4.10 พบว่า ผู้ปกครองมีความคาดหวังการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = .80) โดยที่จัดกิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม เช่น การไหว้พระ และมีบริการตรวจสุขภาพร่างกายและฟันของเด็กเป็นประจำ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.14$, S.D. = .86, .88) รองลงมา คือ มีการประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนบอกให้ผู้ปกครองรับทราบ ($\bar{X} = 4.12$, S.D. = .85) และจัดกิจกรรมให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมเป็นบางครั้ง มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = .92)

ตารางที่ 4.11 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคาดหวังของผู้ปกครองการจัดการศึกษาของ
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากชุมชน
ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากชุมชนของศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก	n = 384		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ คาดหวัง
1. ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารงาน เช่น ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนองค์กรชุมชน เป็นคณะกรรมการ	3.89	.88	มาก
2. จัดกิจกรรมปฐมนิเทศผู้ปกครองเพื่อสร้างความเข้าใจ ในการจัดการศึกษาสำหรับเด็ก	4.01	.89	มาก
3. ครูมีความสัมพันธ์ที่ดีกับเด็ก ผู้ปกครองและชุมชน	4.09	.89	มาก
4. ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของศูนย์ พัฒนาเด็กเล็ก กิจกรรมทัศนศึกษา กิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ	4.04	.90	มาก
5. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการประสานงานกับชุมชนเพื่อร่วมจัด กิจกรรมเชิงเป็นวิทยากรในเรื่องต่าง ๆ	3.91	.90	มาก
6. เชิญผู้ปกครองมามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียน สอนให้ความรู้กับเด็ก การเล่นเกม ประดิษฐ์ของเล่นให้ เด็ก	3.92	.88	มาก
7. มีการจัดกิจกรรมเยี่ยมบ้านเด็กเพื่อให้ครูทราบ ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวเด็ก และเข้าใจพฤติกรรม เด็กมากขึ้น	4.07	.89	มาก
รวม	3.99	.78	มาก

จากตารางที่ 4.11 พบว่า ผู้ปกครองมีความคาดหวังการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากชุมชนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = .78) โดยที่ครูมีความสัมพันธ์ที่ดีกับเด็ก ผู้ปกครอง
และชุมชน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = .89) รองลงมา คือ มีการจัดกิจกรรมเยี่ยมบ้านเด็ก
เพื่อให้ครูทราบความสัมพันธ์ภายในครอบครัวเด็ก และเข้าใจพฤติกรรมเด็กมากขึ้น ($\bar{X} = 4.07$,
S.D. = .89) และให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารงาน เช่น ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนองค์กรชุมชน
เป็นคณะกรรมการ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.89$, S.D. = .88)

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบสภาพเป็นจริงของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามระดับการศึกษา

ตารางที่ 4.12 สภาพเป็นจริงของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามระดับการศึกษา

สภาพเป็นจริงของผู้ปกครอง ต่อการจัดการศึกษา	ระดับการศึกษา				t-test	Sig.
	มัธยมปลาย/ปวช. n = 216		อนุปริญญา/ปวส. ขึ้นไป n = 168			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	3.93	.79	3.74	.70	2.41*	.01
2. ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและ ความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	3.90	.79	3.73	.72	2.21*	.02
3. ด้านวิชาการและกิจกรรมตาม หลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	3.82	.8	3.68	.70	1.76	.07
4. ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจาก ชุมชนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	3.66	.71	3.47	.74	2.48*	.01
รวม	3.83	.71	3.66	.65	2.40*	.01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.12 พบว่า ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษามัธยมปลาย/ปวช. เห็นว่าสภาพการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.83$, S.D. = .71) และโดยที่ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.93$, S.D. = .79) รองลงมาคือด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ($\bar{X} = 3.90$, S.D. = .79) และด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากชุมชนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.66$, S.D. = .71)

ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษานุปริญญา/ปวส.ขึ้นไป เห็นว่าสภาพการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.66$, S.D. = .65) โดยที่ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.74$, S.D. = .70) รองลงมาคือด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ($\bar{X} = 3.73$, S.D. = .72) และด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากชุมชนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.47$, S.D. = .74)

ผู้ปกครองที่ระดับการศึกษาต่างกัน เห็นว่าสภาพการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดพระนครศรีอยุธยาโดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่

ผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับมัธยมปลาย/ปวช. เห็นว่าการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีการดำเนินการมากกว่าระดับอนุปริญญา/ปวส. ขึ้นไป และเมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่า ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากชุมชนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 4 เปรียบเทียบความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามระดับการศึกษา

ตารางที่ 4.13 ความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามระดับการศึกษา

ความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษา	ระดับการศึกษา				t-test	Sig.
	มัธยมปลาย/ ปวช. n=216		อนุปริญญา/ ปวส.ขึ้นไป n=168			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	4.22	.78	4.04	.80	2.20*	.02
2. ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	4.25	.77	4.06	.80	2.35*	.01
3. ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	4.20	.78	3.96	.80	2.82*	.00
4. ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากชุมชนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	4.08	.75	3.88	.80	2.53*	.01
รวม	4.19	.73	3.99	.75	2.62*	.00

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.13 พบว่า ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษามัธยมปลาย/ปวช. มีความคาดหวังการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = .73) และโดยที่มีด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = .77) รองลงมาคือ ด้านบุคลากร และการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = .78) และด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากชุมชนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = .75)

ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาอนุปริญญา/ปวส.ขึ้นไปมีความคาดหวังการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดพระนครศรีอยุธยาในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = .75) โดยที่มีด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.06$, S.D. = .80) รองลงมาคือ ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = .80) และด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากชุมชนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = .80)

ผู้ปกครองที่ระดับการศึกษาต่างกัน มีความคาดหวังการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่ผู้ปกครองมีการศึกษาระดับมัธยมปลาย/ปวช. มีความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสูงกว่าผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับอนุปริญญา/ปวส.ขึ้นไป

ตอนที่ 5 เปรียบเทียบสภาพกับความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ตารางที่ 4.14 เปรียบเทียบสภาพกับความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ผู้ปกครองมีความคิดเห็นต่อการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	สภาพจริง		ความคาดหวัง		t	Sig
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	3.85	.75	4.14	.79	9.17	.00*
2. ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	3.83	.76	4.17	.79	10.70	.00*
3. ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	3.76	.76	4.09	.80	7.47	.00*
4. ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากชุมชนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	3.58	.73	3.99	.78	2.64	.00*
รวม	3.75	.69	4.10	.75	9.04	.00*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.14 พบว่า ความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาสูงกว่าสภาพเป็นจริงในภาพรวม และรายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่ความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีค่าสูงกว่าสภาพการจริงของการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง สภาพและความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยทำการสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ โดยผลการวิเคราะห์ข้อมูล ปรากฏดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.2 อภิปรายผล

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษา สภาพและความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สรุปผลการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

5.1.1 ผู้ปกครองเห็นว่าสภาพการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก โดยที่ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากชุมชนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

5.1.2 ผู้ปกครองมีความคาดหวังการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก โดยที่ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากชุมชนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

5.1.3 ผลการเปรียบเทียบสภาพการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามระดับการศึกษา พบว่า ผู้ปกครองที่ระดับการศึกษาต่างกัน เห็นว่าสภาพการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดพระนครศรีอยุธยาโดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่ผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับมัธยมปลาย/ปวช. เห็นว่าการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีการดำเนินการมากกว่าระดับอนุปริญญา/ปวส. ขึ้นไป และเมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่าด้านบุคลากรและการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากชุมชนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.1.4 ผลการเปรียบเทียบความคาดหวังการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามระดับการศึกษา พบว่า ผู้ปกครองที่ระดับการศึกษาต่างกัน มีความคาดหวังการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่ผู้ปกครองมีการศึกษาระดับมัธยมปลาย/ปวช. มีความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสูงกว่าผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับอนุปริญญา/ปวส. ขึ้นไป

5.1.5 ผลการเปรียบเทียบสภาพกับความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาของ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่า ความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาสูงกว่าสภาพเป็นจริง ในภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่ความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีค่าสูงกว่าสภาพการจัดการศึกษาของ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

5.2 อภิปรายผล

5.2.1 ผลการวิเคราะห์ระดับสภาพเป็นจริงของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาของ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวม พบว่า ผู้ปกครองเห็นว่าสภาพการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่าผู้ปกครอง มีความเห็นว่าการปฏิบัติงานจริงของการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในเรื่องของงานบุคลากรและการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก งานอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก งานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และงานการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากชุมชนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีการปฏิบัติงานเป็นที่ไว้วางใจ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พชรินทร์ อาลัยรักษ์ (2549) สภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น พบว่า สภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมสามารถปฏิบัติงานได้ตามเกณฑ์การจัดตั้งและบริหารจัดการ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกระทรวงมหาดไทย ได้ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับต่อไปนี้ ด้านบุคลากร ด้านธุรการ การเงินและพัสดุ ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ด้านวิชาการ และการจัดการประสบการณ์แก่เด็ก และด้านความสัมพันธ์กับชุมชนและการประชาสัมพันธ์

พิจารณาตามรายด้าน พบว่า ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่าผู้ปกครองเห็นว่าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีการเอาใจใส่ดูแลบุตรหลานเป็นอย่างดี ครูมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ตรงต่อเวลาในการมาปฏิบัติงาน และครูมีความสุขพออ่อนโยน มีบุคลิกภาพที่ดีเป็นแบบอย่างของนักเรียนทุกคน รองลงมา ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่า ศูนย์เด็กปราศจากมลพิษจากโรงงานและไม่ส่งกลิ่นเหม็น และอาคารเรียนมีความมั่นคง แข็งแรง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สนิษา อรัญมิตร (2552) การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก: กรณีศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยยาง อำเภอกะนวน จังหวัดขอนแก่น พบว่า สภาพการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยยาง อำเภอกะนวน จังหวัดขอนแก่น เรียงลำดับ ดังนี้ ด้านบุคลากร และการบริหารจัดการ ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน และด้านธุรการ การเงินและพัสดุ และด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากชุมชนของ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่าการเชิญผู้ปกครองมามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนสอนให้ความรู้กับเด็ก การเล่านิทาน ประดิษฐ์ของเล่นให้เด็กยังไม่ทั่วถึง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรณพร คงตระกูล (2555) ศึกษาสภาพที่เป็นจริงและความคาดหวัง

ของผู้ปกครองที่มีต่อการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตตำบล บางเสร่ อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี พบว่า 1) สภาพที่เป็นจริงของการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก ยกเว้นด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วนอยู่ในระดับปานกลาง 2) ผู้ปกครองมีความคาดหวังต่อการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน คือ ด้านบุคลากร และด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับมาก 2 ด้านคือ ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร และด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน

5.2.2 ผลการวิเคราะห์ระดับความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวม พบว่า ผู้ปกครองมีความคาดหวังการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่าผู้ปกครองมีความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เรื่องของงานบุคลากร และการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก งานอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก งานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และงานการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากชุมชนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ทั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมบัติ เขียวนิล (2553) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อการบริหารการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า ความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อการบริหาร ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่า ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่าผู้ปกครองเห็นว่าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีอาคารห้องเรียนอากาศถ่ายเทได้สะดวก อาคารเรียนมีความมั่นคง แข็งแรง และศูนย์เด็กปราศจากมลพิษจากโรงงานและไม่ส่งกลิ่นเหม็น รองลงมาด้านบุคลากรและการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่าผู้ปกครองเห็นว่าบุคลากรและการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ตรงต่อเวลา ในการมาปฏิบัติงาน มีความสุภาพอ่อนโยน มีบุคลิกภาพที่ดีเป็นแบบอย่างของนักเรียนทุกคน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอรอุมา สิ้นสู (2553) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า ความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีความคาดหวังอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน คือ ลำดับที่หนึ่ง ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยลำดับที่สอง ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ และด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากชุมชนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่าการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารงาน เช่น ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนองค์กรชุมชน เป็นคณะกรรมการ ผู้ปกครองมีส่วนร่วมน้อย สอดคล้องกับงานวิจัยของ เปรมรุ่ง วงศ์อนัน (2553) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ปัจจัยในการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลาน เข้ารับการดูแลในสถานศึกษาเด็กเล็กเอกชนในเขตอำเภอมือง จังหวัดลำปาง พบว่า ปัจจัยในการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้ารับการดูแลในสถานศึกษาเด็กเล็กเอกชนในเขตอำเภอมือง จังหวัดลำปาง ในภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับ

มาก โดยพบว่า ผู้ปกครอง ให้นำนักการตัดสินใจต่อปัจจัยด้านผู้บริหาร และครูผู้ดูแลเด็กเป็นอันดับแรก รองลงมาเป็นปัจจัยด้านอาคาร สถานที่ และสภาพสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาเด็กเล็ก ปัจจัยด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และการบริการ ปัจจัยด้านหลักสูตร กิจกรรม การจัดประสบการณ์ และการประเมินผล และปัจจัยด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษาเด็กเล็ก กับผู้ปกครอง และชุมชน ตามลำดับ

5.2.3 ผลการเปรียบเทียบสภาพเป็นจริงของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามระดับการศึกษา พบว่าผู้ปกครองที่ระดับการศึกษาต่างกัน เห็นว่าสภาพเป็นจริงการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่กลุ่มต่ำกว่ามัธยมปลาย/ปวช. มีค่าเฉลี่ยมากกว่ากลุ่มระดับอนุปริญญา/ปวส.ขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่าผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่ามัธยมปลาย/ปวช. มีจำนวนมากกว่าผู้ปกครองที่มีระดับศึกษากลุ่มระดับอนุปริญญา/ปวส.ขึ้นไป เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรณพร คงตระกูล (2555) ศึกษาสภาพที่เป็นจริงและความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตตำบลบางเสร่ อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี พบว่า สภาพที่เป็นจริงของการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำแนกตามระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือนและเขตที่ตั้ง แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่า ด้านบุคลากร และการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากชุมชนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ไม่แตกต่างกัน จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

5.2.4 ผลการเปรียบเทียบความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามระดับการศึกษา พบว่า ผู้ปกครองที่ระดับการศึกษาต่างกัน มีความคาดหวังการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่กลุ่มต่ำกว่ามัธยมปลาย/ปวช. มีค่าเฉลี่ยมากกว่ากลุ่มระดับอนุปริญญา/ปวส.ขึ้นไป จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของวรณพร คงตระกูล (2555) ศึกษาสภาพที่เป็นจริงและความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตตำบลบางเสร่ อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี พบว่า ผู้ปกครองมีความคาดหวังต่อการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำแนกตามระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

5.2.5 ผลการเปรียบเทียบสภาพกับความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่า การจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาสูงกว่าสภาพเป็นจริง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรณพร คงตระกูล (2555) ศึกษาสภาพที่เป็นจริงและความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตตำบลบางเสร่ อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี พบว่า

สภาพที่เป็นจริงและความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งนี้

1. ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่า จัดให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูพัฒนาการเด็กให้แก่ผู้ปกครอง มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้น ควรมีการจัดโครงการส่งเสริมความรู้ให้กับผู้ปกครอง ส่วนครูมีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ตรงต่อเวลาในการมาปฏิบัติงานผู้ปกครองให้ความสำคัญสูงสุด

2. ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่ามีสนามเด็กเล่น เครื่องเล่นสนามเพียงพอและปลอดภัย เหมาะสมกับเด็ก มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้น ควรมีการพัฒนาสนามเด็กเล่น เครื่องเล่นให้มีความปลอดภัย เครื่องเล่นเหมาะสมกับช่วงวัยเด็กและมีจำนวนเพียงพอ ส่วนห้องเรียนอากาศถ่ายเทได้สะดวกอาคารเรียนมีความมั่นคง แข็งแรง และศูนย์เด็กปราศจากมลพิษจากโรงงานและไม่ส่งกลิ่นเหม็น ผู้ปกครองให้ความสำคัญสูงสุด

3. ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่า จัดกิจกรรมให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมเป็นบางครั้ง มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้นควรมีการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้น ส่วนจัดกิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม เช่น การไหว้พระ ผู้ปกครองให้ความสำคัญสูงสุด

4. ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากชุมชนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่า เชิญผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนสอนให้ความรู้กับเด็ก การเล่นกีฬา ประดิษฐ์ของเล่นให้เด็ก ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารงาน เช่น ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนองค์กรชุมชน เป็นคณะกรรมการมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้น ควรมีการส่งเสริมเชิญชวนผู้ปกครองให้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ความรู้กับเด็ก รวมถึงเปิดโอกาสให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ส่วนครูมีความสัมพันธ์ที่ดีกับเด็ก ผู้ปกครองและชุมชน ผู้ปกครองให้ความสำคัญสูงสุด

5.3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการมีส่วนร่วมการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เนื่องศูนย์พัฒนาเด็กเล็กยังขาดการมีส่วนร่วมในเรื่องของการเชิญผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนสอนให้ความรู้กับเด็ก การเล่นกีฬา ประดิษฐ์ของเล่นให้เด็ก ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารงาน เช่น ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนองค์กรชุมชน เป็นคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2. ควรศึกษาการบริหารงานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เนื่องจากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กยังขาดการจัดกิจกรรมให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมอย่างน้อย

บรรณานุกรม

GRAD VRU

บรรณานุกรม

- กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, ส่วนวิชาการและมาตรฐานการศึกษาท้องถิ่น. (2550). **แนวการจัดกิจกรรมเตรียมประสบการณ์ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก**. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. (2549). **การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. (2549). **นโยบายการจัดการศึกษาในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2545-2559**. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ. (2540). **หลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540**. กรุงเทพฯ: ศุภสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ. (2544). **หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. กรุงเทพฯ: องค์กรรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ. (2545). การศึกษากับเด็กปฐมวัย. **วารสารวิชาการ**. 4(4), 16-19
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). **คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546**. กรุงเทพฯ: ศุภสภาลาดพร้าว.
- การศึกษาปฐมวัย. (2542). **การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย**. กรุงเทพฯ: เอพี กราฟฟิกส์ดีไซน์.
- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2542). อุปกรณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย. **วารสารการศึกษาปฐมวัย**. 5(3): 17-25.
- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2543). โรงเรียนเด็กเล็ก: Nursery school. **วารสารการศึกษาปฐมวัย**. 1(3): 32-37.
- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2544). การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองกับโรงเรียน. **วารสารการศึกษาปฐมวัย**. 5(4), 30-36.
- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2545). **รูปแบบการเรียนการสอนปฐมวัยศึกษา**. กรุงเทพฯ: เอดีส์เพรส โปรดักส์.
- เกศรา อุดลยพิจิตร. (2533). **การยอมรับบทบาทพัฒนากรเขตชานเมือง: ศึกษาเปรียบเทียบการคาดหวัง บทบาทพัฒนากรโดยพัฒนากรและโดยคณะกรรมการสภาตำบล**. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- คณะกรรมการการศึกษาเอกชน, กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). **คู่มือการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย**. กรุงเทพฯ: ศุภสภาลาดพร้าว.
- จริยา จิตต์มณี. (2551). **ความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อการดำเนินงานของ คณะกรรมการพัฒนาเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลท่ามะขามอำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี**. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.

- จักรพันธ์ ตระการศาสตร์. (2536). **ความคาดหวังของพัฒนาการที่มีต่อรูปแบบภาวะผู้นำของพัฒนากรอำเภอ**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- จิระเดช ผาสอน. (2550). **บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกรณีศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลสำราญ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- เฉลิมพงศ์ มีสมนัย. (2551). **เอกสารการสอนชุดวิชาการบริหารราชการไทย หน่วยที่ 9-15. พิมพ์ครั้งที่ 6. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.**
- เทียนชัย ศศิศาสตร์. (2554). **เอกสารประกอบการสอน 219354 การบริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นของไทย. คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.**
- ธนารักษ์ ท้วมมี. (2551). **ความคิดเห็นของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนโรงเรียนระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษนนทบุรี เขต1 จังหวัดนนทบุรี.**
- นิตยา สุวรรณศรี. (2540). **การศึกษาก่อนวัยเรียน. กรุงเทพฯ: ต้นอ่อน.**
- บัณฑิต ทิศากาศ, พ.ต.ท. (2543). **ความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อบทบาทและพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจภูธรอำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- เบญจา นิลบุตร. (2540). **ความคาดหวังของข้าราชการตำรวจต่อรูปแบบภาวะผู้นำของผู้บังคับบัญชา: ศึกษากรณีกองบัญชาการศึกษา. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.**
- ประเจต อำนาจ. (2541). **ความคาดหวังของผู้ได้บังคับบัญชาต่อบทบาทของการบริหารการจัดการของปศุสัตว์จังหวัดเชียงราย สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดเชียงราย**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- พรารพรรณ เหลืองสุวรรณ. (2536). **ปฐมวัยศึกษา กิจกรรมและสื่อการสอนเพื่อฝึกทักษะพัฒนาการและการเรียนรู้**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พวงพิศ เรืองศิริกุล. (2544). **เอกสารประกอบการสอนรายวิชาการศึกษาปฐมวัย**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พวงพิศ เรืองศิริกุล. (2544). **เอกสารประกอบการสอนรายวิชาการศึกษาปฐมวัย**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พะยอม วงศ์สารศรี. (2542). **องค์การและการจัดการ**. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: สุภา.
- พัชรินทร์ อาลัยรักษ์. (2549). **สภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พัชรี สวนแก้ว. (2536). **จิตวิทยาพัฒนาการและการดูแล เด็กปฐมวัย**. กรุงเทพฯ: ดวงกลม.
- ยุทธพงษ์ กัยวรรณ. (2543). **พื้นฐานการวิจัย**. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- เยาวพา เดชะคุปต์. (2541). **แนวทางการจัดตั้งศูนย์เด็กปฐมวัย เอกสารประกอบการสอนวิชาการศึกษาประถมวัย**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

- รักษ์พล วงษ์ม่วง. (2540). **ความคาดหวังของกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล
ต่อบทบาทของพัฒนากรในเขตปริมณฑล**. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ราตรี นาสาท. (2552). **ความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาปฐมวัย
ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตำบลบ้านเล่า อำเภอมะนัง จังหวัดชัยภูมิ**. วิทยานิพนธ์
ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- วรรณพร คงตระกูล. (2555). **ศึกษาสภาพที่เป็นจริงและความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อ
การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ในเขตตำบลบางเสร่ อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วัชรีย์ ร่วมคิด. (2547). **การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยในประเทศไทย**. เลย:
สถาบันราชภัฏเลย.
- วิชุลดา งามปลอด. (2540). **ความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียน
อนุบาลเอกชน จังหวัดสุราษฎร์ธานี**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สนิษา อรัญมิตร. (2552). **การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก: กรณีศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยยาง อำเภอกะนวน จังหวัดขอนแก่น**. การศึกษาอิสระ
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สำนักบริหารการศึกษารัฐบาลส่วนท้องถิ่น กรมการปกครอง. (2540). **สังคมวิทยา**. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สำนักบริหารการศึกษารัฐบาลส่วนท้องถิ่น กรมการปกครอง. (2545). **แนวทางการดำเนินงาน
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก**. กรุงเทพฯ: กรมการปกครอง.
- สุนีย์ ธีรดากร. (2525). **ประสบการณ์เดิมกับความคาดหวัง**. กรุงเทพฯ: กรมการศาสนา.
- สุภารัตน์ แซ่ซี้. (2542). **ความคาดหวังของผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของโรงเรียน
อนุบาลเอกชนในเขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุรางค์ จันทน์เอม. (2529). **จิตวิทยาสังคม**. กรุงเทพฯ: อักษรบัณฑิต.
- อริยา คูหา. (2546). **แรงจูงใจและอารมณ์**. ปัตตานี: คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- อิทธิพล อัจฉริยะประสิทธิ์. (2542). **ความคาดหวังต่อบทบาทในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่
ตำรวจกองปราบปราม: ศึกษาเฉพาะประชาชนผู้เข้าร้องทุกข์กล่าวโทษ**. วิทยานิพนธ์
รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- อุไรลักษณ์ ไชยนุวัตติ. (2551). **ความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย
ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามณฑลบุรี เขต 1 จังหวัดนนทบุรี**.
วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยรังสิต.
- Best, J. W. (1981). **Research in Education**. New Jersey: Prentice-Hall

- Cronbach, L. J. (1970). **Essentials of Psychological Testing**. 3rd ed. New York: Haper & Row Publishers.
- Cohen, J. M., & Uphoff, N. T. (1997). Rural Development Participation: Concept and Measure for Project Design Implementation and Evaluation. **Cornell: Rural Development Committee Center for international Studies, Cornell University**. 10(1), 7-111.
- Louise, W. T. (2001). Family-Centered Early Intervention Service: Factors Contributing to increased Parent Involvement and Participation. **Focus on Autism and Development Disabilities**. 13(2), 80-86.
- Maniraguha, S. S. (2001). **Selected Factors Influencing Academic Success of First-Year Students in Seventh-Day Adventist Secondary Schools in Rwanda**. AAC 815566 ProQuest-Dissertation Abstracts.
- Yamane, T. (1967). **Statistical on Introductory Analysis**. 2nd ed. Tokyo: Harper & Row.

ภาคผนวก

GRAD VRU

ภาคผนวก ก
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

GRAD VRU

แบบสอบถามการวิจัย
การวิจัยเรื่องสภาพและความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษา
ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

คำชี้แจงเกี่ยวกับแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเพื่อศึกษาสภาพการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และเพื่อศึกษาความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ
ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะข้อมูลทั่วไป ได้แก่ ระดับการศึกษา
ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพและความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ทั้ง 4 ด้าน 1) ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 2) ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 3) ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และ 4) ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากชุมชนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
3. แบบสอบถามนี้เพื่อใช้ประกอบการวิจัย ต้องการทราบความคิดเห็นของท่านมากที่สุดโดยมิต้องลงชื่อ เพื่อเก็บเป็นความลับและประโยชน์ต่อการวิเคราะห์ กรุณาตอบแบบสอบถามทุกข้อให้ตรงกับความเป็นจริง

ยวดี ทรงโภค

นักศึกษาบัณฑิตศึกษา หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะข้อมูลทั่วไป ได้แก่ ระดับการศึกษา

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในหน้าตัวเลือกที่ท่านเลือก

1. ระดับการศึกษา

มัธยมศึกษา/ปวช.

อนุปริญญา/ปวส. ขึ้นไป

ตอนที่ 2 สภาพและความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องว่างที่อยู่ในระดับสภาพและความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีอยู่ 5 ระดับ คือ เรียงลำดับจากน้อยที่สุดไปมากที่สุด

5 หมายถึง ปฏิบัติจริงมากที่สุด   4 หมายถึง ปฏิบัติจริงมาก

3 หมายถึง ปฏิบัติจริงปานกลาง   2 หมายถึง ปฏิบัติจริงน้อย

1 หมายถึง ปฏิบัติจริงน้อยที่สุด

แบบสอบถามแยกตอบเป็น 2 อย่างคือ

ความคาดหวัง หมายถึง สิ่งที่ผู้ปกครองคิดไว้ล่วงหน้า หรือสิ่งที่ต้องการให้เกิดขึ้น เมื่อส่งลูกมาเรียนในศูนย์พัฒนาเด็ก

สภาพเป็นจริง หมายถึง สภาพที่ผู้ปกครองได้รับรู้มาพบเห็นเมื่อส่งลูกมาเรียนที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ความคาดหวัง					การจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	สภาพเป็นจริง				
5	4	3	2	1		5	4	3	2	1
ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก										
					1. ครูผู้ดูแลเด็กมีจำนวนความเพียงพอ					
					2. ครูผู้ดูแลเด็กมีวุฒิทางการศึกษา สาขาปฐมวัยมีคุณสมบัติเหมาะสม					
					3. เมื่อเด็กเจ็บป่วยได้รับการดูแลเบื้องต้น เป็นอย่างดี					
					4. ครูมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับทุกฝ่าย รับฟัง ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้อื่น					
					5. ครูมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ตรงต่อเวลา ในการมาปฏิบัติงาน					
					6. ครูรักและเอาใจใส่นักเรียนทั้งในห้องเรียน และนอกห้องเรียน					
					7. ครูมีความสุภาพอ่อนโยน มีบุคลิกภาพที่ดี เป็นแบบอย่างของนักเรียนทุกคน					

ความคาดหวัง					การจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	สภาพเป็นจริง				
5	4	3	2	1		5	4	3	2	1
ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก										
					8. มีระบบดูแลความปลอดภัยนักเรียนนอก เวลาเรียนก่อนเลิกเรียน และหลังเลิกเรียน					
					9. จัดให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอบรม เลี้ยงดูพัฒนาการเด็กให้แก่ผู้ปกครอง					
ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก										
					1. ห้องเรียนอากาศถ่ายเทได้สะดวก					
					2. อาคารเรียนมีความมั่นคง แข็งแรง					
					3. ห้องน้ำ ห้องส้วม สะอาด ถูกสุขลักษณะ เพียงพอสำหรับเด็ก					
					4. อาคารมีรั้วกันชัดเจน เพื่อระบุบริเวณ และ ความปลอดภัย					
					5. เครื่องใช้ไฟฟ้าภายในอาคารได้รับ การตรวจเช็คอย่างสม่ำเสมอ					
					6. มีสนามเด็กเล่น เครื่องเล่นสนามเพียงพอ และปลอดภัย เหมาะสมกับเด็ก					
					7. ศูนย์เด็กปราศจากมลพิษจากโรงงาน และ ไม่ส่งกลิ่นเหม็น					
ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก										
					1. จัดกิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม เช่น การไหว้พระ					
					2. มีการประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรม การเรียนการสอนบอกให้ผู้ปกครองรับทราบ					
					3. จัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่ส่งเสริมพัฒนาการ ให้แก่เด็ก ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคมและสติปัญญา					
					4. มีบริการให้คำปรึกษา/แนะนำเพื่อป้องกัน แก้ไขเด็กที่มีปัญหา					
					5. จัดกิจกรรมให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วม เป็นบางครั้ง					
					6. มีการจัดหาสื่อเทคโนโลยีเพื่อการเรียน การสอน					
					7. มีบริการตรวจสอบสุขภาพร่างกายและฟัน ของเด็กเป็นประจำ					

ความคาดหวัง					การจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	สภาพเป็นจริง				
5	4	3	2	1		5	4	3	2	1
ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากชุมชนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก										
					1. ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารงาน เช่น ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนองค์กรชุมชน เป็น คณะกรรมการ					
					2. จัดกิจกรรมปฐมนิเทศผู้ปกครองเพื่อสร้างความเข้าใจในการจัดการศึกษาสำหรับเด็ก					
					3. ครูมีความสัมพันธ์ที่ดีกับเด็ก ผู้ปกครองและชุมชน					
					4. ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กิจกรรมทัศนศึกษา กิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ					
					5. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการประสานงานกับชุมชนเพื่อร่วมจัดกิจกรรมเชิงวิทยากรในเรื่องต่าง ๆ					
					6. เชิญผู้ปกครองมามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนสอนให้ความรู้กับเด็ก การเล่นเกม ประดิษฐ์ของเล่นให้เด็ก					
					7. มีการจัดกิจกรรมเยี่ยมบ้านเด็กเพื่อให้ครูทราบความสัมพันธ์ภายในครอบครัวเด็ก และเข้าใจพฤติกรรมเด็กมากขึ้น					

GRAD VRU

ขอขอบคุณทุกท่านให้ความร่วมมือ

ภาคผนวก ข

ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม Reliability Statistics

GRAD VRU

ผลการพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity)
ด้วยค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) สภาพและความคาดหวังของผู้ปกครอง
ต่อการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ข้อที่	ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ			ผลรวม	ค่า IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
1.1	+1	0	+1	2	0.66
1.2	0	+1	+1	2	0.66
1.3	0	+1	+1	2	0.66
1.4	+1	0	+1	2	0.66
1.5	+1	+1	+1	3	1.00
1.6	+1	+1	+1	3	1.00
1.7	+1	+1	+1	3	1.00
1.8	0	+1	+1	2	0.66
1.9	0	+1	+1	2	0.66
2.1	+1	+1	+1	3	1.00
2.2	+1	+1	+1	3	1.00
2.3	+1	+1	+1	3	1.00
2.4	0	+1	+1	2	0.66
2.5	0	+1	+1	2	0.66
2.6	+1	+1	+1	3	1.00
2.7	0	+1	+1	2	0.66
3.1	+1	+1	+1	3	1.00
3.2	+1	+1	+1	3	1.00
3.3	+1	+1	+1	3	1.00
3.4	+1	+1	+1	3	1.00
3.5	+1	+1	+1	3	1.00
3.6	+1	+1	+1	3	1.00
3.7	+1	+1	+1	3	1.00
4.1	+1	+1	+1	3	1.00
4.2	+1	+1	+1	3	1.00
4.3	+1	+1	+1	3	1.00
4.4	+1	+1	+1	3	1.00
4.5	+1	+1	+1	3	1.00

ข้อที่	ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ			ผลรวม	ค่า IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
4.6	+1	+1	+1	3	1.00
4.7	+1	+1	+1	3	1.00
รวม					0.90

Reliability Statistics สภาพเป็นจริง

Cronbach's Alpha	N of Items
.968	30

Reliability Statistics ความคาดหวัง

Cronbach's Alpha	N of Items
.973	30

GRAD VRU

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ -นามสกุล	ยุวดี ทรงโศค
วัน เดือน ปี ที่เกิด	23 พฤศจิกายน 2511
สถานที่เกิด	จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
ที่อยู่ปัจจุบัน	5/2 หมู่ที่ 6 ตำบลบางนมโค อำเภอสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2553	ครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
ประวัติการทำงาน	
พ.ศ. 2546	รับราชการครู ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลบางนมโค
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลบางนมโค
ที่ทำงานปัจจุบัน	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลบางนมโค 29 หมู่ที่ 2 ตำบลบางนมโค อำเภอสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

GRAD VRU